

Lâlegül

Aylık İlim - Kültür ve Fikir Dergisi

Lâlegül Dergisi - Yıl: 5 Sayı: 60 Cemâziyelevvel - Cemâziyelâhir 1439 - ŞUBAT 2018 Fiyatı: 13TL

DARBEYLE TAHTTAN İNDİRİLDİĞİNDE, BİZE ŞU ANKI TOPRAKLARIMIZIN 13 KATI BÜYÜKLÜĞÜNDE BİR MEMLEKET BIRAKAN; SULTAN 2. ABDÜLHAMÎD HÂN'I, VEFÂTININ 100. SENE-İ DEVRİYESİNDE RAHMETLE VE TÂZİMLE YÂD EDİYORUZ.

Akıl Dinde Yeterli Delil Değildir. Bâzı İlâhiyatçıların "Aklına Uymayan Şeye İnanılmaz." Görüşü İse Dinsizliktir -1-
Ahmet Mahmut ÜNLÜ sh: 4

Mekke-i Mükerreme'nin
Fethi ve Sonuçları
Prof. Dr. Ahmet ŞİMŞİRGİL sh: 16

İslam Bir Bütündür, Bölünmeyi Kabul
Etmez, Aksini İddia İse Şıktır
Resul BÖLÜKBAŞ sh: 12

Mehmet Okuyan'ın "Hazreti Meryem'in
Hermafrodit (Çift Cinsiyetli) Olabileceği"
İddiasına Reddiye -1-
Ömer Faruk KORKMAZ sh: 42

Ehli Sünnet Nedir, Ne Değildir?
Dr. İhsan ŞENOCAK sh: 70

Şeker Hastasının Domuz
Ensülini Kullanması ve Domuz
Kılından Yapılmış Firçaların, Unlu
Mamullerde Kullanılması Caiz Midir?
Hüsamettin VANLIOĞLU sh: 50

Münâzara Mı, Cedel Mi?
Mustafa ÖZŞİMŞEKLER sh: 58

Zamanımızın Edepsiz Ham
Hâricilerinin İddia Ettikleri Gibi
Hatm-i Hâcegân Hakikaten
Bir Bidat Mıdır? -2-
Hüseyin Avni KANSIZOĞLU sh: 80

Cemâziyelevvel Ayının Namazları
sh: 92

Cemâziyelâhir Ayının Namazları
sh: 92

Cinlerden Korunmak İçin Bir Duâ
sh: 92-94

Âdem Babamıza ve Havva Annemize Salât
İçeren Salât-ı Terahumiyye
sh: 94-96

Hayırlı ve Sihatli Şekilde Uzun Ömür Sâhibi Olmak İçin
Okunacak veya Yazılıp Üzerinde Taşınacak Bir Duâ
sh: 96

EDİTÖRDEN

Devletimizin, sınır ötesinde terör örgütleriyle, içerde kripto hâinlerle mücadelesi devam ediyor. Şu cennet vatanımıza göz diken hâinlerin tuzakları, kumpasları, saldırıları bitmiyor. Hedefleri ise, İslam âlemine yüzyıllardır sancaktarlık yapmış olan şu necip millet...

Ülkemize karşı işbirliği içindeki düşmanlara karşı ordumuz elbette gereken tedbirleri alıp yapılması gerekenleri yapıyor. Fakat bizler de, terör örgütleriyle mücadele eden emniyet güçlerimize ve ordu-muza mânevî destek amacıyla duâ etmeyi ihmal etmeyelim. Unutmayalım ki, şayet **“Duâ Ordusu”** olmazsa, **“Kılıç Ordusu”** eksik kalır.

Hiç şüphe yok ki, şartlarına göre yapılan duânın tesiri çok büyüktür. Öyle ki, sultanların galibiyet ve zafer kazanmasından tutun da, memleketlerin ayakta kalıp halkın güven ve huzur içinde yaşamasına kadar, duânın bi-iznillah çok büyük tesiri vardır.

Duâ ordusu “ruh” Gazâ ordusu “beden” gibidir.

Sultan Âlemgir Han, askeri bir sefere çıkarken Muhammed Seyfeddin Ebu'l-Berekât (*Kuddise sirruhu*)'dan dua istemişti. O da sultana şöyle bir mektup gönderdi:

“...Bu fakir duâların kabul olduğu zamanlarda; âfâkî ve enfûsi (içteki ve dıştaki) bütün düşmanlarınıza galip gelmeniz ve büyük zaferlere kavuşmanız için Allah-ü Teâlâ'ya duâ edip yalvarıyor ve O'ndan yardım diliyorum. Çünkü İslâm'ın kuvvetlenmesi ve yayılması, duâ ordusunun yardımıyla kazanacağınız zaferlere ve netîcede devletin güçlenmesine bağlıdır.

Yardım iki kısımdır:

Birinci kısım, görünen sebeplere bağlı kılınmıştır. Bu, yardımın sûreti/bedeni gibidir. Zaferin maddî sebebini ve zâhirini teşkil eden bu sebep, muhârebe meydanlarında harp eden gazâ ordularıdır.

İkinci kısım ise, yardımın mânevî kısmını ve rûhunu teşkil eden, gözle görülmeyen duâ ordularıdır. Mânevî ordular, maddî ordulardan kıymetli olup yardımın özü ve rûhudur.

Yardımları, sebepleri, fethi ve zaferi yaratan Allah-ü Teâlâ'dır. Nitekim âyet-i kerîmede:

“...Yardım, zafer ancak Allah katındandır...” (*Enfâl: 10*) buyrulmaktadır.

Duâ ordusu, hakiki yardımı gönderen Allah-ü Teâlâ ile yine O'nun yarattığı zâhirî sebep olan gazâ ordusu arasında bir vâsıttır. Ayrıca duâlar, kazâyı ve belâyı def eder. Muhbiri Sadık olan Peygamber Efendimiz (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*):

“Kazâyı hiç bir şey geri çeviremez. Ancak duâ geri çevirebilir.” buyurmuşlardır.

Duâdaki bu tesir ve kudret silahlarda yoktur. Duâ ordusu görünüşte zayıf ve âciz olsa da, gazâ ordusundan daha kuvvetlidir.

Aynı şekilde **duâ ordusu ruh gibi, gazâ ordusu ise beden gibidir.** Gazâ ordusu'nun Duâ ordusu'na sığınmasından başka çaresi yoktur. Çünkü ruhsuz beden kuvvet alamaz ve zafer elde edemez...

Hazırladığınız bu seferinizde, Allah-ü Teâlâ sizlere gâlibiyet ve zaferler nasip eylesin. Nitekim bir âyet-i kerîmede:

“Ey Rabbimiz! Bizden kabul buyur. Süphesiz Sen (duâlarımızı) hakkıyla işiten ve bilensin.” (*Bakara: 127*) buyrulmuştur.

Vesselâm.”

Muhammed Seyfeddin hazretleri bu mektubunda, duânın ve duâ ordusunun gücünü ve etkisini çok açık bir şekilde ifade etmiş, duâ ordusunu **“rûh”**a, gazâ ordusunu ise **“beden”**e benzetmiştir. Dolayısıyla gerek sınır ötesinde, gerekse içerde operasyon yapan ordumuza dua ederek bedenlerine ruh olmalı, maddî güçlerine mânevî güç katmalıyız. Bu vesileyle muzaffer ordumuz, bu necip milletin mânevî desteğini arkasında hissetmeli ve kendilerine duâ eden bir değil, binlerce âilesi olduğunu bilmelidir.

Efendimiz (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) bir hadisi şeriflerinde:

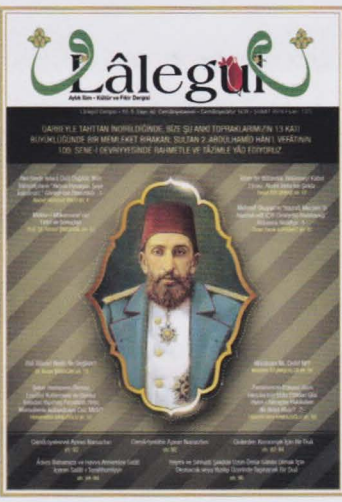
“Duâ müminin silahıdır.” buyurmuştur.

Hem de öyle bir silahtır ki duâ, şartlarına göre yapıldığı zaman düşmana karşı atom bombasından daha etkili olacağından şüphe yoktur.

Seher vakitlerinde, duâlarda buluşmak temenni-siyle...

Fî emânillah!..

MUSTAFA ÖZŞİMŞEKLER

LÂLEGÜL DERGİSİ ADINA İMTİYAZ SAHİBİ

Tuana Basın Yayın

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Mustafa ÖZŞİMŞEKLER

GENEL MÜDÜR

Gürsel YILDIZ

REKLAM İLETİŞİM

reklam@lalegulyayinlari.com

YAYIN TÜRÜ

Aylık İlim-Kültür ve Fikir Dergisi

BASIM YERİ

Matsis Matbaa Hizmetleri
Tevfikbey Mah. Dr. Ali Demir Cad. No:51
Sefaköy / İSTANBUL
Tel: 0212 624 21 11
www.matbaasistemleri.com

YURTIÇİ ABONELİK BEDELİ (12 AYLIK)

150 TL

YURTDIŞI ABONELİK BEDELİ (12 AYLIK)

180 Euro

ABONELİK ÖDEMESİ İÇİN BANKA HESAP BİLGİLERİ

Tuana Yayıncılık A. Ş.

alBaraka TL HESABI

İBAN: TR50 0020 3000 0368 8342 0000 02

alBaraka EURO HESABI

İBAN: TR23 0020 3000 0368 8342 0000 03

alBaraka DOLAR HESABI

İBAN: TR93 0020 3000 0368 8342 0000 04

POSTA ÇEKİ HESAP NUMARASI

Gürsel YILDIZ
105 907 20

ABONE DAĞITIM

Tuana Basın Yayın
0212 435 10 58

ABONE İŞLEMLERİ

0212 435 10 58

ADRES

Tuana Basın Yayın
Çınar Mah. Osman Gazi Cad. No: 50/A
Bağcılar / İSTANBUL

Dergimizde yayınlanan yazıların, reklamların sorumluluğu yazarına ve reklam sahibine aittir.

İÇİNDEKİLER

AKIL DİNDE YETERLİ
DELİL DEĞİLDİR. BÂZİ
İLÂHİYATÇILARIN
“AKLINA UYMAZ
ŞEYE İNANILMAZ.”
GÖRÜŞÜ İSE
DİNSİZLİKTİR -1-

►4

AHMET MAHMUT ÜNLÜ

40 YESEVİ YOLU

HIKEMİYYÂT

48 EFENDİ HAZRETLERİ'NİN İLMÎ KELÂMLARI

56 SÜNNET

HADİS-İ ŞERİFLER

64 İDDEF

FİLİPİNLER MANİLA MAVİ CAMİİ YENİDEN HAYAT BULSUN

66 BİR SAHÂBİYİ TANIYALIM

HAFSA BİNTİ ÖMER (Radiyallâhü Anhâ) 2. BÖLÜM

68 KISSADAN HİSSELER

BAĞDAT HALKI TÖVBEYLE KURTULDU

80 EDEBİYYÂT

ÜMİDİMİ KESMEM SENDEN

• DUALAR, ZİKİRLER ve FAZİLETLİ AMELLER •

92 Cemâziyelevvel Ayının Namazları

92 Cemâziyelâhir Ayının Namazları

92 Cinlerden Korunmak İçin Bir Duâ

94 Âdem Babamıza ve Havva Annemize Salât İçeren Salât-ı Terahhumiyye

96 Hayırlı ve Sıhhatli Şekilde Uzun Ömür Sâhibi Olmak İçin Okunacak veya Yazılıp Üzerinde Taşınacak Bir Duâ

İSLAM BİR BÜTÜNDÜR, BÖLÜNMEYİ KABUL ETMEZ, AKSİNİ İDDİA İSE ŞİRKİTİR

■ RESUL BÖLÜKBAŞ

►12

MEKKE-İ MÜKERREME'NİN FETHİ ve SONUÇLARI

■ Prof. Dr. AHMET ŞİMŞİRGİL

►16

VEFÂTININ MİLÂDÎ 100. / HİCRÎ 103. SENE-İ DEVRİYYESİNDE ULU HÂKÂN 2. ABDÜLHAMÎD HÂN'I (1842-1918) RAHMETLE VE TÂZİMLE YÂD EDİYORUZ

■ HASAN KUDUĞLU

►28

MEHMET OKUYAN'IN "HAZRETİ MERYEM'İN HERMAFRODİT (ÇİFT CİNSİYETLİ) OLABİLECEĞİ" İDDİASINA REDDİYE -1-

■ ÖMER FARUK KORKMAZ

►42

ŞEKER HASTASININ DOMUZ ENSÜLİNİ KULLANMASI ve DOMUZ KILINDAN YAPILMIŞ FIRÇALARIN, UNLU MAMULLERDE KULLANILMASI CAİZ MİDİR?

■ HÜSAMETTİN VANLIOĞLU

►50

MÜNÂZARA MI, CEDEL Mİ?

■ MUSTAFA ÖZŞİMŞEKLER

►58

EHLİ SÜNNET NEDİR, NE DEĞİLDİR?

■ Dr. İHSAN ŞENOCAK

►70

İMÂM-I MA'SÛM es-SERHENDÎ HAZRETLERİ'NİN MEKÂTÎB-İ ŞERİFESİNDEN MÜNTEHABÂT

■ Süleyman KUKU

►82

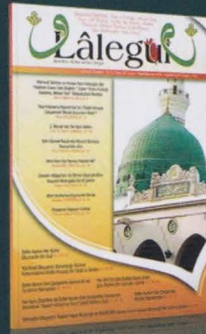

Zamanımızın Edepsiz Ham Hâricilerinin İddia Ettikleri Gibi Hatm- Hâcegân Hakikaten Bir Bidat Mıdır? -2-

■ HÜSEYİN AVNİ KANSIZOĞLU

►86

LALEGÜL DERGİSİ ABONELİK HEDİYELERİ

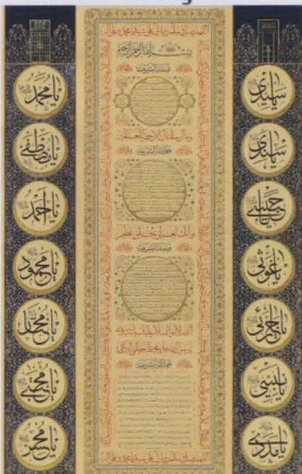
YURTIÇİ ABONELİK 150 TL
YUTDIŞI ABONELİK 180 EURO

0212 912 10 06

www.herseybusepette.com

HEDİYE

HİLYE-İ ŞERİF

HÜCRE KASİDESİ

SİLSİLE-İ ŞERİF

AHMET MAHMUT ÜNLÜ

AKIL DİNDE YETERLİ DELİL DEĞİLDİR.

BÂZİ İLÂHİYATÇILARIN “AKLINA UYMAYAN ŞEYE İNANILMAZ.” GÖRÜŞÜ İSE DİNSİZLİKTİR - 1 -

Bizlere akıl nîmetini ihsân eden ve akıllarımızı vahye tâbi olma nîmetiyle şereflendiren **Yüce Rab-bimiz**'e sonsuz hamd-ü senâdan, akıllarını vahye tâbi kılan **Rasûlüllâh** (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*)e, Ehl-i Beyti'ne ve sahâbesine de sınırsız salât-ü selâmdan sonra!

Mâlum olduğu vechile; televizyon ekranlarında boy gösteren birçok ilâhiyatçıdan “*Allâh bizlere akla uymamızı emrediyor, Kur’ân’ın birçok âyetinde akıllarını çalıştırmayanları zemmediyor.*” sözünü sıklıkla duymaktayız.

Onların bu hususta en ziyâde tutundukları âyet-i kerîme:

﴿وَيَجْعَلُ الرَّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ﴾

”**Allâh aklını kullanmayanlar üzerine murdar azâp bırakır.**” (*Yûnus Sûresi:100*) kavli-i şerîfidir.

Şu bilinsin ki; felsefecilerin ve onlara tâbi olan bâzı ilâhiyatçıların bu âyet-i kerîmeye verdikleri: “Aklını çalıştırmayana **Allâh** azâb eder.” şeklindeki yanlış mânâ nihâyet günümüzde:

“Bir şey aklına uymuyorsa, Kur’ân’da ve hadîste geçse de inanılmaz ve tatbik edilmez.” sûretinde tezâhür ederek bu fikirde olan insanları kâfir edecek bir hâl almıştır.

Oysa **Allâh-u Te‘âlâ**'nın bu âyet-i kerîmeden murâdı bu mânâ değildir. Nitekim **Beğavî** ve **Kurtubî** (*Rahimehüvellâh*) gibi büyük müfessirlerin açıkladığı:

“**Allâh-u Azze ve Celle**’nin emirlerini ve yasaklarını anlamaya çalışmayanlara **Allâh** azâb eder.” (*el-Beğavî, Me‘âlimü’t-Tenzîl, 3/186; el-Kurtubî, el-Câmi‘u li-ahkâmi’l-Kur‘ân, 11/57*) şeklindeki mânâ bu filozofları tekzip etmektedir.

Yine böylece **Ömer Neseî** (*Rahimehullâh*) gibi itikâd imamlarımızdan olan bir zâtın bu meyanda açıkladığı: “Akıllarını kullanmayan ve aklın kendilerini dâvet ettiği Kitap ve Sünnet’e uyma yolunu seçmeyen kişilere **Allâh-u Te‘âlâ** şeytani musallat eder.” (*Ömer en-Neseî, et-Teyisîr, 4/307*) mânâsı bu bâtil görüşlü ilâhiyatçıları reddetmektedir.

Ayrıca **İmâm-ı Sa‘lebî, İbnü’l-Cevzî** ve **Âlûsî** (*Rahimehümullâh*) gibi daha birçok müfessirin bu makamda açıkladıkları: “**Allâh-u Te‘âlâ**’nın tevhîdini ve nübüvvet müessesesinin doğruluğunu açıklayan delillere ve âyetlere bakarak akıllarını kullanmayan, bu nedenle de **Allâh-u Te‘âlâ**’nın hükümlerini anlamayan kimselere **Allâh-u Te‘âlâ** gazabını yöneltir.” mânâsı bu filozofların **Kur‘ân-ı Kerîm**’i anlamaktan ne kadar uzak olduklarını açıkça ortaya koymaktadır. (*es-Sa‘lebî, el-Keşfü ve’l-beyân, 14/298; İbnü’l-Cevzî, Zâdü’l-mesîr, 4/68; el-Âlûsî, Rûhu’l-me‘ânî, 11/303*)

Ulemânın büyüklerinden ve evliyânın reislerinden olan **Necmüddîn-i Kübrâ** (*Kuddise Sirruhû*): “Aslında bu âyet-i kerîme felsefecilerin lehine değil aleyhine reddiyedir. Zîrâ **Allâh-u Te‘âlâ**’nın, bir kulu hidâyet etmesi yâhut mahrum bırakması husûsundaki sünneti (dâimî âdeti) şu yöndedir ki; ancak îmân (kayıtsız şartsız inanma) nûruyla müeyyed (desteklenmiş) olan akıllar **Allâh-u Te‘âlâ**’nın tevhîdine ve mârifetine hidâyet bulurlar.

İmân nûrundan mücerred (boş olan) akıllar ise hiçbir zaman hakka ve hakîkate erişemezler.

Dolayısıyla ‘İmansız akıllar da tevhîd ve mârifete erişebilir.’ zanneden felsefecileri bu âyet-i kerîme reddetmektedir. Çünkü bu cümle-i celîlenin mânâsı: ‘**Allâh-u Te‘âlâ**’nın hidâyet ve hızlân (doğru yola erişirme veyâ mahrum etme) husûsundaki sünnetini anlamaya çalışmayan kişilere **Allâh-u Te‘âlâ** hicâb (Kendisini tanımaktan ve doğru yolu bulmaktan engelleme) azâbı verir.’ demektir.” (*Necmüddîn-i Kübrâ, et-Te‘vilât-ü’n-Necmiyye, 3/252; İsmâ‘îl Hakkî el-Bursevî, Rûhu’l-beyân, 4/85*)

Zâten bu âyet-i celîleden sonra gelen:

﴿وَمَا تُغْنِي الْآيَاتُ وَالنُّذُرُ عَنْ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ﴾

”**Âyetler ve uyarıcılar îmân etmeyen topluma ne fayda versin?!**” (*Yûnus Sûresi:101’den*) âyet-i kerîmesi de kişinin önce îmân etmesi gerektiğini beyân etmektedir ki bu da îmânı olmayana hiçbir âyetin, delîlin ve nezîrin fayda vermeyeceğini açıklayarak geride zikredilenlerin doğruluğunu teyid eder mâhiyettedir.

Akl Hüküm Tespit Etmek İçin Değil, İlâhî Hükümleri Anlamak İçin Verilmiştir

Şu bilinsin ki **Allâh-u Te‘âlâ** bize akli kendi kafamızdan doğrular tespit edelim, hakkı ve bâtili aklımıza göre tâyin edelim ve aklımızın ermediği şeylere inanmayalım diye vermemiştir. Lâkin **Âdem** ve **Havvâ** (*Aleyhimesselâm*)’ın cennetten indirilmeleri husûsunda nâzil olan:

﴿فَمَا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَى ﴿١٠٠﴾ وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَعْمَى ﴿١٠١﴾ قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا ﴿١٠٢﴾ قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيْتَهَا وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنْسَى﴾

“Şimdi (dünyâya indirilirken şunu bilin ki) **eğer gerçekten size (göndereceğim bir peygamber yâhut indireceğim bir kitap vâsıtasıyla) Benden bir hidâyet (rehberi) gelirse, artık her kim benim hidâyetime hakkıyla uyarırsa, işte o (dünyâda) sapıtmaz, (âhirette) güçlüğe de uğramaz.**

Ama her kim Benim zikrim (ve öğüdüm olan Kur’ân-ı Kerîm)den yüz çevirir (de, ona uymaz ve buyruğuyla amel etmez)se, gerçekten onun için (dünyâda ve kabirde) pek sıkıntılı bir yaşantı vardır.

Kıyâmet günündeyse Biz onu kör bir hâlde (huzûrumuza) haşredeceğiz. (O zaman) o: ‘Ey Rabbim! Beni niçin kör olarak haşrettin? Hâlbuki ben (dünyâda) gerçekten çok iyi gören biriydim.’ der.

O (Allâh-u Te‘âlâ) da: ‘İşte sana! (Senden) böylece (davranmıştın Bana). Bizim (pek açık seçik) âyetlerimiz gelmişti sana, ama sense onları terk etmiştin. İşte sana! Bugün sen de böylece (kör-lük ve azâb içerisinde) terk edileceksin.’ buyurur.” (Tâhâ Sûresi: 123-126) âyet-i celîlelerinden anlaşıldığı üzere; ancak Allâh-u Te‘âlâ’dan gelen vahye tâbi olup aklını

vahyi anlamak için kullananlar doğruyu bulmuş, dalâletten ve şekâvetten (sapıtmadan ve bedbahtlıktan) kurtulabilmiştir.

Allâh-u Te‘âlâ’nın vahyinden yüz çevirerek îmansız aklı rehber edinenler ise iki cihanda dara düşeceklerdir. Bunun sebebi de, kendilerine gelen âyetlere inanıp onlarla amel etmeye çalışacak yerde akla uyup felsefe yaparak vahyi terk etmeleridir.

Akılla Kıyâsı Vahye Tercih Edenlerin İlki İblîs’tir

Nitekim kıyas ve felsefeyi ilk başlatan İblîs’tir. O mel‘ûn vahye tâbi olup Âdem (Aleyhisselâm)a secde etseydi hem kendi kurtulacak, hem de bu kadar insanın başına belâ olmayacaktı. Fakat “Ateş mi daha üstün, toprak mı daha fazîletli?” kıyâsına girerek kendisini de, bu kadar milleti de helâk etti.

Bu hususta Ca‘fer ibni Muhammed’in, babası vâsıtasıyla (büyük) dedesi (İmâm-ı Hase)nden (Radyallâhu Anhüm) naklettiği bir hadîs-i şerîfte Rasûlullâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur:

عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «أَوَّلُ مَنْ قَاسَ أَمْرَ الدِّينِ بِرَأْيِهِ إِبْلِيسُ، قَالَ اللَّهُ تَعَالَى لَهُ: أَسْجُدْ لِأَدَمَ! فَقَالَ: أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ..»

“Din işini kendi görüşüyle kıyâs edenlerin ilki İblîs olmuştur. Allâh-u Te‘âlâ ona: ‘Âdem’e secde et.’ buyurunca o: ‘Ben ondan hayırlıyım, beni ateşten yarattın, onu ise çamurdan halkettin.’ demiştir.”

Cübbeli Hoca Efendi'nin hat koleksiyonundan

﴿وَلَوْ لَا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ﴾

“Sen bağına girdiğin zaman: ‘(İşte bütün bu güzellikler) Allâh’ın dilediğidir. (Bunca bağı bostânı mâmûr edip yönetmeye muvaffak olduysam, bu hususta tüm güç ve) kuvvet ancak Allâh(ın yardımı) iledir.’ deseydin ya.” (Kehf Sûresi:39)

Hattatı: Mehmed Şefik Bey (1230/1297 - 1815/1880)

Hat Çeşidi: Celî Sülûs İstifli Levha. Târihi: 1286/1869

Ca‘fer(-i Sâdık) (Radiyallâhu Anh) bu hadîsi naklettikten sonra şöyle demiştir:

«فَمَنْ قَاسَ الدِّينَ بِرَأْيِهِ قَرَنَهُ اللَّهُ
تَعَالَى يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِإِبْلِيسَ
لَأَنَّهُ اتَّبَعَهُ بِالْقِيَاسِ.»

“Her kim din işini kendi görüşüyle kıyâs etmeye kalkarsa Allâh-u Te‘âlâ onu kıyâmet günü İblîs’e yakın eder, çünkü o, kıyâsta ona uymuştur.” (Ebû Nu‘aym, Hil-yetü'l-evliyâ, 3/196-197; es-Süyûtî, ed-Dürü'l-mensûr, 6/336)

İmâm-ı Âzam Efendimiz Aslâ Akli Vahye Tercih Etmemiştir

Bu ilâhiyatçıların birçoğu akli vahyin önüne geçirirken İmâm-ı Âzam Ebû Hânîfe (Radiyallâhu Anh)a tâbi olduklarını id-diâ ederek aslında ona iftirâ etmektedirler. Oysa Hazreti İmam kıyas ve ictihâdı asla vahyin önüne geçirmemiştir.

Nitekim Ebû Mutî‘ (Rahimehullâh) şöyle anlatmıştır: “Bir gün Kûfe câmiinde Ebû Hanîfe’nin yanında bulunduğum sırada Süfyân-ı Sevrî, Mukâtil ibni Hayyân,

Hammâd ibni Seleme, Ca'fer-i Sâdık ve diğer bâzı fukahâ (*Radyallâhu Anhüm*) onun yanına geldiler ve kendisine:

‘Bize ulaşan habere göre sen din husûsunda çok kıyas yapıyormuşsun, bundan dolayı biz senin adına endişe ediyoruz, zîrâ ilk kıyas yapan İblîs olmuştur.’ dediler. Bunun üzerine **İmâm-ı Âzam** (*Rahimehullâh*) cumâ gününün sabahından zeval vaktine kadar onlarla ilmî münâzarada bulunduktan sonra mezhebini kendilerine arz etmek üzere:

«إِنِّي أَقِدِّمُ الْعَمَلَ بِالْكِتَابِ ثُمَّ بِالسُّنَّةِ ثُمَّ بِأَقْضِيَةِ الصَّحَابَةِ مُقَدِّمًا مَا اتَّفَقُوا عَلَيْهِ عَلَى مَا اخْتَلَفُوا فِيهِ وَحَيْثُ أُقْيَسُ.»

‘Ben önce Kur’ân ile, sonra Sünnet (hadîs-i şerîfler) ile daha sonra sahâbenin ittifak ettikleri hükümleri ihtilaf ettiklerine takdim ederek onların fetvâlarıyla amel ediyorum, (bir mesele hakkında bu kaynaklarda bir hüküm bulamazsam) işte o zaman kıyas (ictihâd) ediyorum.’ deyince hepsi birden kalkıp onun ellerini ve dizini öperek:

‘Sen ulemânın efendisisin, geçmiş dönemde bilmeden senin hakkında ileri konuşanlara îtibâr ettik, bu yüzden bizi affet.’ dediler, o da: ‘**Allâh-u Te‘âlâ** bizi de sizi de cümleten mağfiret buyursun.’ diye cevap verdi.” (*eş-Şa‘rânî, el-Mizânü'l-kübrâ, 1/53*)

İmâm-ı Âzam (*Rahimehullâh*)ın akli, naklin önüne aslâ geçirmedeği husûsunda **Abdülaziz el-Buhârî** (*Rahimehullâh*) “**Usûlu'l-Pezdevî Şerhi**”nde: “**Ebû Hanîfe** (*Rahimehullâh*): ‘Şâyet rivâyet olmasaydı elbette kıyasla hükmederdim.’ demiştir. Nitekim **İmâm-ı Âzam** (*Rahimehullâh*)a göre haber-i vâhid dahî kıyastan

mukaddemdir.” diye nakletmiştir. (*‘Abdülaziz el-Buhârî, Keşfü'l-esrâr, 2/708*)

Yine **İmâm-ı Âzam** (*Rahimehullâh*)ın şöyle dediği nakledilmiştir:

عَنْ أَبِي حَنِيفَةَ رَحِمَهُ اللَّهُ أَنَّهُ قَالَ: «مَا جَاءَ عَنِ الرَّسُولِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَعَلَى الرَّأْسِ وَالْعَيْنِ، وَمَا جَاءَ عَنِ الصَّحَابَةِ اخْتَرْنَا، وَمَا كَانَ مِنْ غَيْرِ ذَلِكَ فَهُمْ رِجَالٌ وَنَحْنُ رِجَالٌ.»

“**Rasûlüllâh** (*Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem*)den gelen şey baş(ım)-göz(üm) üstünedir. Sahâbeden gelen (nakil)de ise (farklı görüşler olduğunda) tercih yaparız.

Bunun dışındakiler (diğer müctehidler) de ise onlar da adam, biz de adamız.” (*ez-Zehebî, Siyeru e'lâmi'n-nübelâ, 6/401*)

Artık sahâbenin görüşünü dahî kendi re'yine tercih ettiğini ifâde eden böyle bir zâtın, aklını hadîslere ve rivâyetlere tercih ettiğini söylemek iftirâdan başka bir şey değildir.

Kur'ân ve Sünnet Bize Akla Değil Vahye Uymayı Emretmektedir

Mâlum ola ki vahye ve Kur'ân'a inamayıp felsefe yapan kâfirlerin zararından ziyâde, bugün İlâhiyat'ta talebe okutan birçok profesör ünvanına sâhip kişi Müslümanlara zarar vermektedirler.

Nitekim bunlar Müslüman olduklarını iddiâ ettikleri hâlde Kur'ân-ı Kerîm'in âyetlerini ve hadîs-i şerîfleri akıllarıyla kıyâsa tâbi tutarak kolayca inkâr edebilmekte ve yazımızın başında zikrettiğimiz âyet-i celîleyi dâvâlarının doğruluğuna delil sayabilmektedirler.

Oysa Kur'ân-ı Kerîm'in kendi beyânıyla, kendisinde hiçbir çelişki bulunmadığı sâbit olduğuna göre; bu âyet-i kerîme onların dediği gibi aklın vahiyden önce gelen bir delil olduğu mânâsında anlaşılabilir.

Evet, Yûnus Sûresi'nin 100. âyet-i kerîmesinin benzeri birçok âyet-i kerîmede: **“Akletmek”, “Tezekkür ve tefekkür** (ince düşünmek)” gibi tâbirler geçmektedir.

Lâkin bunların mânâsı: “Vahyin mânâsını anlamak için akıl yormak ve düşünmek.” demektir. Yoksa hindi gibi kendi başına düşünüp vahye muâdil bir şeyler uydurmak değildir.

Zâten Kur'ân-ı Kerîm'in hiçbir yerinde akla tâbi olmak emredilmemiş, lâkin birçok âyet-i kerîmede Kur'ân'a ve yine vahiy kaynaklı olan hadîs-i şerîflere hakıyla uymak emredilmiştir. Nitekim:

﴿اَتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ قَلِيلًا مَا تَذَكَّرُونَ﴾

“Rabbinizden size indirilmiş olan şeye (Kur'ân ve Sünnet'e) hakkıyla uyun. Onu bırakıp da (insan ve cin şeytanları gibi, kâfirliğe ve sapıklığa çağırın) başka birtakım dostlara aslâ uymayın. Pek az öğütleniyorsunuz (bu yüzden Allâh'ın dînini bırakıp başkalarına uyuyorsunuz).” (el-A'râf Sûresi:3) kavli şerîfi ile,

﴿وَاتَّبِعُوا النُّورَ الَّذِي أُنزِلَ مَعَهُ ۖ أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾

“İndirilmiş olan o (Kur'ân) nûr(un)a onunla (Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi

ve Sellem) ile) **birlikte hakkıyla uyanlar; işte felâh bulanların ta kendileri ancak onlardır.”** (el-A'râf Sûresi:157) âyet-i celilesi bizlere Kur'ân'a tâbi olmayı emretmekte ve kurtuluşun ancak ve ancak vahye uymakta olduğunu bildirmektedir. Artık bu âyetler bize vahye uymayı emrederken akli kullanmaya teşvik eden âyet-i kerîmeler akla uymayı nasıl emredebilir?!

Bunu düşünmek Kur'ân-ı Kerîm'de çelişki bulunduğunu kabullenmek anlamına gelir ki bu da insanı kâfir eder. Oysa **Allâh-u Te'âlâ:**

﴿أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا﴾

“Hâlâ mı Kur'ân'ı iyice düşünmeyecekler!? Eğer (kâfirlerin iddiâ ettiği gibi) o (Kur'ân-ı Kerîm), **Allâh'tan başkası tarafından (yazılmış) olsaydı, elbette içerisinde birçok ihtilaf (mânâ çelişkisi) bulurlardı.”** (en-Nisâ Sûresi:82) buyurmaktadır.

Demek ki bu âyet-i kerîmelerde geçen **“Akıl kullanmak”**tan maksat, vahiy anlamak için akli çalıştırmak demektir. Yoksa vahiyle çelişen akla uymak demek değildir.

Hadîs-i Şerîfler de Kur'ân Gibi Dinde Uyulması Gereken Vahye Dâhildir

Şu bilinsin ki hadîs-i şerîfler de uyulması emredilen vahiy mefhumuna dâhildir. Nitekim:

﴿وَاتَّبِعُوهُ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ﴾

“Bir de ona (Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)e) hakkıyla tâbi olun, tâ ki siz

(hakka ve hakîkate) **hidâyet bulabile-**
niz.” (el-A'râf Sûresi:158'den) kavlı-i şerîfi ile:

﴿وَمَا آتِيكُمُ الرَّسُولُ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَاكُمْ
عَنْهُ فَانْتَهُوا﴾

”Artık o Rasûl size ne verirse onu he-
men alın (kabûl edin), sizi neden engel-
lerse hemen (ondan) vazgeçin.” (el-Hasr
Sûresi:7'den) âyet-i celîlesi hadîs-i şerîflerin
de vahiy olduğunu ve Rasûlüllâh (Sallâllâ-
hu Aleyhi ve Sellem)in beyanlarına uymak icâb
ettiğini bizlere açıklamaktadır.

Bâzılarının dediği gibi bu âyet-i kerî-
me: “**Rasûlüllâh** (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)
in ganîmetten sahâbesine verdiği şey-
ler” hakkında değildir, bilakis umûmî-
dir. Zâten geçerli kâideye göre sebebin
husûsiyeti (özel bir konu oluşu) hükmün
umûmiyetine zıt düşmez.

Nitekim **Ebû Hüreyre** (Radiyallâhu Anh)
dan rivâyet edilen:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ
قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَا أَمَرْتُكُمْ بِهِ فَخُذُوهُ، وَمَا
نَهَيْتُكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا.»

“Size neyi emrettiysem onu hemen
alın. Sizi neden nehyettiysen ondan
hemen vazgeçin.” (İbnü Mâce, es-Sahîh, el-Mu-
kaddime:1, rakam:1, 1/3) hadîs-i şerîfi, **Allâh-u**
Te‘âlâ'nın bu âyetteki murâdının umûmî
olduğunu, dolayısıyla **Rasûlüllâh** (Sallâllâ-
lâhu Aleyhi ve Sellem)in din husûsundaki bütün
emir ve yasaklarının vahiy olup kendile-
riyle âyet gibi amel edilmesi gerektiğini
beyân etmektedir.

İşte böylece şu hakîkat zâhir olmuştur ki
“Ben Müslümanım.” deyip de “Kur’ân-ı

Kerîm’i ve hadîs-i şerîfleri incelemek ve
eleştirici yaklaşıma tâbi tutmak gerekir,
onlar o döneme âit olabilir, bugün akla
uymayan bâzı şeyleri kabullenemeyiz.”
diyen târihselciler, İlâhiyât hocası olurlar
belki ama Müslüman olamazlar.

Nitekim **Abdullâh ibni Amr** (Radiyallâhu
Anhümâ)dan rivâyet edilen:

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا
قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
«لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يَكُونَ هَوَاهُ تَبَعًا
لِمَا جِئْتُ بِهِ.»

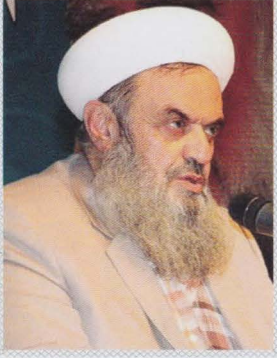
“Sizin birinizin hevâsı (nefsinin ar-
zusu), benim getirdiklerime tâbî ol-
madıkça îman etmiş olamaz.” (el-Be-
ğavî, Şerhu's-Sünne, rakam:104, 1/212; et-Tebrizî,
Mişkâtü'l-mesâbîh, rakam:167, 1/94) hadîs-i şerîfi,
Rasûlüllâh (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)in, sâde-
ce Kur’ân âyetlerinden okuduklarına de-
ğil, tüm getirdiklerine tâbî olmak gerek-
tiğini en güzel bir üslûpla ifâde etmekle
birlikte anlayışı ve arzusu **Rasûlüllâh**
(Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem)in getirdiği âyet ve
hadislere tâbî olmayan kimselerin îmanlı
sayılmayacağını açıkça ortaya koymak-
tadır.

Mevlâ Te‘âlâ cümlemizi hiçbir zaman
mücerred aklına ve emmâre nefsine uy-
mayıp dâimâ vahye tâbi olan bahtiyarlar
zümresinde yaşatsın ve ecellerimiz gel-
diğinde bu sağlam îtikâd ve sâfi inanç
üzere ölmeye muvaffak eylesin.

Âmîne Âmîn!

Bi hurmeti Tâhâ ve Yâsîn!

**Bu konuya inşaallah bir dahaki ay
devâm edeceğiz.**

RESUL BÖLÜKBAŞ
0532 321 43 78

İSLAM BİR BÜTÜNDÜR, BÖLÜNMEYİ KABUL ETMEZ, AKSİNİ İDDİA İSE ŞİRKİTİR

İslam dini Yüce Yaratan tarafından Yüce Peygamberimize indirilen Kitabullah olan Hazreti Kur'an ve Hazreti Peygamber'in sünnetiyle sabit olan bir dindir. İnanın bana bu dini bilmeyenler bilenlerden daha çok din hususunda beyanatta bulunma cür'etini göstermektedirler. Bu cür'et de tabii ki ceahletlerinden kaynaklanmaktadır. Din hususunda söz söyleme yetki ve salahiyetine sahip olduğunu iddia edenlerin mutlaka dini ilimlerle mücehhez olmaları lazımdır.

Öyle ilmihal bilgisiyle müftü kesilmek, fetva vermek, hele hele itikadi konularda beyanda bulunmak ve İslam'ın şu ideoloji ile barışık olduğunu veya şu ideoloji ile barışık olmadığını söylemek fevkalade yanlış olup bu iddiada bulunanları iman bakımından çok büyük tehlikede olduğunu söylememiz, o kimselere yapacağımız en büyük iyiliktir.

İslam dini başka bir ifadeyle şeriat; kendinden başka hiçbir ideoloji ile İslami olmayan İslami kurallara aykırı hiçbir kuralla vasıflanamaz.

Dini kurallarla, dini olmayan ve hatta dine aykırı olan kuralların mukayesesini yapmak halik olan Yüce Yaratan'la, mahlûk olan beşerin mukayesesini yapmak demektir. Böyle bir mukayesenin yapılamayacağını yüce Allah Kur'an-ı Kerim'de şöyle belirtmektedir:

Nahl Sûresi (17)

﴿۱۷﴾ أَفَمَنْ يَخْلُقُ كَمَنْ لَا يَخْلُقُ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ

“Şu halde yaratan, yaratamayan gibi olur mu? Artık siz düşünmez misiniz?”

Öyle ise şu kurallar dine halellik getirmez diyebilmek için o kuralın dini kurallara aykırı olmaması lazım hem dine aykırı ve fakat hem de dine uygun olamaz.

Yüce Allah bu hususu siyahla beyaz arasındaki farklılık kadar dini olan kurallarla dini olmayan kuralların farklılığını şöyle beyan ediyor;

Bakara Sûresi (257)

اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُمْ مِنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٥٧﴾

“Allah iman edenlerin dostudur. Onları karanlıklardan aydınlığa çıkarır. Kâfirlerin velileri ise tâğuttur. (O da) onları aydınlıktan karanlıklara sürükler. Onlar cehennemliklerdir. Orada ebedî kalırlar.”

Bu ayeti celilede Yüce Allah celle celülühü Hazreti Muhammed (Sallahu aleyhi ve sellem)’e indirmiş olduğu Kur’an’ı Kerim’in nur ve aydınlık olduğunu ve bu nurla insanları küfür ve şirk karanlıklarından çıkarıp nur olan Kur’ani ve İslami hayatla tenvir ettiğini beyan ederken Allah’tan başka tağut sayılan ne kadar şeytani davetler varsa onların hepsinin de Kur’an’ın nuruyla münevver olan şahısları buradan alıp küfrün karanlıklarına sevk etmeye çalıştıklarını beyan ediyor. Buradan anlıyoruz ki İslam ile İslami olmayan diğer ideolojilerin arasında gecenin zifiri karanlığıyla gündüzün apaçık aydınlığı arasındaki fark kadar ayrıcalığı vardır.

Tafsilata geçecek olursak İslam dini sadece bireylere gönderilmiş bir din değildir. Hem bireylere hem bireylerin meydana getirdiği cemiyete hem de

cemiyetlerin oluşturduğu devletlere hitap eder ve hepsini mükellef tutar. Hal bu iken İslam’ın bireyle Allah arasında irtibat kuran bir din olduğunu söylersek haşa Kur’an ayetlerinin üçte ikisini dışlamış oluruz. Yüce Allah Kur’an’ında şöyle buyuruyor:

Tâhâ Sûresi (14)

إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي ﴿١٤﴾

“Şüphesiz ben Allahım. Benden başka hiçbir ilah yoktur. O halde bana ibadet et ve beni anmak için namaz kıl.”

Bu beyanda yüce Allah ibadet etmemizi istediği gibi başka bir ayette de:

En’âm Sûresi (153)

وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ ذَلِكُمْ وَصِيكُم بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٥٣﴾

“İşte bu, benim dosdoğru yolum. Artık ona uyun. Başka yollara uymayın. Yoksa o yollar sizi parça parça edip O’nun yolundan ayırır. İşte size bunları Allah sakınasınız diye emretti.”

Bu ayette ise; Canab-ı Mevla’nın ahkâmına, koymuş olduğu hukuki ve sosyal kurallara uymamızın gerekli olduğunu ve bununla miras hukuku, evlenmemiz, boşanmamız bu hususta hangi mahremlere dikkat edeceğimiz, alış verişimiz vesaire. Muamelelerimizde tabi olacağımız yolu ismi işaretlerle göstererek ancak Kur’an-ı Kerim ve kendi kelimeleri ve nizamı olduğunu beyan etmektedir. Bir yanda yaratanın nizamı ve bu nizamın manzumesi olan Kur’an-ı Kerim, öbür yanda beşer tarafından uydurulan bir takım uyduruklar. Akl-ı selîm olan kişi elbette ki Allah’ın tarafını tercih eder.

Dini hususlarda söz söyleme hakkı beyanda bulunma salahiyeti ancak ulema-i kirama aittir.

Yok “Efendim ben de din hususunda mahirim, isteyen hocalarla tartışabilirim.” demek; hiç mektep görmemiş bir insanın “Hastanın kalbini ben de nakledebilirim, gerekirse karaciğer böbrek nakli yaparım” demesinin hezeyanına denk bir iddiadır. Senin Kitabullatan, İslam şeriatından bahsedebilmen için sarf, nahiv, belağat ilimlerini okumuş olman lazım. Bunlar yetmez hadis ilmine, tefsir ilmine, fıkıh ilmine, akaid ve ilmi kelim ilmine, usulü hadis ve usulü fıkıh ilmine, Kur’an ilmine vakıf olman lazım.

Bir bakıyoruz ki Kur’an-ı Kerim’in ayetlerinden hiç anlamadığı halde; hadis, tefsir, ilmi kelimadan tamamen yoksun olduğu halde İslami sahada allâme kesiliyor. Hiçbir zaman hiçbir kimseyi küçük görmek lazım, memleketimizde diploması olmadığı halde öyle cevher hocalarımız var ki onların adı sanı yok ama bu saydığım ilimleri bilen zaman ve imkânımıza göre fevkalade olan ulemamız mevcuttur. Büyüklerimiz kibar-ı kelimasında العلم في المتون yani ilim metinlerdedir buyurmuşlar. العلم في الوسيقة yani ilim diplomadadır demediler.

Yine memleketimizde var olan bu ulema sınıfına imkân verilse din hususunda bu cahilane ihtilaflar ortadan kalkar. Nasıl olur da bir din âlimi olduğunu iddia eden kimsenin nizamı ilahi dururken, evâmiri ilahiyye varken her şey ayan beyan Kur’an-ı kerimde ve sünneti resulde açıklanırken ilahi nizamı, ilahi sistemi terk edip bir takım beşeri örf ve adetleri rehber edinebilir. Bir hoca için sadece şu ayet bile yeter:

Nisâ Sûresi (65)

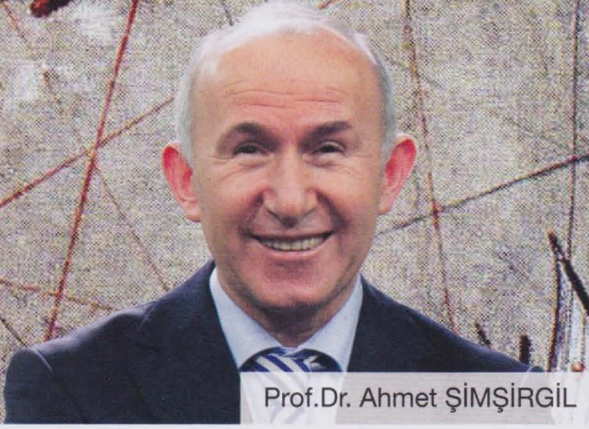
فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٦٥﴾

“Hayır! Rabbine andolsun ki onlar, aralarında çıkan çekişmeli işlerde seni hakem yapıp, sonra da verdiğin hükme içlerinde hiçbir sıkıntı duymaksızın, tam bir teslimiyetle boyun eğmedikçe iman etmiş olmazlar.”

Bu ayeti celilede görüldüğü gibi her meselede Resulullah sallahu aleyhi ve sellem Efendimize teslim olmak gerektiğini ve bu teslimiyetin sonunda Resulullah Efendimizin Kur’an-ı Kerim’le hükmettiği bütün meselede amenna ve saddakna demedikçe mümin olamayacağını beyan ediyor.

Hal böyle iken birileri çıkıp: “Benim aklım var mantığım var, her şeyi tartıştığım gibi Kur’an-ı Kerim’in emirlerini kullarını ve ahkâmını da tartışırım.” derse, Cenab-ı Hakk’ın indirmiş olduğu Hazreti Kur’an’ının noksanlıktan münezzehe olan ilim ve kelim sıfatıyla tecelli eden Kur’an’ı elbette ki tartışamazsın. Allah’ın bildiğinin tersi çıkmayacağına göre doğru olan onun buyruğudur. Sen daha kimle tartışıyorsun. Cenab-ı Hakk seni yaratıp noksanlıklardan münezzehe olduğunu beyan etmedi ki bilakis kul olduğunu aciz ve her hususta Allah’a muhtaç olduğunu bildirmiştir. Öyleyse her şeyiyle Allah’a muhtaç olan bir kul hiçbir şeye muhtaç olmayan ve her şeyin kendisine muhtaç olduğunu bildiğimiz Allah ile haşa nasıl tartışır. Unutmayalım ki Kitabullah olan Kur’an üzerinde konuşmak ona muğayir ifadelerde bulunmak şirktir. Neuzu billah min şururi enfusina ve min seyyiati amalina. Selam ve dua ile....

MEKKE-İ MÜKERREME'NİN FETHİ ve SONUÇLARI

Prof. Dr. Ahmet ŞİMŞİRGİL

Malûm olduğu üzere, Peygamber Efendimizin dünyâyı teşrîfi, kendilerine Peygamberliğin bildirilmesi, Mekke-i mükerreme'den Medîne-i münevvere'ye hicreti, orada İslâm Devleti'ni kurması, diğer zaferlerinin yanında, “Mekke-i Mükerreme'yi Fethi” dünyânın en önemli kilometre taşlarından, en mühim dönüm noktalarından, tarihin en büyük hâdiselerindedir.

“Hicret-i Nebeviyye”, hem İslâm tarihinin, hem de dünyâ tarihinin çok önemli dönüm noktalarındandır. “Mekke-i Mükerreme'nin Fethi” hâdisesi de İslâm târihinin çok önemli kilometre taşlarındandır.

Bilindiği üzere, Sevgili Peygamberimiz Muhammed aleyhisselâma Peygamberliği bildirilip insanları şirkten, putlara

tapmaktan vazgeçmeye ve Allahü teâlâyı iman etmeye davete başladığı günden itibaren müşrikler O'na karşı çıkmışlardır. Mekke-i müşrikler; sevgili Peygamberimize de, diğer müslümânlara da çok şiddetli düşmânlık göstermişlerdir. İlk Müslümanlara görülmemiş ezâ ve cefada bulunmuşlardır. Boyunlarına ip bağlayıp yerlerde sürüklemişler; ateşe atıp yakmaya çalışmışlardır.

Kızgın kayaları göğüslerine koyup bayılıncaya kadar işkence yapmışlar; ateşte kızartılmış şişleri vücutlarına sokmuşlar, kızgın demirlerle bedenlerini dağlamışlardır. Üç sene, bir mahalleye, aç-susuz olarak hapsedip bu boykotla onları her şeyden mahrum bırakmışlardır. Ayaklarından develere bağlayıp ayrı yönlere çekmek suretiyle parçalamışlardır.

Peygamberimize kaç defa sûikast yapmak istemişler; hepsinden öte yurtlarından çıkarmışlar; bu yetmiyormuş gibi, onların hicretinden sonra da, tamâmen ortadan kaldırmak için kaç defa harbe gitmişlerdir.

Müslümanların Mekke-i Mükerre-me'den Medine-i Münevvere'ye hicret etmesinden sonra da düşmanlıklarını devâm ettiren müşrikler, ordu hazırlayıp Medine'de bulunan Müslümanların üzerine yürümüşlerdir. Bedir, Uhud, Hendek.... gibi kanlı savaşlar yapılmıştır. Bu savaşlarda Müslümanlar karşısında tutunamayıp perişan olmuşlardır. Nihâyet hicretin altıncı yılında Peygamberimizle sulh yapmayı kabûl ettiler ve "Hudeybiye Antlaşması"nı imzâladılar.

On yıl süre için imzalanan bu antlaşmanın bir maddesine göre, Kureyş kabilesi dışında kalan diğer Arap kabileleri, Müslümanlardan veya müşriklerden istedikleri tarafın himâyesine girebileceklerdi.

Buna göre; Peygamber Efendimizin müttefiki olan Huzâa kabilesi, Müslümanlar tarafında; Benî Bekir kabilesi de müşrikler tarafında yer almışlardı. Huzâa kabilesi ile Benî Bekir (Bekir oğulları) eskiden beri düşman olup fırsat buldu-ça birbirlerine saldırdılar. Hudeybiye barışına göre, onlar da bir müddet için saldırılarını durdurmuşlardı. Fakat buna Benî Bekir kabilesi iki sene uyabilmişti.

Bir gün Mekkeli müşriklerin himâyesindeki Benî Bekir kabilesinden biri, şiir okuyarak Peygamber Efendimizi hicvetmeye yeltendi. Huzâa kabilesinden bir genç, buna razı olmayıp, hicvedici şiir okuyan adama bundan vazgeçmesini söyledi; fakat o vazgeçmedi. Bunun üzerine başına vurup yarı ve onu susturdu.

Benî Bekir kabilesi, bu hâdiseyi bahane ederek, antlaşma gereği tehlikeden emin olan Huzâa kabilesi üzerine aniden saldırdılar.

Kureyş müşrikleri de bu saldırıda Benî Bekr kabilesine silah vererek ve gizli adam göndererek yardımda bulundukları gibi, ayrıca kıyâfet değiştirerek onlarla birlikte de Huzâa kabilesi üzerine saldırdılar.

Huzâa kabîlesi, “Hudeybiye Antlaşması” gereğince emîn oldukları için hazırlıksız bulunuyordu. Bu ânî saldırıya da hazırlıksız yakalandı. Yerleşmiş oldukları “Vetir Suyu” denilen yerden Mekke’ye kadar kaçmak zorunda kaldılar. Kâbe’ye ve hareme sığınmış oldukları hâlde, üzerlerine hücum edildi ve neticede Huzâa kabîlesinden yirmiüç kişi öldürüldü.

Bu saldırıda, himâyelerinde bulunan Benî Bekr kabîlesine, at ve silâh vermek gibi yardımda bulunmaktan başka, bilfiil çarpışmaya da katılan Kureyş müşrikleri, böylece “Hudeybiye Antlaşması”nı bozmuş oldular.

Çarpışma esnasında, Huzâa kabîlesinden bazı müslümânlar, gece yapılan bu baskınlarda, Bekiroğulları arasında, Kureyşli müşriklerin de bulunduğunu görmüşlerdi.

O gece, Medîne’de, Hazret-i Meymûne vâlidemizin evinde bulunan sevgili Peygamberimiz, namaz kılmak için kalkıp abdest alırken; Allahü teâlânın izni ile bir mu’cize olarak, Mekke’deki müslümânların kendisinden yardım talep ettiklerini işitmişti. Onlara cevâb olarak; “Lebbeyk! = Davetinize icâbet ediyorum” buyurdu.

Meymûne vâlidemiz, Peygamber Efendimizin yanında kimse olmadığı hâlde böyle konuştuğunu görünce; “Ya Resûlallah! Yanınızda bir kimse var mı?” diye sordu.

Sevgili Peygamberimiz ona, Mekke’de meydana gelen hâdiseyi ve Kureyşlilerin bu işe ortak olduklarını haber verdi.

Kureyş müşrikleri Benî Bekir’e yardım ederek, Huzâa kabilesine baskın yapıp onları öldürmekle, Hudeybiye antlaşmasının maddelerine aykırı hareket etmiş, böylece antlaşmayı bozmuş oluyorlardı.

Fakat, bu hâdiseden, o sırada Şam’a ticaret için giden Kureyş lideri Ebû Süfyân’ın haberi olmamıştı. Şam’dan dönünce hâdiseyi ona anlattılar ve “Bu, mutlaka düzeltilmesi lâzım olan bir iştir. Gizlenmesi mümkün değildir. Eğer düzeltilmezse, Muhammed bizi Mekke’den sürer çıkarır” dediler.

Hâlbuki, sevgili Peygamberimiz, haberi ânında öğrenmişti. Ayrıca hâdiseden üç gün sonra, Huzâa kabilesinden Amr bin Salim, yanında kırk süvari ile gelip, durumu Resûl-i Ekrem Efendimize anlattı.

Habîbullah Efendimiz de; “Huzâa oğullarına yardım etmezsem, bana da yardım olunmasın!” buyurarak bir mektup yazdırdı.

Sevgili Peygamberimiz, bunun üzerine Mekkeli müşriklere haber göndererek; “Ya Huzâa kabilesinden öldürülenlerin diyetlerini (kan bedellerini) ödersiniz veya Benî Bekr kabilesini himâyeden vazgeçip geri durursunuz. Şayet bu söylediklerimden birini kabul etmezseniz, bunları yerine getirmeyecek olursanız, ‘Hudeybiye Antlaşması’nı bozduğunuzu ve bunun neticesi olarak sizinle harb edeceğimizi biliniz” teklifinde bulundu.

“GELDİĞİ GİBİ GERİ DÖNER”

Kureyşliler, Efendimizin mektuptaki tekliflerini ve gösterdikleri merhame-ti anlayamadılar. Mekke’li müşrikler bu teklifleri kabul etmediklerini ve har-be hazırlanacaklarını bildirdiler. “Hem ittifakımızı kesmeyiz, hem de diyeti ödemeyiz! Ancak harp edebiliriz” diye haber gönderdiler. Fakat sonra, böyle yaptıklarına bin defa pişman olup, korkularından antlaşmayı yenilemek üzere Ebû Süfyan’ı Medine’ye doğru hemen yola çıkardılar.

Daha Ebû Süfyan Medine’ye gelmeden, sevgili Peygamberimiz, onun geleceğini Eshâb-ı kirâmına bildirdi ve; “Şöyle an-larım ki, Ebû Süfyan, barışı yenileyip, müddetini de uzatmak üzere geliyor. Lâ-kin, muradı hâsıl olmayıp geldiği gibi geri döner!..» buyurdu.

O zaman henüz müslümân olmamış olan Ebû Süfyan, Medîne-i münevvereye

geldi. Peygamberimizin mescidine girdi; “Ey insanlar! Ben her iki tarafı da himâ-yeme alıyor, sulhu yeniliyorum” dedi. Peygamberimiz; “Yâ Ebâ Süfyân! Sen bunu (kendi kendine) söylüyorsun, ben değil” buyurdu.

Sevgili Peygamberimizin huzûruna gelen Kureyş lideri; “Ben, Hudeybiye antlaşma-sını yenilemek ve müddetini de uzatmak için geldim. Haydi, aramızdaki bu muahe-deyi bir yazı ile yenileyelim!” dedi.

Habîb-i Ekrem Efendimiz; “Biz, Hu-deybiye antlaşmasına aykırı bir davra-nışta bulunmayız ve onu değiştirmeyiz” buyurdu.

Kureyş lideri, tekrar tekrar; “Antlaş-mayı değiştirelim. Yenileyelim» dediyse de, sevgili Peygamberimiz, ona hiçbir cevâbda bulunmadı.

Kureyş lideri Ebû Süfyan, gösterdiği bü-tün gayretlerin hiç bir fayda vermediğini görünce, bundan sonra Mekke’ye döndü.

Mekke'ye varınca, Kureyş müşriklerine durumu anlatıp; "Hayatımda, Eshâbının Muhammed'e gösterdiği bağlılık ve itâat gibi bir itâatle bağlanan bir kavim görmedim" dedi.

Müşrikler; "Demek ki, hiç bir şey yapmadan geri döndün öyle mi?" diyerek onu kınadılar. Artık Mekke'li müşrikler için, beklemekten başka yapacakları bir şey kalmamıştı.

Ebû Süfyân, Medîne'den ayrılınca, sevgili Peygamberimiz Mekke'yi fethetmeye karar verdi. Çünkü Kureyşliler, ahdlerinde durmamışlar ve barışı bozmuşlardı. Fakat bu sırrı, gayet gizli tutuyor, müşriklere hazırlanma fırsatı vermeden ve Harem-i şerîfde kan dökülmeden, Mekke'yi teslim almak istiyordu. Bu bir harp tedbiri idi. Zira, Mekke fethedilince, kim bilir niceleri Müslüman olmakla şerefleenecekti.

Ebû Süfyân, Mekke'den döndükten sonra, Peygamberimiz, Hazret-i Ebû Bekr'le Hazret-i Ömer'i çağırdı; onlarla istişare yaptı ve harbe karar verdi. Eshâbına, sefer için hâzırlık yapmalarını emredip, nereye gidileceğini bildirmede.

Hazırlığa başlanıp, ordu toplandı. Bütün hazırlıklar gizli tutuldu. Mekke yollarının tutulması ve kontrol işi, Huzâa kabilesine verildi. Bu kontrol, son derece titizlikle yapıldı.

"ONLARI, GÖRMEZ VE İŞİTMEZ EYLE"

Eshâb-ı kirâm, Efendimizin emri üzerine cihâd için hâzırlığa başladılar. Fakat nereye sefer yapılacağını bilmiyorlardı. Peygamber Efendimiz, ayrıca çevredeki müslümân kabîlelerden Eslem, Eşca',

Cüheyne, Husayn, Gıfâr, Müzeyne, Süleyym, Damra ve Huzâaoğullarına haber gönderdi. "Allahü teâlâya ve âhîret gününe îmân edenler, Ramazân-ı şerîfin başında Medîne'de bulunsunlar» buyurarak onları harbe katılmaya da'vet etti.

Habîbullah Efendimiz, bir tedbîr olarak, Mekke'ye giden yolları tutup, irtibâtı kesmek üzere, Hazret-i Ömer'e vazîfe verdi. Hazret-i Ömer, derhâl dağ yollarına, geçitlere ve diğer yol başlarına nöbetçiler dikip; «Mekke'ye gitmek isteyen herkesi geri çevireceksiniz» emrini verdi.

Sevgili Peygamberimiz, bu işin gizlice yürütülmesi için; «Yâ Rabbî! Biz, yurtlarına ansızın varıp, kavuşuncaya kadar, Kureyşlilerin câsûs ve habercilerini tut, görmez ve işitmez eyle. Bizi ansızın görüp işitsinler» diyerek Allahü teâlâya duâ etti.

Peygamber Efendimiz, kuzeydeki müşrikler veya Bizanslılar üzerine yürünecek intibânı vermek için de, Ebû Katâde Hazretlerini askerî bir birlik ile kuzeye, İzâm vâdîsine doğru gönderdi.

Ramazân ayının ikinci gününe kadar, çevre kabîlelerden yardım gelmiş, Ebû İnebe kuyusu başındaki karârgâhda toplanılmıştı. Eshâb-ı kirâmın sayısı on iki bine ulaşmıştı. Bunlardan yedi yüzü Muhâcirîn, dört bini Ensâr, geri kalanı da çevredeki müslümân kabîlelerdendi.

Sevgili Peygamberimiz, Medîne'ye vekil olarak, a'mâ müezzini Abdullah bin Ümm-i Mektûm Hazretlerini bıraktı. Zübeyr bin Avvâm Hazretlerini de iki yüz kişilik bir süvârî birliğinin başında keşif kolu olarak ileri gönderdi.

Nihâyet âlemlerin Efendisi, gönülleri Allahü teâlâ ve Resûlünün muhabbetiyle

dolu olan on iki bin kişilik muazzam ordusunun başında olduğu hâlde, Allahü teâlânın ismini anarak yola çıktılar.

Sevgili Peygamberimiz, bütün hâzırlıkları tamâmladıktan sonra, onikibin kişilik bir ordu ile Mekke'ye doğru yola çıktı. Medîne'den hareket, Ramazânın ilk günlerinde idi. İslâm ordusu Zü'l-huleyfe'ye geldiği sırada, Mekke'den âilesi ile birlikte hicret eden Peygamber Efendimizin amcası Hazret-i Abbâs da Medîne'ye hicret ediyordu. Yolda İslâm ordusu ile karşılaştı. Daha önce müslümân olduğu hâlde, durumu müşriklerden gizleyerek Mekke'de kalmıştı. Sevgili Peygamberimiz, amcasının geldiğine çok sevindi ve «Ey Abbâs! Ben Peygamberlerin sonuncusu olduğum gibi, sen de, Muhâcirlerin sonuncusu oldun» buyurarak onun gönlünü aldı.

Hazret-i Abbâs'ın ağırlıklarını Medîne'ye gönderdi. Hazret-i Abbâs, Peygamber Efendimizin yanında kalıp, o da Mekke'nin fethine katıldı.

Resûl-i Ekrem Efendimiz, Mekke'nin yakınında bulunan Kudeyd'e geldiğinde, şânlı Eshâbına harp düzeni aldırıldı. Her bir kabîleye ayrı ayrı sancaklar ve bayraklar vermek istedi. Onları, her kabîlenin bayrakdâr ve sancakdârına teslim etti.

Ayrıca Hazret-i Ömer'e vazîfe verip, her mücâhidin âteş yakmasını da emretti. Her birlik kendi çadırı önünde ateş yaktı. Bir anda on-oniki bin ateş yanıncaya, Mekke müdhiş bir aydınlığa boğuldu. Bir ânda her tarafı aydınlatan binlerce ateşin yandığını gören Mekkeliler, neye uğradıklarını anlayamayıp iyice şaşırıldılar. Hemen Ebû Süfyân'ın yanına toplandılar.

“MÜSLÜMÂN OLMA ZAMANI GELMEDİ Mİ?”

Medîne'den ayrılalı on gün olmuştu. Akşam üzeri Mekke'ye iyice yaklaşılmış, yatsı vaktinde Merru'z-zahrân'a gelinmişti, Peygamber Efendimiz, Eshâbına burada durmalarını emir buyurdu. Burada karargâh kuruldu. Peygamberimiz, ordusuyla Mekke'ye yaklaşırken, yollar tamâmen tutulmuş olduğu için, Kureyş müşrikleri, üzerlerine gelen İslâm ordusundan habersizdi.

Hiçbir şeyden haberi olmayan Mekkeli müşrikler, şaşkına döndüler. Ne olduğunu anlamak için Ebû Süfyân'ı görevlendirdiler.

Ebû Süfyân ve yanındakiler, İslâm ordusuna doğru ilerledikçe hayretleri artıyor, dehşete düşüyorlardı. Mekke'nin çevresine ne kadar çok asker birikmişti ve ne kadar çok da ateş yakmışlardı!..

Ebû Süfyân ve yanındakiler, korku ile mücâhidlerin arasından geçerek sevgili Peygamberimizin huzûr-i şerîflerine geldiler. Kâinâtın Sultânı, onları güzel karşıladı. Mekkeliler hakkında bilgiler aldı. Geç vakitlere kadar konuştuğundan sonra, onları İslâm'a davet eyledi. Hakîm bin Hızâm ile Büdeyl, derhal “Kelime-i şehâdet” getirerek müslümân oldular. Fakat Ebû Süfyân'ın tereddütü devâm ediyordu.

Peygamberimiz, Ebû Süfyân'ı affedip, amcası Abbâs'a; “Onu bu gece çadırına götür, sabâhleyin bana getir” buyurdu. Sabâh olunca, Resûlullah'ın huzûrına götürüldüğünde; “Ey Ebû Süfyân! Henüz, ‘Lâ ilâhe illallah’ diyeceğin vakit gelmedi mi?” buyurdu. Ebû Süfyân, Peygamberimize;

“Anam-babam sana fedâ olsun. Sana ettiğimiz bu kadar cefâdan sonra beni hidâyete çağırıyorsun, hâlâ bizi hidâyet yoluna da’vet ediyorsun. Ne hoş hilm ve ne güzel kerem sâhibisin. Yumuşak huylulukta ve şereflihte ve akraba hakkını gözetmekte üstüne yoktur. İnandım ki Allahü teâlâdan başka ilâh yoktur... Eğer olsaydı bana bir faydası olurdu” dedi.

Sevgili Peygamberimiz; “Benim peygamber olduğumu da tasdîk etme zamânın gelmedi mi?” buyurunca Ebû Süfyân, “Kelime-i şehâdet”i söyleyerek müslümân oldu. Sen de Allah’ın Resûlüsün» diyerek Eshâb-ı kirâmdan olmakla şereflendi.

Hazret-i Abbâs; «Yâ Resûlallah! Ebû Süfyân’a Mekke’liler nezdinde i’tibâr kazandıracak bir şey ihsân eder misiniz?» dedi.

Peygamber Efendimiz, bunu kabûl edip; “Kim, Ebû Süfyân’ın evine girer, sığınırsa, ona emân verilmiştir, öldürülmekten kurtulur» buyurdu.

Ebû Süfyân; “Ya Resûlallah! Biraz daha genişletir misiniz?» diye istihâmda bulununca, sevgili Peygamberimiz; “Kim, Mescid-i Harâm’a girer, sığınırsa, ona emân verilmiştir! Kim kapısını kapayıp evinde oturursa, ona da emân verilmiştir» buyurdu.

Ebû Süfyân, Mekke’ye dönmek üzere izin istediğinde, Peygamberimiz, amcası Hazret-i Abbâs’a; “Ebû Süfyân’ı al, ordunun geçeceği yolun dar bir yerine götür, vâdînin daraldığı, atların sıkışa sıkışa geçtiği dağ boğazına ilet; İslâm ordusunun büyüklüğünü, heybetini ve çokluğunu, müslümânların, Allahü teâlânın ordusunun ihtişamını görsün” buyurdu.

Görmeliydi ki, şahid olduğu manzarayı müşriklere anlatsın ve karşı çıkan olmasın... Böylece, Harem-i şerifte kan dökülmesin... Hazret-i Abbâs, Ebû Süfyân ile dağ geçidine giderken, mücâhidler harp düzenine girdi.

Abbâs (*radiyallahü anh*); onu alıp ordunun geçeceği yolun dar bir yerine götürdü. Ordu hareket edip, Eshâb-ı kirâm kabîle kabîle Ebû Süfyân’ın önünden geçiyor, “Allahü ekber” sadâları her tarafı çınlatıyordu. Her birlik geçtikçe, Abbâs (*radiyallahü anh*), ona tanıtıyordu. En son, Peygamberimizin bulunduğu birlik geçti.

Her kabîle, sancaklarını açmış olduğu hâlde geçitten geçmeye başladılar. Her birinin üzeri zırhlı ve silâhlı idi. Her grup geçerken tekbîr getiriyorlardı. Ebû Süfyân; “Bunlar kim?” diye soruyor, Hazret-i Abbâs da; «Bunlar, Süleymoğulları. Kumandânları Hâlid bin Velîd’dir» “Bunlar Gıfâroğulları», «Bunlar Ka’b oğulları...» diyerek cevap veriyordu.

Yeri göğü; «Allahü ekber! Allahü ekber!» nidâları dolduruyor, mücâhidlerin çokluğu ve silâhların parıltıları göz kamaştırıyordu.

Ebû Süfyân’ın en çok merak ettiği, Fahr-i âlem Efendimizdi. O’nun çevresindeki askerlerin geçişini çok merak ediyor, diğerlerinden farklı olacağını tahmîn ediyordu. Bu sebeple sık sık; “Bunlar Resûlullah’ın birliği midir?» diye sormaktan kendini alamıyordu... Nihâyet Peygamberlerin Sultânı, âlemlerin Efendisi güneş gibi, nûr saçarak devesi Kusvâ’nın üzerinde göründü.

Etrâfında Muhâcirler ve Ensâr bulunuyordu.

Her biri tepeden tırnağa Dâvûdî zırlara bürünmüş, Hindî kılıçlar kuşanmış, cins atlara ve develere binmiş olarak geliyordu. Ebû Süfyân onları görünce; “Kim bunlar, ya Abbâs?» diyerek merâkla sordu. O da: “Ortadaki Resûl aleyhisselâm, etrâfındakiler de şehîd olmak aşkı ile yanan Muhâcirler ve Ensârdır» dedi.

Ebû Süfyân, göreceğini görmüş, işiteceğini de işitmişti; “Ben, Kayser’in de, Kistrâ’nın da saltanatını gördüm. Fakat böyle ihtişâmlısını görmedim. Ben, hiçbir zaman bugünkü gibi bir ordu ve cemâat ile karşılaşmadım. Böyle bir orduya hiç kimse karşı koyamaz, onlara güç yetiremez» diyerek Mekke-i mükerreremin yolunu tuttu.

Hazret-i Ebû Süfyân, süratle Mekke’ye gelip, kendisini heyecan, endişe ve merâkla bekleyen müşrik Kureyşlilere Müslüman olduğunu açıkladı. Bunun üzerine müşriklerin azıllarından bazıları, Ebû Süfyân Hazretlerine karşı çıkarak, hakâret ettiler. Hattâ, İslâm ordusuna karşı çıkmak için, acele hâzırlığa başladılar. Fakat bunların sayıları çok azdı. Diğerleri, bunlara iltifât etmeyip evlerine koştular. Bir kısmı da Mescid-i Harâm’a sığındılar.

HIÇ KİMSEYİ ÖLDÜRMEYECEKSİNİZ

Server-i âlem Efendimiz ve şanlı sahâbîler, Zî-tuvâ vâdisine gelip toplandılar. Âlemlerin Efendisi, mübârek gözleriyle Eshâb-ı kirâmını şöyle bir süzdükten sonra, hâtırına, sekiz sene önce Mekke’den ayrılışı, hicreti geldi.

O zaman saâdethânelerinin etrâfını müşriklerin sardığını, Yâsîn-i şerîfden âyet-i kerîmeler okuyarak çıktığını,

Hazret-i Ebû Bekir ile kimselere görünmeden Sevr mağarasına girdiklerini; Mekke hudûtlarından ayrılmadan son bir defa dönüp;

“Ey Mekke! Vallahi, biliyorum ki sen, Allahü teâlânın yarattığı yerlerin içinde en hayırlısısın. Rabbim katında da, benim yanımda da en sevgili olanısın. Senden zorla çıkarılmamış olsaydım; senden çıkmaz, ayrılmazdım» buyurduğunu; bu mahzûnluğu karşısında, Cebrâîl aleyhisselâmın Kasas sûresinin 85. âyet-i kerîmesini okuyup, mübârek hâtırını tesellî ettiğini ve Mekke-i mükerrremeye döneceğini müjdelediğini; bir avuç Eshâbı ile Bedir’de, Uhud’da, Hendek’de, Hayber’de, Mu’tede düşmânlara nasıl gâlip geldiğini hâtırladı.

Şimdi, on iki bin Eshâbı, etrâfında pervâne olmuş, Mekke’ye girmek için bir emrini bekliyorlardı... Server-i âlem Efendimiz, bütün bunları ihsân eden Allahü teâlâyâ, en derin minnet ve şükrân duygularıyla dolu olarak hamd etti. Tevâzu ile mübârek başını önüne eğdi.

Fahr-i kâinât Efendimiz, kahramân Eshâbını dört gruba ayırdı. Sağ kol kumandanlığına Hazret-i Hâlid bin Velîd Hazretlerini, sol kol kumandanlığına Hazret-i Zübeyr bin Avvâm Hazretlerini, piyâdelerin başına Hazret-i Ebû Ubeyde bin Cerrâh Hazretlerini, diğer gruba da Hazret-i Sa’d bin Ubâde Hazretlerini tayîn eyledi.

Resûl-i Ekrem Efendimiz, kumandanlarına; “Size saldırılmadıkça, aslâ, hiç kimseyle çarpışmaya girmeyeceksiniz. Hiç kimseyi öldürmeyeceksiniz» buyurdu.

Ancak isimleri belirtilen on beş kişiden kim yakalanırsa, Kabe'nin örtüsü altına bile gizlenseler, cezâları verilecekti.

Ramazân-ı şerîfin on üçü, Cuma günü idi. Mücâhidlerden en önce harekete geçen, Hazret-i Hâlid bin Velîd oldu.

Mekke'nin güneyinden Handeme dağı'nın eteklerine geldiklerinde, azılı Kureys müşriklerinin kendilerine ok yağdırdıklarını gördü. İki mücâhid, şehîd olmuştu.

Hazret-i Hâlid, savaş düzenindeki askerlerine; "Ancak, bozguna uğrayıp kaçanlar öldürülmeyecektir?" emrini verdikten sonra, ileri atıldılar. Bir ânda müşrikleri geriye püskürttüler.

Çarpışma esnasında yetmiş müşrik öldürüldü. Diğerleri, dağ başlarına, evlerine kaçtılar.

Mukaddes Mekke'ye diğer yönlerden giren şânlı sahâbîler, her hangi bir direnişle karşılaşmadılar. Öldürülmesi emredilenler, içinde beş tanesi yakalanıp cezâları verildi. Diğerleri Mekke'den kaçtılar.

Mücâhidler, büyük bir heyecanla, dalga dalga; "Allahü ekber! Allahü ekber!" tekbîrleri arasında Mekke'ye giriyorlardı.

Peygamberimiz de, Kusvâ adlı devesi üzerinde, terkisinde de Hazret-i Üsâme bin Zeyd olduğu hâlde büyük bir tevazu içinde, doğduğu belde mukaddes Mekke'ye giriyordu. Server-i âlem Efendimiz, kendisine bu günleri gösteren Allahü teâlâyâ hamdediyor, büyük bir sürûr içinde, muzaffer Eshâbının arasında Mekke'nin fethini müjdeleyen, Fetih suresini tilâvet buyuruyordu.

Sağında Hazret-i Ebû Bekr, solunda Hazret-i Üseyd ibni Hudayr, etrâfında Muhâcirîn ve Ensâr'dan bir kısım Eshâb vardı. Kâbe'yi görünce tekbîr getirdiler. Hacer-i esved'i ziyâret ettikten sonra, tekbîr getirdiler. Bunu sahâbîler takîb etti ve "Allahü ekber! Allahü ekber!" sesleri ile Mekke-i mükerrerme semâları inlemeye başladı. Yükselen tekbîr sadâlarının akisleri dağlardan geliyordu.

"HAK GELİNCE BÂTIL GİDER"

Peygamberimiz Kusvâ adlı devesinin üzerinde Harem-i şerîfe girdi. Kâbe'yi deve üstünde yedi defâ tavâf etti. Tavâf sırasında Kâbe'deki putlar, elindeki değneklerle işâret ettikçe ve dokundukça devriliyor ve; "De ki hak geldi, bâtıl zâil oldu, çünkü bâtıl yok olmaya mahkûmdur" meâlindeki İsrâ sûresinin 8. âyetini okuyordu. Üç yüz altmış put yerle edildi.

Yüksek yerlerde bulunan putların da devrilmesi için Hazret-i Ali; "Yâ Resûlallah! Omuzuma basarak deviriniz" deyince, "Yâ Ali, sen nübüvvet sikletine tahammül edemezsin, sen benim omuzuma bas, bu işi yerine getir" buyurdu. Allah'ın Arslanı, emre uyarak mübârek omuzuna basıp yüksekte bulunan putları devirdi ve büyük ni'metlere kavuştu.

Server-i âlem Efendimiz, Ka'be'nin çevresine taştan ve tahtadan yapılmış bütün putların yıkılmasını murâd ettiler ve bu da tahakkuk etti.

Tavafın yedinci şavtını, devresini bitirdikten sonra, devesinden inen sevgili Peygamberimiz, Makâm-ı İbrâhîm'de iki rek'at namaz kıldı.

Öğle vakti girdiğinde, Resûl-i Ekrem Efendimiz Hazret-i Bilâl'e, Ka'be-i şerîfedezân-ı şerîfi okumasını emir buyurdu. O da, derhâl bu mukaddes vazîfeyi îfâ eyledi. Ezân okunurken, mü'minlerin kalbinde engin bir sürûr meydâna geliyor, müşrikler ise ziyâdesiyle elem ve üzüntü içinde kahroluyorlardı.

Sevgili Peygamberimiz daha sonra Kâbe'nin anahtarını isteyip kapısını açtırdı. Hazret-i Ömer ile Hazret-i Osmân bin Talha'ya Kâbe'nin içine girip oradaki putları devirmelerini ve putlardan temizlemelerini emretti. Onlar da girip buradaki putları kırıp parçaladılar. Böylece Kâbe'nin içi putlardan temizlendi. Sonra Peygamberimiz, Hazret-i Ömer, Hazret-i Bilâl-i Habeşî, Hazret-i Üsâme-tü'bnü Zeyd ve Hazret-i Osmân bin Talha (*radiyallahü anhüm*) ile birlikte Kâbe'nin içine girdi.

Kapıyı arkasına alarak, iki rek'at namaz kıldı ve Beyt-i şerîfin içini dolaşip her köşesinde tekbîr getirdi, duâ eyledi ve bir müddet Kâbe'nin içinde kaldı. Hâlid bin Velîd Hazretleri kapının önünde duruyor, halkın oraya yığılmasına mâni olmaya çalışıyordu.

Bu sırada Mekkeli Kureyş müşrikleri de, Mescid-i Harâm'a toplanıp, Kâbe'nin etrâfını sararak, korku ile karışık ümitle, sevgili Peygamberimize bakıyorlar, haklarında verilecek karârı heyecânla bekliyorlardı.

“SENDEN SADECE İYİLİK BEKLERİZ”

Peygamberimiz, Kâbe'nin kapısının eşiğinde durup, vereceği hükmü sabırsızlıkla bekleyenlere karşı şöyle buyurdu:

“Allah'dan başka ilâh yoktur. Yalnız Allah vardır. O'nun eşi ve ortağı yoktur. O va'dini yerine getirdi. Kuluna yardım etti. Bütün düşmanlarımızı dağıttı.

İyi biliniz ki câhiliyye devrine âit olan eski görenekler, kan ve mal dâvâları artık şu iki ayağımın altındadır, ortadan kaldırılmıştır. Yalnız Kâbe hizmetiyle hacılara su dağıtma işi bırakıldı.

Ey Kureyş cemaati! Allah sizden eskiden kalma gururu, babalarla, soylarla övünmeyi giderdi. Bütün insanlar Âdem'den, Âdem de topraktan yaratılmıştır.”

Peygamberimiz devam ederek; “Ey insanlar! Biz sizi bir erkekle bir kadından yarattık ve sizi milletlere, kabîlelere ayırdık ki, birbirinizi tanıyasınız (öğünesiniz diye değil.) Allah katında en iyiniz, takvâsı en çok olanınızdır. Şüphesiz ki, Allah her şeyi bilir, her şeyden haberdârdır” (*Hucurât sûresi, 13*) meâlindeki âyet-i kerîmeyi okudu.

Sonra da Sevgili Peygamberimiz, korku içinde ne yapacaklarını şaşırılmış haldeki müşriklere bir müddet baktı: “Ey Kureyş topluluğu! Şimdi size nasıl muamele edeceğimi sanıyorsunuz?” diye sordu.

Kureyşliler: “Biz, senden hayır umarız, sen kerem ve iyilik sâhibi bir kardeşsin! Kerem ve iyilik sâhibi bir kardeş oğlusun! Ancak bize hayır ve iyilik yapacağına inanırız” dediler.

Peygamberimiz onlara tebessüm buyurdu ve “Benim hâlimle sizin hâliniz, Yûsuf'un (*aleyhisselâm*) kardeşlerine söylediği gibi olacaktır.

Yûsuf'un kardeşlerine dediği gibi ben de size: "Bugün artık size geçmişten sorumluluk yoktur, günâhınızı yüzlerinize vurmak suretiyle benim tarafımdan size, bir kınama ve ayıplama yoktur; Allahü teâlâ, sizi mağfiret buyursun» (Yûsuf suresi, 92) derim. Haydi gidiniz, serbestsiniz" buyurdu.

Mekke'nin fethinin ikinci günü, Peygamberimiz bir hutbe daha okudu. Bu hutbesinde, Müslümanların kardeş olduklarını ve karşılıklı haklarını ve daha birçok hususu bildirdi. Peygamberimiz umumî af ilan ettikten sonra, Kureyşliler müslümân oldular. Seneler önce kendilerini imana dâvet ettiğinde inanmayanlar, o gün Safâ Tepesinde Peygamberimize bîat ettiler.

Erkekler, Allahü teâlâdan başka ilâh olmadığına, Muhammed aleyhisselâmın Allahü teâlânın kulu ve Resûlü olduğuna şahadet ederek İslâmiyet ve cihâd üzere; Kadınlar, îmandan sonra Allahü teâlâyâ şirk koşmamak, hırsızlık ve zinâ yapmamak, çocuklarını öldürmemek ve âsî olmamak üzere bîat ettiler.

Bu muazzam merhamet, katı kalpleri yumuşatmış, nefret hâlini muhabbete çevirmişti. Âlemlerin Efendisi, onları İslâm'a davet edince, Müslüman olmak için toplandılar.

Sevgili Peygamberimiz, peygamberliğini, Kureyşlilere bildirip ilk İslâm'a davet ettiği Safâ tepesine çıktı. Yine orada, büyük-küçük, kadın-erkek bütün Mekkelilerin bîatını kabul etti. Böylece Kureyşliler Müslüman olarak, Eshâb-ı kirâm arasına katılmakla şereflendiler.

Efendimiz, erkeklerle sözleştikten sonra, kadınlardan da bazı konularda söz aldı.

Peygamber Efendimizin huzurunda bulunan kadınlar, bunların hepsini kabul etti ve yalnız söz ile ahd ettiler.

Resûlullah bunlara hayır duâ etti ve afklarını diledi. Hz. Ebû Süfyânın hanımı ve Hz. Muâviyenin annesi olan Hz. Hind bunların arasında ve hattâ başları idi. Kadınlar nâmına o konuşmuştu. Müslümân olan kadınların içinde, öldürülecek kimselerin listesinde ismi bulunan Hazret-i Ebû Süfyânın hanımı Hind de vardı. Fakat âlemlere rahmet olan sevgili Peygamberimiz onu da bağışlamıştı.

Kadınlarla sözleşirken, erkeklerden daha fazla şart, araya kondu. Allahü teâlânın emirlerini yapmış olmak için, bunlardan kaçınmak lâzım geldiği bildirildi. Allahü teâlâyâ şirk koşmamak, Peygamber Efendimize isyan etmemek, hırsızlık yapmamak, iffet ve nâmûsunu korumak, kız çocuklarını öldürmemek.....bunlardandı.

Müslüman olan herkes, evlerindeki bütün putları kırdılar. Çevre kabilelere askerî birlikler gönderilerek, oralardaki putlar da yerle bir edildi.

Böylece hakkın gelmesi ile batılın kökü kazındı. Merhamete kavuşanlar arasında, Ebû Cehl'in oğlu İkrime, Hazret-i Hamza'yı şehid eden Hz. Vahşî gibi kimseler de vardı. (Bunlardan Hz. İkrime, Yermük muhârebesinde şehîd düşmüş; Hz. Vahşî de, Yemâme savaşında Müseylemetü'l-Kezzâbı öldürmüştü.)

Peygamberimiz fetihten sonra on beş gün Mekke'de kaldı. Bu sırada Mekke çevresindeki yerlerde bulunan putlar da kırıldı. Böylece Mekke ve çevresi putlardan temizlendi. Orada bulunanlar da, Müslüman olmakla şereflenerek dünya ve ahiret saâdetine kavuştular.

HASAN KUDUOĞLU

VEFÂTININ MİLÂDÎ 100. / HİCRÎ 103. SENE-İ DEVRİYYESİNDE ULU HÂKÂN 2. ABDÜLHAMÎD HÂN'I (1842-1918) RAHMETLE VE TÂZİMLE YÂD EDİYORUZ

1- 2. Abdülhamîd Hân

- Yenilik İsteyenler ve Meşrûtiyetin İlanı -

Fransız İhtilâli'nden sonra yayılan hürriyet ve serbestlik düşünceleri Osmanlı ülkesinde de yayıldı. Kendilerini geleceklerin tahdîdi altında görmek istemeyen entelektüel bir grup teşekkül etti. Bunlar hürriyetin beşiği olarak bildikleri Fransa'ya hayrandılar. Zamanla bürokraside de kendilerine taraftar buldular.

Böylece 1876 yılına gelindi. **Sultan Abdülaziz** tahttan indirilip yerine yegeni **Sultan 5. Murad** geçirildi. Yeni pâdişah meşrûtiyete yanaşmayınca o da

tahtını kaybetti. Şehzâde **Abdülhamîd Efendi** (bkz: resim-1), ihtilalcilerin başı olan **Midhat Paşa**'ya (bkz: resim-2) meşrûtiyet ve anayasa sözü vererek tahta çıkmaya muvaffak oldu. Meclis toplandı. Prusya ve Belçika'dakine benzer bir Kânûn-i Esâsî (Anayasa) (bkz: resim-3) hazırlandı.

- 93 Harbi Felâketi -

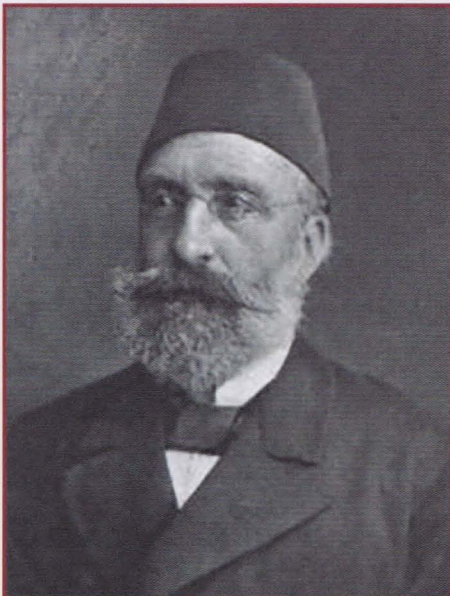
Meşrûtiyet hükümeti, ülkeyi 93 Harbi felâketine sürükledi. (Bu harp hicrî 1293 târihinde vâki olduğundan bu isimle anılmıştır.) Bu harpte Ruslar gâlip geldi. Mağlûbiyetin faturası çok ağır oldu. 1877-1878 senesindeki bu harpte ülke topraklarının mühim kısmı kaybedildi. Tarihte emsâli görülmemiş bu felâket üzerine pâdişah meclisi feshederek meşrûtiyeti askıya aldı.

- Meclisin Feshedilmesi -

Kanûn-i Esâsî yürürlükte kaldı ama bir daha seçim yapılmadığı için meclis toplanamadı. Pâdişah harbin zararlarını diplomatik yollardan hafifletmeye çalıştı. 30 sene saraydan idâre ettiği ülkeyi; maârif, zirâat, ticâret ve sanâyi bakımından geliştirmeye çalıştı. Demir yollarına ehemmiyet verdi. Bugün en iyi işleyen müesseselerden çoğu, bu zamandan kalmadır.

- Denge Siyâseti -

Sultan 2.Abdülhamîd Hân Avrupa'nın güçlü devletleri arasında bir denge siyâseti gözetti. Balkan devletçiklerini ve Osmanlı ülkesindeki gayr-i müslim cemâatleri birbiriyle hasım hâlinde tutmaya îtinâ etti. İslâm birliği siyâseti adına dünyâ Müslümanları üzerinde halîfelik nüfûzunu vurguladı. Bu da en çok zamânın önde gelen sömürgeci devletlerini endişelendirdi. İngiltere bu asırda dış siyâsetini halîfeliği kaldırmak, hiç değilse **Sultan 2.Abdülhamîd**'i tahttan indirmek üzerine kurdu.

2- İhtilalcilerin başı olan Midhat Paşa

- Meşrûtiyetin Yeniden İlanı -

1896 yılında rejim muhâlifleri, İttihat ve Terakki Cemiyeti'ni kurdu. Mason kulüpleri tarzında teşkilatlanıp çalışan bu cemiyet, bilhassa asker ve memurlar arasında hızla taraftar buldu.

3- Meşrûtiyetin îlânından sonra hazırlanan Kanûn-i Esâsî (Anayasa) metninin kapak sayfası

1908 yılında Selânik'teki Üçüncü Ordu subayları ayaklanıp Askerî Müfettiş **Şemsi Paşa**'yı vurdu. Bunun üzerine pâdişah, meşrûtiyet îlânına mecbur kaldı. Tarih 23 Temmuz (eski takvimle 10 Temmuz) idi. Meclis toplandı. Bu târih Hürriyet Bayramı îlan edildi. Halk, Fransız İhtilali'ndeki gibi, "Hürriyet, Müsâvât (Eşitlik) ve Uhuvvet (Kardeşlik)" sloganları ile sokağa döküldü. Her taraf bayraklarla süslenmişti. Yakalara meşrûtiyet kokartları takılıyor, meşrutiyet kartpostalları yok satıyordu. Bando lar, "Yaşasın Vatan! Yaşasın Millet! Yaşasın Terakki Cemiyeti!" çığlıkları arasında marşlar çalıyorlardı.

Meşrûtiyet devrinin ilk icrâatı sansürün kaldırılması oldu. O zamâna kadar gazeteler umûmî ahlâk ve âdâba aykırı, asayiş bozucu, halkın zihnini karıştırıcı neşriyat yapamazdı.

Kitaplar da dîne, ahlâka ve ilmî prensiplere uygunluğu bakımından tetkik edilip izin verilmedikçe basılamazdı. 24 Temmuz günü gazeteciler toplanıp müsveddeleri sansüre vermeme kararı aldı ve gazeteler bu şekilde basıldı. 24 Temmuz sonradan gazeteciler bayramı kabul edildi. Bununla berâber daha sonra darbecilerin sansürü **Sultan 2.Abdülhamîd** devrini mumla aratacaktı!

Sansür kalkınca, gazeteler her gün **Sultan 2.Abdülhamîd** ve devr-i sâbık (eski devir) aleyhinde neşriyat yaptılar. Olmadık söz ve iftirâlarla pâdişâhı lekelemeye çalıştılar. Bu neşriyat öyle bir hâl aldı ki, halk bile pâdişâhı gözden çıkarttı. Benzeri hâl 1961'de **Adnan Menderes** için de bahis mevzuu olmuştur.

- 31 Mart Vakası ve Hareket Ordusu (!) -

İngiltere, kurulmasına yardım edip el altından desteklediği İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin, Germanofillerin yâni Alman sempatizanlarının eline geçtiğini görünce, bir karşı darbe yapıp idâreyi Anglofillere yâni İngiliz sempatizanlarına teslim etmek istedi.

İttihatçıların meşrûtiyeti korumak üzere İstanbul'a mevzilendirdikleri avcı taburlarında isyan çıkarttı. 31 Mart Vakası (1909) denilen bu isyan sebebiyle, İstanbul karıştı, kan gövdeyi götürdü. Selânik'te toplanan başıbozuk gönüllüler Hareket Ordusu (bkz: resim-4) adıyla İstanbul'a yürüdü. İsyandan pâdişâh mesûl tutulup tahttan indirildi. İngilizler iktidârı ele alamadılar ama halîfelik gücünden çekindikleri **Sultan 2.Abdülhamîd**'den böylece kurtuldular.

HAREKET ORDUSU KUMANDA HEYETİNDEN BİR GRUP: Önde ortada Mahmut Şerket Paşa, solda Hüseyin Hüsnü Paşa, arkasında soldan ikinci İsmet Bey (İnönü), üçüncü İsmail Hakkı Bey, dördüncü Enver Bey. Resmin çekildiği tarihte Mahmut Şerket Paşa I. II. III. Ordular Müfettişi idi.

4- Abdülhamid Hân'ı tahttan indiren Hareket Ordusu kurmay heyeti: Önde ortada Ordular Müfettişi Mahmud Şevket Paşa, solda Hareket Ordusu Kumandanı Hüseyin Paşa, arkada soldan 2. İsmet İnönü, 3. İsmail Hakkı, 4. Enver (!)

- Pâdişâh Yalnızdı -

31 Mart Vakası'nın mesûliyeti İttihatçıları tarafından pâdişâha yüklenmişti. Hâlbuki pâdişâhın bu işte en ufak bir dahli yoktu. Bunu zaman içinde İttihatçıları bile îtirâf etmiştir. Pâdişâhın Hareket Ordusu'na kardeş kanı dökmek istemediği için müdâhale etmediği söylenir. Ancak pâdişâhın İstanbul'daki askerlere güvenmediği daha doğrudur.

Şurası da bir hakîkattir ki tahta çıktığından bu yana en ufak teferruatla bile uğraşmak zorunda kalan veyâ kendisini öyle hisseden pâdişâh yaşlanmış, yorulmuş ve usanmıştı, yapayalnızdı. Vezirler, askerler, ulemâ, hattâ kendi âilesi bile pâdişahtan yüz çevirmişti. Memleket menfaatini düşündüğü için etrafındakilerin haksız emel ve beklentilerine cevap vermekten kaçınan idâreciler hep bu âkıbete mâruz kalır!

5- Abdülhamîd Hân'ın tahttan indirilmesi için kanun teklifi veren Ahmet Muhtar Paşa

- 2. Abdülhamîd Hân Tahttan İndiriliyor -

İsyânı bastırmak üzere İstanbul'a gelen Hareket Ordusu Yıldız Sarayı'nı sarıp ablukaya alarak açlığa mahkum ederken; bir yandan da mecliste pâdişâhın tahttan indirilmesi müzâkere ediliyordu. Pâdişâh muhâkeme edilmek istediye de, İttihatçılar "Ya berâat ederse hâlimiz nice olur?!" diyerek çekindiler. Zâten anayasaya göre pâdişâh gayr-i mesûl idi. Hal' (tahttan indirmek) için fetvâ gerekiyordu. Fetva Emîni **Nuri Efendi** fetvayı yazmak istemedi, buna zorlanınca da istifâ etti. Mebus **Elmalı Hamdi Efendi**'nin hazırladığı metin, meclise zorla getirilen Şeyhülislâm **Ziyâüddin Efendi**'ye aksi takdirde pâdişâhı öldürme tehdidiyle imzalatıldı.

6- Memleketi felâkete sürükleyen ittilatçıların önde gelenlerinden Talat Paşa (!)

Fetvâda isyâna sebep olmak, mâsum insanları öldürtmek, din kitaplarını yakıtmak, devlet malını isrâf etmek gibi gü-lünç sebepler sıralanıyordu. Meclis Reisi **Ahmed Muhtar Paşa**, pâdişâhın tahttan indirilmesi husûsunda kanun teklifi verdi. (bkz: resim-5)

Tarihte görülmemiş bir garâbet örneği olarak fetvâ mecliste oylandı. Mebusların müspet oy vermekte çekinmesi üzerine kürsüye gelen **Talat Bey** (bkz: resim-6), komitacı kimliği ile mebusları tehdit ederek muhâliflerin ayağa kalkmasını istedi. Kimse ayağa kalkmadı.

- Mecliste Pâdişâhın Hal'ine İtirâz Eden Tek Kişi Rum Mebus -

Sâdece âyandan **Yorgiyadis Efendi** kalkıp: "Yazıktır! Hepiniz pâdişâhın ekmeği ile yetiştiniz." diye itirazda bulununca, "Yobaz, hâin, mürteci" haykırışlarıyla yaka paça meclisten atıldı. Müslümanların halîfesine meclisteki onca sarıklının değil de, bir Rum'un sâhip çıkması da târihin enteresan vâkııdır.

27 Nisan'da meclis karârının pâdişâha tebliğ vazîfesi; bir Ermeni, bir Yahûdî, bir Gürcü ve bir Arnavut'tan müteşekkil heyete verildi. Heyetin reisi **Emanuel Karasso**, **Talat Bey**'in bankeri ve sırdaşı olup, Filistin'de bir Yahûdî devlete karşı çıktığı için pâdişâha diş bileyenlerdendi.

Sonradan pâdişâhın "Müslümanların halîfesine tahttan indirildiğini tebliğ edecek başka kimse bulamamışlar mı?!" diyerek garipsediği heyet huzûra çıkınca yekten: "Millet seni azletti. Canın emniyettedir." dedi.

7- Abdülhamîd Hân'ın sürgüne gönderildiği Selânik'te kaldığı Yahûdî Allatini Köşkü

Olup biteni metânetle karşılayan **Sultan 2.Abdülhamîd**: “Kader böyleymiş. **Allâh** biliyor ki benim bu isyanda hiç dahlim yoktur. Ömrüm boyunca devletin, milletin iyiliğine çalıştım. Şimdiden sonra Çırağan'da oturmama müsâade olunursa, milletime duâ etmeye devâm ederim.” diye cevap verdi. Ancak hâlâ pâdişahтан çekinen hükümet kendisini Selânik'e sürgün etti. (bkz: resim-7)

- Vatani Kurtardıklarını İddiâ Edenler

Yıldız Sarayı'nı Yağmaladı -

Böylece İttihatçılar, kendilerine karşı tertiplenen bu isyan sâyesinde büyük bir problemi çözerek pâdişahтан kurtuldular. Yıldız Sarayı târihte görülmemiş bir yağmaya sahne oldu. (bkz: resim-8)

8- Yıldız Sarayı'nı yağmalayan Hareket Ordusu

Hareket Ordusu zâbit ve erleri saraydaki para, mücevherat ve mefrûşâtı paylaştı. Sonradan (1919'da) bu yağma mahkemeye çıkarıldı, kimlerin ne çaldığı gazetelerde îlan edildi. Bir iki isim sayılsa bugün kıyâmet kopar!

Sultan 2.Abdülhamîd Hân'ın bütün mal varlığına el konuldu. Saraydaki kadınlar ve hizmetkârlar sokağa atıldı. Bâzılarını âileleri bulup aldı. Bâzıları Dârülaceze'ye girebilme saâdetini buldu. Bâzıları bekçi, polis, hamal, kayıkçılar tarafından götürüldü. Bâzıları soğuk ve açlıktan hayâtını kaybetti. Bâzıları karşılaştıkları felâkete dayanamayıp hayâtına son verdi. Saray kadınları sokağa atıldı. Böylece hürriyete kavuşturuldular (!!!). Bu sahneler, târihimizin en acı sayfalarından biridir.. **Sultan Abdülaziz**'in âilesine de benzer muâmeleler revâ görülmüştü.

- İttihat ve Terakki Cemiyeti Memleketi Batırdı -

31 Mart Vakası'nın hemen ardından Kânûn-i Esâsî'de mühim değişiklikler yapılarak Osmanlı Devleti'nin rejimi tam mânâsıyla demokratik monarşi hâline getirildi. Pâdişâhın bütün salâhiyetleri elinden alındı. Kısa bir zaman sonra İttihatçılar demokrasiyi askıya alıp kendi diktatörlüklerini kurdular. Böylece sarayın istibdâdına dayanamayanlar, çok daha ağırına mâruz kaldılar. Memleket peşpeşe savaşlar ve toprak kayıpları ile büyük bir felâkete uğradı.

Sultan Abdülhamîd'in ülkede yürüttüğü bayındırlık, maârif ve sağlık hizmetleri akâmete uğradı. Amansız bir partizanlık yanında komitacılık, yâni her şeyi en iyi bilmek ve fikirlerini gerekirse

öldüresiye kabullendirmek iddiâsı hayâtımıza girdi. İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin mensupları tecrübesizlik ve ihtirasları ile memleketi harplere sürükleyip felâketini hazırladılar.

- Sultan 2. Abdülhamîd'in Tahtına Mâl Olan Filistin -

İsrâil'in kurulması Yahûdîlerin iki bin yıllık hayâliydi. Enteresandır ki bu hayal Osmanlı Devleti'nin yıkılış sebeplerinden de birini teşkil eder.

Romalıların Kudüs'ü yakıp yıktığı 70 yılından sonra Yahûdîler dünyâya dağıldılar. Her yerde aşağılandılar, eziyete uğradılar. Nitekim o zamandan bu yana kendilerini bir devlet altında toplayacak kurtarıcı Mesih beklerler. Sahteleri bir yana, Mesih'in gelişi gecikince, bazı Yahûdî idealistleri bir devlet kurmak üzere harekete geçti. İlk defâ 1897'de İsviçre'nin Basel şehrinde toplanan bu topluluğa "Siyonist" denildi. Siyon, Kudüs'te **Hazreti Süleyman**'ın yaptırdığı Mescid-i Aksâ'nın üzerinde bulunduğu dağın adıdır. Burası Tevrat'ta kendilerine vadedilmiş topraktır (arz-ı mev'ûd). Şam toprağı gibi Filistin'i Kur'ân-ı Kerîm de mukaddes kabul eder. (İsrâ Sûresi:1)

- Sultan 2. Abdülhamîd'in İleri Görüşlülüğü -

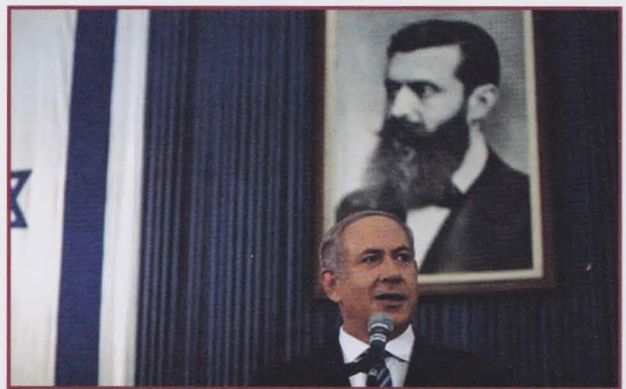
Siyonistler zamânın en güçlü ülkesi İngiltere'ye mürâcaat ettiler. Talepleri ciddiye alınmadı. Ancak hareketin giderek güçlendiğini gören İngiltere; Uganda, Sibiryâ, Kıbrıs gibi yerleri teklif ettiyse de bu sefer Siyonistler yanaşmadı. Osmanlı hükümeti, toprak bütünlüğünü tehdit eden bu harekete karşı bazı tedbirler aldı 1871 senesinde daha iş resmîyete

dökülmeden Filistin'in % 80'ini mîrî (devlete âit) arâzi hâline getirdi. **Sultan 2. Abdülhamîd** tahta çıkınca Filistin'e Yahûdî iskânını önleyici tedbirleri arttırdı. 1883'te Yahûdîlere toprak satışını tahdid etti (sınırladı). Filistin'deki stratejik toprakları Hazîne-i Hâssa denilen şahsi hazînesi hesâbına satın almaya başladı.

1900 senesinde Kutsal Topraklar'a "Duhûliye (Giriş) Şartları" getirildi. Buna göre Filistin'i ziyâret edecek her Yahûdî, üzerinde mesleği, milliyeti ve ziyâret sebebi yazılı bir tezkere veyâ pasaport taşıyacaktı. Yahûdîlerin elindeki bu tezkere Filistin'e ulaştıklarında resmî makamlarca alınıp kaydedilecek; 30 günlük müddetin dolmasından sonra sınır dışı edileceklerdi. Bunun ardından Filistin dâhil olmak üzere, bütün Osmanlı topraklarında ecnebî Yahûdîlere toprak satışı yasaklandı.

- Bir Karış Veremem -

Filistin'de Safed kasabasına yerleşip vatandaşlığa alınmak üzere 1891 tarihinde istîdâ (dilekçe) veren 440 Yahûdî'nin talebi, ileride bir Yahûdî devleti kurulmasına yol açacağı gerekçesiyle reddedildi ve Osmanlı Devleti'nin Avrupalıların sürdürdükleri şahısların iskân yeri olmadığı belirtildi.

9- Bugün İsrâil parlamentosunda baş köşede resmi olan, bugünkü İsrâil'in kurucusu sayılan Theodor Herzl

Sultan 2. Abdülhamid Hân cumâ selâmlığında-1908

Bu arada hareketin önderi Budapeş-teli **Theodor Herzl** (bkz: resim-9), **Sultan 2. Abdülhamîd**'le görüşmek istedi. Kabul edilmeyince, pâdişâhın da dostu olan Polonyalı arkadaşı **Phillip Newlinsky** vâsıtasıyla 1901 yılı Mayıs ayında bir teklif götürdü. Filistin'in Yahûdî göçlerine açılması ve bölgenin muhtar bir Yahûdî idâresine sâhip olması karşılığında Osmanlı borçları ödenecek ve Avrupa âmme efkârında pâdişah lehinde propaganda yapılacaktı.

Pâdişah bu teklifi reddetti ve **Phillip Newlinsky**'e: "Eğer **Herzl** senin arkadaşın ise ona nasihat et. Bu mevzûda bir adım daha atmasın! Ben bir karış dahî olsa toprak satmam. Zîrâ bu vatan bana değil, Osmanlı milletine âittir.

Yıldız Hamidiyye Câmii'nde Sultan 2. Abdülhamid Hân'ın cumâ selâmlığı

Milletim bu toprakları kanlarını döke- rek kazanmışlardır. Neyle aldysak onun- la geri veririz." şeklinde târihî bir cevap verdi. Ertesi sene teklifini tekrarladı ama yine reddolundu.

- Sultan Abdülhamîd Filistin'i ve Petrol Arâzilerini İleride Meydana Gelebilecek Bir Zarardan Korumak İçin Satın Almıştı Ama... -

Sultan 2. Abdülhamîd'i tahttan indirip iktidârı ele geçiren İttihatçılar, önce Hazîne-i Hâssa (pâdişâha âit olan hazîne) topraklarını devletleştirdiler. İşte en büyük fenâlıklarından biri de **Sultan 2. Abdülhamîd**'in emlâkini millîleştirmeleri olmuştur. O Yahûdîlerin intikâlini ön-lemek için Filistin'de arâziler satın alıp çiftlikler meydana getirmişti.

Musul'da arkeolojik araştırma bahane- siyle petrol arayan İngilizleri tâkibe al- mış ve petrol sahalarını şahsî mülkü hâli- ne getirmişti. Bu millîleştirme ile demek ki İttihatçılar, Yahûdî ve İngiliz efendi- lerini, ileride başlarını ağrıtabilecek bir dertten kurtarmış oldular.

Bu görüşü doğrulayan tarihî bir vâkıa zikredelim: **Sultan 2. Abdülhamîd** Mu- sul petrol sahalarına âit bir tapuyu meş- hur **Celal Esat Arseven**'in babası **Esad Paşa**'ya ihsân etmişti. O da bunu mu- himsemeyerek Ermeni seyisine hediye etti. Zîrâ **Esad Paşa**'nın bu Ermeni seyisi meşhur **Gülbankyan**'ın babası idi. **Gül- bankyan** o sırada Üsküdar'da tenekeler- le gaz (kerosin) getirtip satan bir bakkal- dı. **Esad Paşa** seyisine: "Bak bu arazide petrol varmış. Bunu bana padişah ihsân etti.

Ben nasıl Musul'daki arâziye sâhip olabilirim?! Senin oğlunun gazyağı işleriyle uğraştığını söylemiştin. Belki o bunu değerlendirir. Al, senin olsun.” demiştir.

Gülbankyan sırf bu tapu ile İngilizlerden yüzde beş hisse almış ve bu yüzde beşle yıllarca, Londra'da altın kakmalı Rols Royslarda gezmiş ve at yarışlarında hovardaca para harcamıştır. Hem de **Sultan 2.Abdülhamîd**'in vârislerinin Avrupa'da aç yaşadığı ve bunlardan biri olan **Abdurrahim Efendi**'nin intihar ettiği bir sırada!!!

- Sultan Abdülhamîd'i Tahttan İndirerek Filistin'i Yahûdîlere Vermiş Oldular -

Filistin'e Yahûdî iskânına da müsâade ettiler. “Türkifikasyon (Türkleştirme)” politikası tâkip ederek Osmanlı milletlerinin hepsine sıkıntı çekirmekle berâber, Yahûdîlere dokunmadılar. Çünkü iktidâra geliş safahâtında Yahûdîler tarafından mühim yardımlar görmüşlerdi. Dahası içlerinde hayli Yahûdî, Mason ve Dönme vardı. **Talat Paşa**'nın dostu Yahûdî banker **Emanuel Karasso**, **Sultan 2.Abdülhamîd**'e tahttan indirildiğini tebliğ eden heyette idi.

Siyonistler 1917 yılında İngiliz hâriciye vekili **Arthur Balfour** ile anlaştı. Balfour Deklarasyonu çerçevesinde İngiltere, muhtemelen oyalamak üzere, Yahûdîlerin Filistin'de yurt tutmalarını kabûl etti. Filistin, Sûriye Cephesi çökünce İngilizlerce işgal edildi. Kâidedir ki, işgal topraklarında husûsî mülkiyete dokunulmaz. Ama devlet arazisi yeni devletin olur. Böylece Filistin'deki **Sultan 2.Abdülhamîd**'e ait arazi İttihatçılarca devletleştirildiği için İngilizlerin eline geçti.

Bu topraklara Yahûdî iskânı giderek arttı. Artık Yahûdîler ihyâ ve satın alma yoluyla diledikleri gibi toprak sâhibi de olabiliyordu. Araplar ekonomik bakımdan zor duruma düşürülerek topraklarını satmaya mecbur edildi. Vaktiyle çok sayıda Arap vergi korkusuyla toprağını kendi adına tescil ettirmemişti. Tapuda devlete âit gözükken bu topraklar da çeşitli yollarla Yahûdîlerin eline geçti.

- İmparatorluğu Talan Eden İttihatçılar -

İttihat ve Terakki Cemiyeti, **Sultan 2.Abdülhamîd** devrinin sıkı, ananeci ve dindar hayatından sıkılanlarca kuruldu. Bir yanda İngiltere ve Fransa, öte yanda Almanya'yı arkasına aldı. Hürriyet, eşitlik, vatan, millet edebiyatı sloganlaştırıldı.

10- Memleketi felâkete sürükleyen ittihatçılardan Sadrazam İbrahim Hakka Paşa (!)

1908'de Rumeli'deki İttihatçı subaylar, “İngiltere Kralı ile Rus Çarı Reval'de Rumeli'yi paylaştı.” yaygarasıyla dağa çıktı. Kumandanlarını vurdular. Reval'de böyle bir mevzû konuşulmadığı sonradan anlaşılrsa da ihtilal büyüdü. 23 Temmuz 1908'de meşrûtiyet îlan edildi. Meclis toplandı. İttihatçılar mecliste çoğunluk elde ettiler.

1908 darbesi esas îtibârıyla Alman yanlısıydı, İngilizler 31 Mart 1909'da bir karşı darbe yapmak isteseler de muvafak olamadılar ama hilâfet gücü ile emperyalizme zarar veren **Sultan 2.Abdülhamîd**'den kurtulmuşlardı.

İttihad ve Terakki Cemiyeti muhâliflerini kirâlık kâtillerle susturdular. En yakın akrabalarını öldürmekten çekinmediler. Pâdişâhın eniştesi **Sâlih Paşa** bile suçsuz yere asıldı.

Darbenin ilk netîcesi Bulgaristan'ın istiklâlini îlan etmesi oldu, ardından Avusturya, Bosna-Hersek'i ilhâk etti (1908); İtalya, Libya'ya çıktı (1911). O sırada Sadrazam **İbrahim Hakkı Paşa** (bkz: resim-10), İstanbul'daki İtalyan general **Robilan** ile poker oynuyordu.

Sultan 2.Abdülhamîd'in birbirine düşürdüğü Balkan milletleri arasındaki ihtilaflar İttihatçılarca halledilmişti. Onlar da birleşip Osmanlı Devleti'ne saldırdılar. Burnundan kıl aldırmayan İttihatçılar, küçük Balkan devletleri karşısında mağlup oldu. Bütün Rumeli kaybedildi (1912). Bunun üzerine suçlu gördükleri Babîli'yi basarak darbe yaptılar.

- Zâten Ölmeyecekler miydi? -

11- Memleketi felâkete sürükleyen ittihatçıların önde gelenlerinden Enver Paşa (!)

12- İttihatçılar, üzerinde 62 milyon insanın yaşadığı 9 milyon küsur kilometre kare tutan vatan topraklarını, 10 sene içinde 700 bin kilometre kareye indirmeye muvaffak oldular! Yâni daha açık bir ifâdeyle memleketin % 92'sini (yüzde doksan ikisini) kaybettiler. (!!!)

Alman dostlara yardım için Cihan Harbi'ne girildi. Müslümanların gözünü boyamak amacıyla o zamâna kadar âdet olmayan mukaddes cihad fetvâsı çıkarıldı ama ciddiye alan olmadı. Kıbrıs ve Mısır elden çıktı. Türk târihinin en büyük felâketi yaşanıyor. Kafkas Cephesi'nde on binlerce asker donarak öldü. Bir günde binbaşılıktan paşalığa terfî eden **Enver Paşa** (bkz: resim-11), mağlûbiyetin duyurulmasını yasakladığı İstanbul'da zafer alayı yaptırdı. "Zâten ölmeyecekler miydi?" diyerek tevekkül buyurdu(!). On binlerce yüksek tahsilli genç Çanakkale'de şehit düştü.

Meclis kapatıldı. Gazetelere sansür kondu. Memleket âdeti bir Alman müstemlekesi hâline geldi. Kıtık baş gösterdi. Halk süpürge tohumundan ekmek yerken, İttihatçılar ve sempatizanları vağon ticâreti ve karaborsacılık sâyesinde zengin oldu. Herkesin bulamadığı bulgura "**Enver Paşa pirinci**" denildi.

Bulgur karaborsasıyla zengin olan birinin köşküne halk “Bulgur Palas” adını taktı. Başta İttihatçıların yanındaki **Tevfik Fikret** bile:

“Yiyinefendileryiyin, buhân-i iştihâsizin
Doyunca, tıksırınca, çatlayıncaya kadar
yiyin.”

nakaratıyla yazdığı şiiriyle bunlardan yüz çevirdi. Halk, istibdât olarak gördüğü eski devri arar oldu. Hayat serbestleşti. Haremlik-selamlık gevşedi. Tramvay, vapur, lokanta, tiyatrodaki kadınlara mahsus mahfil kaldırıldı. Eskiye özleyenlere “Mürtecî” denildi.

İttihatçılar, üzerinde 62 milyon insanın yaşadığı 9 milyon küsur km² tutan vatan topraklarını, 10 sene içinde 700 bin km²'ye indirmeye muvaffak oldular! Yâni daha açık bir ifâdeyle memleketin % 92'sini (yüzde doksan ikisini) kaybettiler. (!!!) (bkz: resim-12)

Almanya'dan borç alındı. Hazîne iflâs etti. Hemen her cepheye ordular yenildi. Bir milyon kişi hayatını kaybetti. Memleket enkâza döndü. İttihatçıların elebaşları, ileride tekrar dönüp “Hizmete devâm etme(!)” emeliyle memleketten firar etti. Birkaç Ermeni genci, bunları vurup intikam aldı. Yeni kurulan hükümet zamânında, İttihatçılar muhâkeme edilip mahkûm oldu. İngilizler kendilerini serbest bıraktıkça onlar da kaçıp Ankara'ya sızdılar ve yeni bir kisveye büründüler. İktidarlarını korumak için hemen her komplonun içinde yer alan ittihatçı elebaşları kahraman ilan edildi, şehitliklere gömüldü. O gün bu gündür de millet bu kişilerden yakasını kurtaramadı(!). (Prof. Dr. Ekrem Buğra Ekinci, Osmanlı'nın Çöküşü, sh:21-40; Kadir Mısıroğlu, Bir Mazlum Padişah Sultan 2.Abdülhamîd, sh:599-600)

Bu yazımızda daha çok **Ulu Hakan Sultan 2. Abdülhamîd Hân**'ın devri-i saltanatına târih serencâmı çerçevesinde bakabildik. Birkaç katreyle de olsa husûsî yönlerinden bahsetmek yerinde olacaktır.

- Derkenâr (Anekdot) -

- Sultan 2. Abdülhamîd Hân Velî İdi -

Bu sadette zikredilebilecek birçok şey olsa da, o zamânın muâsırı olan **Ali Haydar Efendi** (Kuddise Sirruhû) **Hazretleri**'nin: “Biz bile **Sultan Abdülhamîd** (aleyhine yapılan neşriyât yüzünden kendisini) ilk başlarda kötü bilmiştik, sonra anladık ki büyük velî imiş.” sözü bu hususta bizim için büyük bir huccettir.

Cübbeli Ahmet Hocamız'ın, **Ali Haydar Efendi** (Kuddise Sirruhû) **Hazretleri**'nin büyük oğlu merhûm **Bahâeddin Gürbüzler**'den bizzat dinlediği şu vâkıa da **Sultan 2.Abdülhamîd Hân**'ın şahsiyetini tanımamız için çok mühimdir:

Bir keresinde **Ali Haydar Efendi** (Kuddise Sirruhû) **Hazretleri** Fâtih Câmii'nde, dışarıda saraya âit kırmızı faytonu görünce “Acabâ kime gidiyor?” diye düşünmüş, biraz sonra sağında ve solunda iki asker görünce vaziyeti anlamış. Sonra faytona binip Yıldız Sarayı'na gitmiş.

Sultan 2.Abdülhamîd Hân perde arkasında imiş. **Ali Haydar Efendi** (Kuddise Sirruhû) **Hazretleri**'ne, Ramazân-ı Şerîf ayındaki huzur dersinde zikrettiği:

﴿ وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ ﴾

“Her kim Allâh'ın indirmiş olduğu (kuralları inkâr edip hafife alarak onlar)

ile hüküm vermezse, işte sana! Ancak onlar kâfirlerin ta kendileridir.” (el-Mâide Sûresi:44'den) âyet-i kerîmesiyle neyi kastettiğini sorunca, **Ali Haydar Efendi** (Kuddise Sirruhû) **Hazretleri**: “Şerîatı kastettim, yanlış yapılan işler olduğunu îmâ ettim.” demiş.

Bunun üzerine **Sultan 2.Abdülhamîd Hân** perdeyi kaldırıncaya **Ali Haydar Efendi** (Kuddise Sirruhû) **Hazretleri** ile burun buruna gelmişler. **Sultan 2.Abdülhamîd Hân**: “Benim etrâfımda senin gibi hocalar olsaydı bu devlet bu hâle gelir miydi?!” buyurup bir kese de altın ihsân etmiş.

İşte **Ali Haydar Efendi** (Kuddise Sirruhû) **Hazretleri**, bu altınları İsmâîlağa Câmii'nin tâmirinde kullanmıştır.

- Sultan 2. Abdülhamîd Hân'ın Zevceleri Behice Sultan'ın Anlattıklarından - (bkz: resim-13)

Sultan Abdülhamîd'in Dindarlığı

Sultan 2.Abdülhamîd Hân haramlardan son derece sakınırdı. İki eli kanda olsa, namaz vaktini geçirmez, evvel vaktinde namazlarını kılar, günlük vazîfesi olan “**Delâil-i Hayrât**”ı okur ve tesbihlerini çekerdi.

(“**Delâil-i Hayrât**” Şâzelî meşâyihından 1465 senesinde Fas'da vefât eden Muhammed ibni Süleymân el-Cezûlî Hazretleri'nin yazdığı emsalsiz bir salevât kitabıdır.)

13- Abdulhamîd Hân'ın hanımı Behice Sultan'ın, Beşiktaş Yahya Efendi'deki kabri

Küçük yaşta Arapça tahsiline başlamışlar, ilk öğrendikleri Arapça olmuştur. Birçok Kur'ân-ı Kerîm ilimlerini, en fazla tefsir ilmini okumuşlardır. Âyet-i kerîmeleri bâzen okur ve îzâh ederlerdi. Babaları **Abdülmeccid Hân** “Bu benim oğlum derviştir.” buyururlarmış ve ekseriyâ bu lakapla hitâb ederlermiş. Çok fasîh ve güzel konuştuğu için de amcaları **Sultan Abdülaziz Hân** kendilerine “Bülbül” lakabını vermişti.

14- Beşiktaş'taki Şeyh Zafir Efendi türbesi ve arkasındaki Ertuğrul Tekke Câmii

Sultan 2.Abdülhamîd'in âdeti o idi ki; her gün muhakkak yedi defâ Yâsîn-i Şerîf okurdu. Zâten ezberindeydi. Kendisine bir şey söylendiğinde eğer cevap veremiyorsa muhakkak okumakla meşguldü. Durak başında durur ve cevap verirdi.

Sarayda namaz kılmayan kimse yoktu. İstisnâsız herkes namaz kılardı. Dili bükülmeyen bâzı yabancılar hizmete gelince, hiç olmazsa namaz kılacak kadar sûreleri, İslâm dininin esaslarını ezberlemek mecburiyyetindeydiler.

Kur'ân-ı Kerîm'e Hürmetleri

Cennetmekân yattığı odada Kur'ân-ı Kerîm bulundurmazdı. Onun olduğu yerde ayaklarını uzatıp yatamazdı. Hemen bitişik odada, büyüklerin isimleri yazılı levhalar ve bir dolap içinde Kur'ân-ı Kerîmler bulunurdu.

Tam o odanın üzerinde de kadın efendilerden birinin odası vardı. **Sultan Abdülhamîd Hân** o odada yatılmasına gönlü elvermezdi. Câiz olduğunu bildiği hâlde men ederdi.

Abdeste Riâyetleri

Cennetmekânın başı ucunda bir tuğlası bulunurdu. Onu hiç yanından eksik etmezdi. Uykudan uyanınca, hemen teyemmüm eder, ondan sonra musluğa kadar gider, abdestini alırdı. Abdestsiz yere basmazdı.

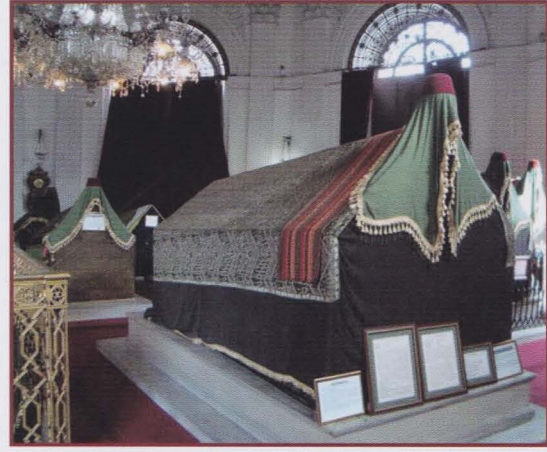
Sultan Hamîd Şâzelî İdi

Sultan Abdülhamîd Hân esas itibâriyle Şâzelî tarîkatine mensuptu. Şeyhi Bağdad'da olup arada bir gelirdi. Onu çok uzaklardan arabalarla karşılar, son derece izzet ve ikramda bulunur, sohbetler ederdi. İki-üç gün sonra şeyh efendi ayrılırdı. Sonra şeyhi vefât etti. Kâdirî tarîkatına girdi. Günlük evrâd-ı şerîfeleri muhakkak okur, bir gün tehir etmezdi. Devrinin kutbu olduğunu söylerlerdi. Bâzen öyle olurdu ki, sarayda olduğu muhakkak olmasına rağmen, her yerde aransa bulunmazdı.

Hamîdiye Câmii'nin kürsü şeyhi **Şerif Efendi**'yi çok severdi. **Şerif Efendi** bize çocukken ders verir, nasihat eder, duâlar ve salevât-ı şerîfeler öğretirdi.

15- Beyazıt'tan Sultan Ahmet'e uzanan Divan Yolu üzerindeki Sultan 2.Mahmut Türbesi

16- Abülhamîd Hân'ın Sultan 2.Mahmut Türbesi'ndeki kabri şerîfi

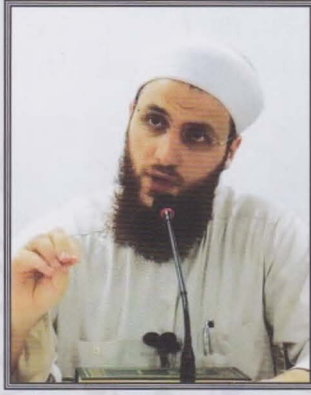
(Sultan Abdülhamîd'in mensûb olduğu zat Trablusgarblı Şeyh Zâfir Efendi'dir. (bkz: resim-14) Babası Hasan Zâfir el-Medenî'nin halîfesidir. Sultan Abdülhamîd daha şehzâdeliğinde kendisine intisâb etmişti. Pâdişah olunca da kendisini İstanbul'a daâvet ederek Yıldız yolundaki tekkeyi inşâ ve kendisine tahsis eyledi. Zâfir efendi 1903 senesinde burada vefât etti. Dergâhı yanındaki türbeye defnolundu. Sultan Hamîd bilâhare Kâdirî meşâyihından Ebü'l-Hüdâ Efendi'nin sohbetine devâm etmeye başlamıştır.)

(Prof. Dr. Ekrem Buğra Ekinci, Sultan Abdülhamid'in Son Zevcesi Behice Sultan'la Altı Ay, sh:124-127)

- Sultan 2. Abdülhamîd Hân'ın Vefâtı -

1912'de Selânik'in düşmesi üzerine **2.Abdülhamîd Hân** Beylerbeyi Sarayı'na getirildi. Âilesi ve yakınları ile görüşmesine, nâdiren ve çok sıkı kontrol altında izin verildi. **Ulu Hâkân** 28 Rabûlâhir 1336 /10 Şubat 1918 târihinde burada zâtürreden dolayı vefât etti ve **Sultan 2.Mahmut Türbesi**'ne defnedildi. (bkz: resim-15 ve 16)

Rûhu için el-Fâtiha!

ÖMER FARUK KORKMAZ

MEHMET OKUYAN'IN "HAZRETİ MERYEM'İN HERMAFRODİT (ÇİFT CİNSİYETLİ) OLABİLECEĞİ" İDDİASINA REDDİYE - 1 -

Geçmişten bu güne mübtedisinden mübtedisine bilumum bütün fırkaların istidlal kaynağı olmuştur Kur'ân. Mübtedi de "Kur'ân böyle diyor" demiştir mühtedi gibi. Şüphesiz bu duruma nusus-i Kur'âniyenin yapısının çok farklı görüşlere mesned olabilecek salâhiyette olması sebebiyet teşkil etmiştir. Bunun için ulema Kur'ân'ın müstakim bir tasavvur çerçevesi içerisinde kalıp doğru anlaşılması için usul-i fıkıh ve usul-i tefsir gibi ilimleri geliştirmişlerdir. Bu ilimler, tesis ettikleri esaslı usullerle dindeki müşkil meseleleri, içinden çıkılması gayet zor bahisleri nasıl halledebileceğimizi bizlere öğreten zor zamanların imdat butonlarıdır adeta.

Sünnetten tecrit edilmiş bir Kur'ân anlayışı usul zemininden yoksun olduğu için parçacı Kur'ân okumaları marazını da peşi sıra getirir. Zira eğer siz Kur'ânı anlama uğraşınızda sünneti ber hava ederseniz "Kur'ânın bir kısmı diğerini tefsir eder" şeklindeki muhakkak ve müselleme kaideyi bir yere kadar işletebilirsiniz.

Bu konuyu "Kur'ân'ın sünnetin tebyinine ihtiyacı" şeklindeki bir makaleye bırakarak devam edelim.

Bizim esas bahse medar kılmak istediğimiz konu ne Kur'ân sünnet ilişkisi ve ne de usul-i tefsir davabıtının luzumiyeti. Geçtik hepsinden. Biz bu gün Mehmet Okuyan gibi "Kur'ân talebesi" tabelasıyla şöret yapmış zevattan hiç değilse yegâne kaynak olarak kabul ettikleri Kur'ân'ı doğru anlamalarını bekliyoruz. Daimi olarak kurban gittikleri "anlamayı anlamak" noktasındaki felsefî ve mantıkî hataları onarmalarını bekliyoruz kendilerinden, çok mu?!

Etraflarındaki kalabalık hazirûnun gayet cazib gülücüklerini, oldukça câlip hayran bakışlarını, bir o kadar da iştiyak veren ayakkabı gürültülerini bir kenara koysunlar lütfen. Biliyoruz; ayetleri alt alta üst üste dizip sıralamak gibi basit bir bilgisayar programının dahi rahatlıkla ve çok daha iyi icra edebildiği bir ameliyenin ilmin zirvesi olarak görüldüğü, hakiki ilmin, maddeleri sıralamak değil mutkin bir nazarla onları tahlil edecek meleke-i istihsâli veya istihzârîye sahip olmanın ta kendisi olduğunun unutulduğu bir ortamda ucuz sloganlarla kazanılabiliyor paha biçilmez gözükken sahte kahramanlıklar.

Önemli olan Arapça kökeni olmayan, şer'î ilimlerde alt yapı yapmamış ve bu sebeple kendilerine Kur'ân adına ne söylerseniz alıp kabul edecek potansiyeldeki insanların sizin için kullandıkları takdir muhtevalı cümleler değil, işin mütehasısı âlimlerin bilgi hâsılanız ve tahlil yeteneğinizle ilgili değerlendirmeleridir. Zira Kur'ân da bize her işi ehline tevdi etmemiz gerektiğini emrederek şöyle buyurur: “Eğer bilmiyorsanız bilenlerden sorunuz.”¹

Kur'ân' la konuşmak ile Kur'ân'dan konuşmak arasındaki bâriz fârikayı fark edemeyenler Okuyan gibi ayetleri peşi sıra dizerek Kur'ân'la konuşan her kimsenin Kur'ân'dan konuştuğunu sanmaktadırlar. Zihni mekanizmanın deveranını sağlayacak çarklardaki eksikliğin îras ettiği fâhiş bir yanılsamadır bu. Fakat ne yazık ki bu gün; bâ husus din, tarih ve tıp noktasında herkesin kendini mütehasısı addettiği bir toplumda yaşıyoruz. Okuyan gibilerinin prim yapmaması çok uzak hatta müstehil...

Her neyse... Biz mâ nahnu fihimize gelelim artık. Mehmet Okuyan Hulki Cevizoğlu'nun Caner Taslaman ile yaptığı bir programa katılıyor² ve Hazreti Meryem'in hermafrodit yani hünsa/ çift cinsiyetli birisi olduğunu söylüyor. Daha sonra gelen tepkiler üzerine tıpkı meşrep arkadaşları gibi geri adım atarak “böyle bir şey söylemediğini hatta söyleyen kişinin namert olduğunu, kendisine iftira edildiğini söyleyerek” mevzuyu dramatize ediyor.

Bizler bu makalede Okuyan'ın Hulki Cevizoğlu'nun programındaki ifadelerini aynen alıntılıyarak irdelleyeceğiz. Bakalım ne söylemiş Okuyan:

Okuyan: Hazreti Meryem'in Hazreti İsa'yı dünyaya getirmesinin tabi mucizevî bir yaratılış olduğunu biliyoruz da onu açıklama imkânlarımız var artık.

Cevap: İlk cümleiniz kendi içinde çelişik bir cümle. Cümle, anlamı bakımından kurgusuyla tamamen mantık kurallarına aykırı. Zira aynı cümle içerisinde “Hazreti Meryem'in Hazreti İsa ﷺ'yı dünyaya getirmesinin tabi mucizevî bir yaratılış olduğunu biliyoruz” diyorsunuz. Sonra “onu açıklama imkânlarımız var artık” diyorsunuz. Bu cümlelere yönelik şunları söyleyebiliriz:

i. Mu'cize: Kendisiyle Allah ﷻ'tan gönderilen bir resul/elçi olduğunu iddia eden kişinin doğruluğunu ortaya çıkartmanın kastedildiği, Nübüvvet iddiasına bitişik olan ve hayra ve saadete sevk eden âdeti yaran işe denir.³ Mucizedeki en önemli kayıt “âdeti yaran, fevkalade, insan takatini aşan bir şey” olmasıdır. Sırrı Girîdî'nin mucizeye getirdiği şu tarif gayet müfittir: “Şeref-i vahiy ile müşerref olan enbiya ve mürselîn hazeratının davâ-yı nübüvvet ve risalette sıdk-ı mekâllerine/ söylediklerinin doğruluğuna şehadet maslahatı için anların yed-i müeyyedlerinde tavk-i beşerden hariç/ beşerin gücünün dışında âdet-i ilâhiyeye muhalif olarak zuhur eden emr-i ğarib ve fi'l-i acîbtir.⁴ Sihar vb. işler hakikatte harikulade işler olmadıkları için mucize kapsamına girmezler.⁵ Demek ki mucizenin en önemli özelliği beşerin takatının, havsalsının, idrakinin üzerinde olmasıdır.

ii. Öyleyse bir şeyin hem mucize olduğunu kabul etmek ve hem de izah edilebileceğini söylemek ya mucizenin ne olduğunu bilmemekten yahut da dilin söylediğinden zihninin haberdar olmamasından kaynaklanır. Hele bir de bu denli bir tenakuzu bir tek cümleye sığdırmak ayrı bir maharet doğrusu.

iii. Mucizenin ıstılâhî manasını bilmediğinizi farz edelim. Kelime anlamında mı bilmiyorsunuz? Aceze- ya'cizu şeklinde ikinci baptan “acz” mastarından gelen

ve if'al babından ism-i fail olan "mu'cize" kelimesinin "aciz bırakıcı" manasına geldiğini de mi hiç düşünmediniz? Sırf kelime anlamından yola çıksak bile kurduğunuz ilk cümle "Hazreti Meryem'in Hazreti İsa ﷺ'yi dünyaya getirmesinin bizim idraklerimizi aciz bırakan bir şey olduğunu biliyoruz da onu açıklama imkânlarımız var artık" anlamına geliyor. O zaman sizi aciz bırakamayan şey nasıl mu'cize oluyor? Bu kadar mantık hatasının kol gezdiği cümle karşısında Caner bey'in susması da bir bahsi diğer.

iv. "Onu açıklama imkânlarımız var artık" şeklindeki cümleler arızalı bir fikriyatın kelimelere dökülüştür aslında. Zira tarihte ve yakın zamanda belli bir zümre mucizelerin harikulade olmadığını ve hepsinin makul bir izahının olduğunu iddia etmişler ve yaşadığımız dünyada cereyan eden bütün havadisın materyalist düşüncenin dar çerçevesi içinde izahının mümkün olabileceğini iddia etmişlerdir. Burada bu akımın görüşlerinin yanlışlıklarına değinecek değilim. Dileyenler İmam Fahrur Razi'nin *el-Metâlibu'l-Âliye* sinin sekizinci cildinin beşinci faslından başlayıp devam eden bölümleri⁶ okuyabilirler.

v. Hazreti Meryem'in Hazreti İsa ﷺ'yi dünyaya getirişini izah etme imkânlarımız var artık diyelim. Peki, Hazreti Mûsâ ﷺ'nin asasıyla taşa vurması ve taştan on iki kaynağın fışkırması,⁷ Hazreti Mûsâ ﷺ'nin asasıyla denize vurup denizin yarılması ve her bölüğün koca bir dağ gibi olması,⁸ asasını yere atması ve birden bire sürünen bir yılan haline gelmesi,⁹ elini koltuğunun altına sokması ve birden bire kusursuz bir beyazlıkta çıkıvermesi,¹⁰ Ateşin Hazreti İbrahim ﷺ'i yakmaması, ona esenlik ve serinlik oluvermesi,¹¹ Ashab-ı kehf'in bir mağarada üç yüz dokuz sene kalmaları,¹² Hazreti İsa ﷺ'nin çamurdan bir kuş sureti yapıp, ona üflemesi

ve Allah ﷻ'in izni ile onun kuş oluvermesi, körü ve alacalıyı iyileştirmesi, kavminin evlerinde yiyip içtikleri, stokladıkları şeyleri onlara haber vermesi, ölüleri diriltmesi¹³; bütün bunların hepsi ve daha saymadığımız Kur'ânî mu'cizeleri de izah etme imkânımız var mıdır artık?

vi. Belki biraz fazla detaya takılmış olacağız ancak mazur görünüz. Zira bizim takıldığımız detaylar sizlerin olup olmadık her şeyi "Kur'ânda yok" damgasını vurarak dinin dışına sürüklenme detaycılığımızdandır. İfadelerinizde Hazreti Meyrem ﷺ, Hazreti İsa ﷺ gibi kullanımlar yer alıyor. Sayın Okuyan! Kur'ân Meryem validemiz için "hazreti" ifadesini kullanmaz. Madem diğer mevzularda olup olmadık her şeyi "Kur'ân'da yok böyle bir şey" diyerek reddediyorsunuz. Öyleyse neden burada Kur'ân'ın bu şahıslar için kullanmadığı ifadeleri kullanıyor ve gelenekçilik yapıyorsunuz? Ayrıca bu tarz ifadeler yakın zamanlarda azı dişlerinize eteğine tutduğunuz kişi tarafından "yalakalık" addediliyor bilmiyor musunuz? "Şu bizim Meryem" diyeceksiniz, gayet samimi olacak. Dürüst olun ve kendi kendinizi nakzermeyin lütfen!

Okuyan: Şu anda Hazreti Meryem için Kur'ân-ı kerimde hem Âl-i imran süresinde biraz bi kaç ayette hem Meryem süresinde Hazreti Meryem'in vücut yapısının bir bitki gibi hatta doğrudan bitki gibi bile değil bitki olarak yani bitki özelliğinde yaratılmış olduğunu ifade eden âl-i imrân süresi 37. Ayet var. O ayette Hazreti Meryem'in vücut yapısının farklı olduğu ve sadece ona ait bir özellik olarak Kur'ân-ı kerim onu Hazreti Meryem'e özel kıldığını beyan ediyor.

Cevap: Hazreti Meryem'in vücut yapısının bir bitki gibi hatta doğrudan bir bitki olduğunu ifade eden ayet mi var? Yoksa Âl-i imran 37 'yi -bununla uzaktan yakından

Cübbeli Hoca Efendi'nin hat koleksiyonundan

﴿كَلَّمَآ دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ﴾

“Zekeriyyâ her ne zaman onun yanına; (Meryem’in bulunduğu yüksek ve kilitli odadaki) o mihrâba girdiyse, (mutlakâ onun yanında mevsimsiz yiyeceklerden derlenmiş bir rızık bulurdu...)” (Âl-i İmrân Sûresi:37'den)

Hattatı: Levhanın sol köşesine “Hakkâkzâde hattıdır.” şeklinde not düşülmüştür. (Levhanın etrâfı ebru ile bezenmiştir.)

Hat çeşidi: Celî Sülüs Levha.

bir alakası olmamasına rağmen- siz mi yanlış anlamışsınız ve bu fehminizi ayet ifade ediyor sloganıyla sunuyorsunuz? Ne yazık ki –çoğu zaman olduğu gibi- ikincisi.

Âl-i imran 37. Ayet-i kerimenin metnini görelim önce; “*Rabbi Meryem’e hüsnü kabul gösterdi; onu güzel bir bitki gibi yetiştirdi. Zekeriyya yı da onun bakımı ile görevlendirdi. Zekeriyya, onun yanına, mihraba her girişinde orada bir rızık bulur ve “Ey Meryem, bu sana nereden geliyor?” der; o da: Bu, Allah tarafındandır. Allah, dilediğine sayısız rızık verir, derdi.*”

Okuyan, ayet-i kerimede geçen “enbetehâ nebâten hasenen” cümlesinden hareketle Hazreti Meryem’in vücut yapısının bir bitki gibi hatta doğrudan bitki olduğu görüşüne gidiyor. Ve “bu ayetin bu manaya geldiğini, gelebileceğini düşünüyorum” demiyor “ayet bunu ifade ediyor” diyor. Söyleyeceklerimizi sıralayacak olursak;

i. Ayette Hazreti Meryem’in zatına yönelik bir bitki izafesi mevcut değil. Nitekim ayette geçen kelime nebete fiilinin if’al babındaki mazi kalıbı olan “enbete” dir. Bu da Hazreti Meryem’in yetişmesinin bir bitkinin büyümesi gibi olduğunu gösterir. Yani ayette Hazreti Meryem’in yetişme işi bir bitkinin neşvu nemasına benzetilmiş olmaktadır. Şu halde ayette zata yönelik en ufak bir nispe vehmi bile yoktur, sadece bir eylemin yekdiğerine benzetilmesi vardır. Kur’ân, i’cazın müntehası olduğu için bu işi gayet zarif bir üslupla dile getirmiştir.

ii. Arap diline vakıf olanlar bilirler ki ayette geçen “enbete” fiilinde birinci ihtimal olarak mecâz-ı mürsel vardır. İslah etmek, elverişli hale getirmek bir şeyin yetişmesi, gelişmesinin lâzımıdır. Buna göre; ayette lazım-melzum ilişkisiyle mecaz-ı mürsel yapılmış ve “onu, islah edilip terbiye edilerek büyütülen güzel bir bitkinin yetişmesi gibi yetiştirdi” manası kastedilmiştir.

iii. İkinci bir ihtimal de ayette isti'âre-i temsiliyyenin var olduğudur. Buna göre; Mevlâ Teâlâ Hazreti Meryem'in evvel emirden nihayetine dek yetişmesini bitkinin yetişmesine benzetmiştir. Nasıl ki çiftçi bitkisinin yetişmesi için gelişme sürecini an be an takip edip bitkisini yetiştiriyorsa Hazreti Meryem'in yetişmesi de tıpkı bu titizlikle gerçekleşmiştir. Bu mananın ifade edilebilmesi için müstearun minh olan bitkinin bitmesinden müstear olarak "inbat" ifadesi alınarak müstearun leh olan "terbiye etmek" anlamında kullanılmıştır. Dolayısıyla ayette çok hoş bir istiare-i temsiliyye sanatı uygulanmıştır.¹⁴

iv. Diyelim ki Okuyan âyette kastedilen bu manaların hiç birinin ayetin maksadı olmadığını ve asıl kastın "inbat" kelimesinin hakiki manası olduğunu ve bunun da Hazreti Meryem'in vücut yapısının bir bitki gibi hatta doğrudan bitki olduğu manasına geleceğini iddia etmekte ısrar ediyor. O halde soruşu: Kur'ân-ı kerimde "inbat/ bitirme" ifadesi sadece Hazreti Meryem validemiz için kullanılmıyor. Bilakis "Allah, sizi de yerden ot (bitirir) gibi bitirmiştir" (*enbetekum mine'l-ardi nebâtâ*) ayet-i kerimesinde Âdem ﷺ veya bilumum insanlar yani bizler için de kullanılıyor. Şu halde Meryem validemiz için kullanılan "enbetehâ" ifadesinden onun vücut yapısının bir bitki gibi hatta doğrudan bitki olduğu manasını çıkaran Okuyan, aynı fiilin gaibe değil de cemi muhatap sıygasıyla geldiği bu ayetten de Âdem ﷺ'in veya bizlerin vücut yapılarımızın bir bitki gibi hatta doğrudan bitki olduğu manasını çıkarabilecek mi? Evetse nasıl, değilse neden? Başka bir programda bu ayete atıfta bulunarak "o başka" diyorsunuz? Neden?

v. Okuyan, en basitinden Arapların kelimeleri hakiki ve mecâzî olarak nasıl ve ne şekilde kullandıklarını konu edinen ismiyle müsemma Zemahşerî'nin *Esâsu'l-belâğâ sına*¹⁵ bakacak olsaydı orada "nebete"

kelimesinin arap dilinde *نبت فلان في منبت صدق، وفي أكرم المنابت، وإنه لحسن النبتة، وأنبته الله نباتاً حسناً، ومن ثبت نبت، ونبت رباه* şeklinde mecazî kullanımlarını olduğunu ve bunların arasında ayetteki ifadenin bir benzeri olan "وأنبته الله نباتاً حسناً" ifadesinin de yer aldığını ve mana olarak "terbiye etmek" anlamında kullanıldığını görmüş olacaktır.

Okuyan: Bitkilerdeki dölleme işinin yabancı dölleme ile kendine dölleme noktasında farklılık arz ettiğini ve muhtemelen Hazreti Meryem'in vücut yapısında hem erkek hücrenin hem dişi hücrenin bulunması ve Hazreti Cebrail'le karşılaştığında o korkunç sarsıntıyla beraber o döllemenin meydana geldiği izah edilebilir.

Cevap: Hazreti Meryem'in Hazreti Cibril ﷺ ile karşılaşmasını anlatan ayetleri serdedelim öncelikle.

"(Ey Muhammed!) Kur'ân'daki Meryem kıssasını da an (insanlara anlat). Hani o, ailesinden ayrılarak (evinin veya mescidin) doğu tarafında bir yere çekilmişti. Sonra ailesiyle kendisi arasına bir perde koymuştu. Biz ona meleşimiz (Cebrail)i gönderdik de ona tam bir insan şeklinde göründü.

Meryem: "Ben senden Rahmân (olan Allah) a sığınırım. Eğer Allah'dan korkuyorsan (dokunma bana)" dedi. Melek: "Ben, sana temiz bir oğlan bağışlamak için, Rabbinin gönderdiği bir elçiyim" dedi.

Meryem: "Benim nasıl çocuğum olabilir? Bana hiçbir insan dokunmamıştır. Ben iffetsiz de değilim" dedi. Melek: "Bu, dediğin gibidir. Ancak Rabbin buyurdu ki: Bu (babasız çocuk vermek), bana pek kolaydır. Hem biz onu nezdimizden insanlara bir mucize ve rahmet kılacağız. Hem, bu önceden (ezelde) kararlaştırılmış bir iştir." dedi."¹⁶

Ve diyoruz ki;

i. “Hazreti Cebrâil ﷺ’le karşılaştığında o korkunç sarsıntıyla beraber o dölenmenin meydana geldiği izah edilebilir” diyorsunuz. İfadeleriniz arasında Hazreti Meryem’in Cebrâil ﷺ ile karşılaştığında korkunç bir sarsıntıyla hamile kaldığı yer alıyor. İşte ayetler ortada, hani nerede o korkunç sarsıntı? “O korkunç sarsıntı”nın Kur’ân’da hangi ayette zikredildiğini söyleyebilir misiniz? Aslında sadece şu ifade bile sizin gibi “sadece kurancı” geçinenlerin maksatlarının Kur’ânı anlamak ve anlatmak değil kendi zihnî dünyalarında canlandırdıkları ve kendileri katında mitolojik sayılacak senaryoları Kur’ân’a söyletmek için elinden geleni yapmak olduğunu açıkça göstermektedir.

ii. Kur’ândaki ayetlere bütüncül ve usûlî bir nazarla bakıldığında Hazreti Meryem’in Hazreti İsa ﷺ’yi dünyaya getirmenin adet üstü bir mu’cize olduğu ortaya çıkıyor. Nitekim Cenâb-ı hakkın “Meryemoğlunu ve annesini de (kudretimize) bir alâmet kıldık”¹⁷ şeklindeki ayet-i kerimesi de açık bir şekilde bunu göstermektedir.

iii. Unutmadan söyleyelim: Okuyan bizim bu ifadelerimize cevaben: “Ben de İsa ﷺ’nin dünyaya gelişinin mu’cize olduğunu inkâr etmiyorum ki bana bu ayetleri delil olarak getiriyorsunuz” diyebilir. Nitekim o, katıldığı bir başka programda bu konuyla ilgili kendisine iftira edildiğini ifade ederken şöyle diyor: “Diyorlar ki; bu adamlar mucizeleri inkâr ediyorlar. Keşke elimde olsaydı da size gösterseydim. O on bir sene önce yazdığım makalenin başlığı ne biliyor musunuz? Kur’ân’da Hazreti Meryem mucizesi... Bak makalenin başlığı bu...”¹⁸ Bu ifadeler ve geride zikredilen ifadelerinden anladığımız o ki; Mehmet Okuyan ya mu’cizenin ne anlama geldiğini bilmiyor, ya da mu’cizenin haddi

hududu olmayan soyut bir kavram olduğunu ve onu dileyenin dilediği gibi tarif edebileceğini zannediyor. Yahut da demagoji yapıyor. Valahu a’lem...

Bu yazının devâmı bir dahaki ay yayımlanacak inşâallâh.

Kaynaklar

- 1 Enbiya, 7
- 2 <https://www.youtube.com/watch?v=R9eFkqo2O9o>
- 3 Seyyid Şerif Cürçânî, et-Ta’rîfât, Daru’ n-nefâis, Beyrut- Lübnan, 2003, Baskı: I, s. 306
- 4 Sırrı Girîdî, Şerhu’l-akâid tercemesi, Âsitâne kitabevi, İstanbul, s. 253
- 5 Muhammed Ali et-Tehânevî, Keşşâfu Istılâhâti’l-fünûn, Mektebetu Lübnân, Beyrut-Lübnan, 1996, Baskı: I, II/ 1575
- 6 Fahrudin er-Râzî, el-Metâlibu’l-Âliye mine’l-ilmî’l-ilâhî, Daru’l-kütübi’l-ilmîyye, Beyrut-Lübnan, 1999, Baskı: I, VIII/21
- 7 Bakara, 60, A’râf, 160
- 8 Şu’arâ, 63
- 9 Tâhâ, 20
- 10 Tâhâ, 22
- 11 Enbiyâ, 69
- 12 Kehf, 25
- 13 Â-i İmrân, 49
- 14 İsmail el-Konevî, Hâşiyetu’l-Konevî alâ tefsîri’l-Beyzâvî, Dersaadet, III/47
- 15 ez-Zemahşerî, Mahmud b. Ömer, Esâsu’l-belâğa, Daru’l-kütübi’l-ilmîyye, Beyrut-Lübnan, 1998, Baskı: I, II/ 240
- 16 Meryem, 16-21
- 17 Mü’minûn, 50
- 18 <https://www.youtube.com/watch?v=wS2wN JN-ZVs>,⁸ Okuyan’ın bu linkteki konuşması bu makalede tenkidini yaptığımız konuşmasıyla mukayeseli olarak izlendiğinde bu linkteki konuşmanın –her ne kadar birinci konuşmanın tafsili ve bu bağlamdaki iftiralara cevap gibi gözüküyor olsa da- tamamıyla bir hedef saptırmadan ibaret olduğu görülecektir.

Mahmud Efendi Hazretleri'nin KIYMETLİ KELÂMLARINDAN

- Millete Kur'ân'ı okutmaktan başka çaremiz yok. Kur'ân kalp gözünün nurudur. Kalp gözünün nuru olmayınca insan gider kuyuya düşer.
- Kur'ân bir zenginliktir ki ondan (Kur'ân ehli olduktan) sonra fakirliktir yoktur.
- Kur'ân'ı harf harf oku. Tane, tane. Ya-vaş okunursa manası anlaşılır. **Mevlâ** ile konuşuyormuş gibi, **Mevlâ** ile görüşüyormuş gibi okumak lazım. **Mevlâ**'ya yalvararak tazarrû ve niyaz içinde, günahlarımızdan korkarak okumamız lazım. Böyle devam etmeyi istemeliyiz **Mevlâ**'dan, böyle zikretmeyi istemeliyiz **Mevlâ**'dan.
- Kur'ân'a yaklaşmazlar. Kur'ân'dan çok uzak dururlar. Kur'ân-ı sevenlerden, ona tâzim edenlerden eyle yâ **Rabbi!** Dünyada, âhirette ondan ayırma yâ **Rabbi!**

Onun hürmetine güneş doğuyor, yağmurlar yağıyor. **Mevlâ** bu kadar yiyecek, içecek yaratıyor, Kendisi yemez. Arsalar yaratıyor, oralarda oturmaz.

Ne kadar büyük **Allâh**! Kur'ân-ı okuyalım. Şimdi bir âyet okundu. Merak et, nedir manası. Arapça bilmiyorsan tefsirler söyler sana. **Rabbim** ne diyor bana diye merak etmeli.

● Arap lisanı su gibi güzel ve akıcıdır. Diyorlar ki: “Biz İngilizce biliyoruz, Arapça bilmemiz gerekir mi?!” Arapça ile **Rabbimiz**in kitabı öğrenilecek. **Mevlâ Teâlâ**'nın kitabını öğreten lisan ile bir damla sudan yaratılan bir adamın kitabını öğreten lisan bir tutulur mu hiç?! Kur'ân-ı Kerîm size darılmıyor mu zannediyorsunuz?!

Kur'ân-ı Kerîm: “Beni köşelerde bıraktınız, Yunan felsefesini canınıza can ettiniz” diyor. Bu dünyanın âhireti de var. Orada dükkan tarla yok, çalışıp da kazanma imkanı da yok. Orada sana lazım olan şeyi bulamayacaksın. Kur'ân ise: “Yâ **Rabbi**! Şu kişi bana inandı, başkalarını da inandırdı. Milleti okuttu ve okutturdu, buna yardım etmek istiyorum” diyecek.

● Şu Kur'ân öyle büyük bir kitaptır. Öyle büyük bir kitaptır ki hiçbir kantar onu tartamaz, hiçbir ölçü onu ölçemez. Kur'ân'ın bereketi çoktur. Göklerden inen yağmurlar, yerden bitenler, ayın güneşin batıp doğmaları, cennetler, cemâlüllâh hep bunun içindedir.

● İnsan Müslüman olur da **Allâh**'ın kelamından nasıl haberi olmaz.

● Kur'ân-ı Kerîm beşeriyetin ölçüleriyle ölçülemeyecek kadar büyüktür.

● Bu dünyaya neden geldin? Bilenden al haberi. Bu dünyaya Kur'ân'ın âyetlerini okuyup, anlayıp amel etmeye geldik.

● Her kim **Allâh** ile konuşmak isterse Kur'ân okusun, iyi okusun manasını düşünerek.

● Nefis bir şeyi arzu ediyor, (onu) Kur'ân'a vur. O şeyi Kur'ân emrediyorsa yap, yoksa kaç.

● **Efendi Babam** (*Kuddise Sirruhû*) buyururdu ki: “Bir âyetin manasını çözmek kadar tatlı bir şey görmedim dünyada.” Bunların sözleri bu kadar tatlı, acaba kendileri nasıldır?!

● Şimdi Avrupa, Amerika, Rusya: “Bütün Müslümanları yok edelim.” diyorlar. Bu neyin cezasıdır? **Allâh**'ın Kur'ân'ına sarılmadığımızın cezasıdır.

● **Efendi Babam** (*Kuddise Sirruhû*) buyurur ki: “Sebeb-i nüzûl gibi âyeti anlatan yok.”

● Bunsuz ölmeyin, bunsuz nefes almayın diyorum size Kur'ân'sız.

● Kur'ân ruhtur, insan hiç ruhundan ayrılır mı?!

● Bir geçim belâsı var, millet ondan göz açıp Kur'ân-ı Kerîm okuyamıyor.

● **Allâh-u Teâlâ** rezil eder Kendi kitabından yüz çevireni.

● Kur'ân-ı Kerîm bayağa tanındı ama yetmez.

● Ah arkadaşlar ah! Kur'ân'dan daha garip ararsanız yine bunu bulursunuz. Bunun sahipleri çok az.

● Dünyadan göç etmeden evvel Kur'ân'ı dolduralım kalbimize.

● **Allâh**'ın kelimelerinden bir şey bilmek bütün dünyaya bedeldir.

● Kur'ân-ı Kerîm ancak **Allâh**'ın öğreteceği kadar büyük.

● Altınları öttürmeye gelmedin. Kur'ân yapraklarını öttürmeye geldin.

İlm-i Hâl

HÜSAMETTİN VANLIOĞLU BAŞKANLIĞINDA
FİKİH KURULU

ŞEKER HASTASININ DOMUZ ENSÜLİNİ KULLANMASI ve DOMUZ KILINDAN YAPILMIŞ FIRÇALARIN, UNLU MAMULLERDE KULLANILMASI CAİZ MİDİR?

Allah Teâlâ'ya Hamd, Resulüne, ailesine, ashabına ve izinden giden tüm Müslümanlara salat-u selam olsun.

Domuz bütünüyle necasettir. Dolayısıyla eti, kemiği, kanı ve sair bütün cüzleri necestir/pistir. Bunların yenilmesi, içilmesi veya kullanılması caiz değildir.¹ Ancak açlıktan ölmek üzere olan bir kişinin, başka bir şey bulamaması durumunda hayatını kurtaracak kadar bunlardan yararlanması caiz olur.

Allah Teâlâ hazretleri şöyle buyuruyor:

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخِنزِيرِ
وَمَا أَهْلَ بِهِ لِغَيْرِ اللَّهِ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا
عَادٍ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

“Allah size ancak ölüyü (leşi), kanı, domuz etini ve Allah’tan başkası adına kesileni haram kıldı.

Her kim bunlardan yemeye mecbur kalırsa, başkasının hakkına saldırmadan ve haddi aşmadan bir miktar yemesinde günah yoktur. Şüphe yok ki Allah çokça bağışlayan çokça esirgeyendir.”²

Hasta kimsenin şifayı dinen haram kılınan şeylerde araması hakkında, Peygamber Efendimiz (Sallâllâhu Aleyhi ve Sellem) şöyle buyurmuştur.

إِنَّ اللَّهَ لَمْ يَجْعَلْ شِفَاءَكُمْ فِي حَرَامٍ

“Allah Teâlâ hazretleri şifanızı haram olan şeylerde yaratmadı.”³

Her ne kadar fakihlerin bir kısmı; bu Hadis-i Şerif’e dayanarak haramla tedaviyi caiz görmeseler de, çoğunluğun görüşü caiz olması yönündedir.⁴

Nitekim yukarıda da beyan edildiği gibi, Âlimlerin birçoğu: haram olan bir şeyde şifa varsa ve başka bir seçenekte yoksa onu kullanmak caizdir, demişlerdir.

Ancak yaptığımız incelemelere göre piyasadaki ensülinlerin tamamı domuz ensülini değildir.

Türkiye Diyabet Vakfının resmi internet sitesinde şöyle denilmektedir: Günümüzde tedavi amacıyla kullanılan ticari ensülinlerin, birçok bakımdan birbirinden farklı özellikleri vardır.

Elde edilen biçimlerine göre ensülinler “domuz”, “sığır”, “insan” ensülinleri olarak isimlendirilir. Domuz ve sığır ensülinlerinin yapıları vücudun ürettiği ensüline tamamıyla benzemez. Bu nedenle insan ensülininden daha fazla reaksiyona sebep olabilmektedir.

İki çeşit insan ensülini vardır.

- Domuz ensülinin insan ensülinine benzeyecek şekilde değişime uğratılmasıyla elde edilen yarı sentetik ensülinler
- İnsan vücudunun yaptığı ensülinin yapısı ile aynı olacak şekilde genetik mühendislik teknikleri ile üretilen ensülinler.

İnsan ensülini vücudumuzun ürettiği ensülinin tamamıyla aynı olduğu için vücudun bu ensüline karşı tepki gösterme olasılığı, hayvan ensülinine göre çok daha azdır.

Netice; üç çeşit ensülin vardır.

1. Domuz ensülini
2. Sığır ensülini
3. İnsan ensülini

İnsan ensülini de iki çeşittir.

a) Domuzdan elde edilen ve insan ensüline benzeyecek şekilde değişime uğrayan ensülin

b) İnsan ensülini şeklinde genetik mühendisliklerle elde edilen ensülin

Diyabet/şeker hastalarının tedavisinde ensülin çeşitlerinin her biriyle aynı sonuç elde ediliyorsa yani bunlardan herhangi birini seçme hakkı kendisine bırakılmışsa, bu durumda kişi sığır ensülini kullanmalıdır.

Güvenilir mütehasıs doktor tarafından söylenmesi şartıyla, hastanın bünyesinden dolayı bu dört ensülinde muayyen bir tanesinin kullanılması gerekiyorsa, velev ki bu domuz ensülini olsun kullanılmasında bir sakınca yoktur.

Şunu da ifade etmek gerekir ki; Hanefî mezhebinde necis olan bir zeytinyağı, mahiyeti sabuna dönüşürse temiz olur.

Buna göre ensülin de mahiyet değiştirirse yani fiziki değil kimyevi bir değişikliğe uğrarsa temiz olur.

Domuz kılından yapılmış fırçaların, unlu mamullerde kullanılması meselesine gelince;

Yaptığımız araştırmalara göre fırça üretiminde, at, keçi, sansar ve domuz kılı ile plastik lifler kullanılmaktadır.

Dini duyarlılığı olan bazı fırça üreticilerinin beyanına göre;

- Diş fırçaları genelde plastik elyaftan yapılmaktadır.
- Badana fırçaları çoğunlukla at kılından yapılmaktadır.

• Elbise, ayakkabı fırçaları, berberlerin kullandığı sakal tıraş fırçaları hem domuz kılından hem de hayvan kıllarından yapılmaktadır.

• Yağlı boya fırçalarının tamamı domuz kılından üretilmektedir.

• Hamur işlerinde kullanılan fırçaların bir kısmı plastik elyaftan, diğer bir kısmı da domuz kılından üretilmektedir.

Üretici ve pazarlama firmaları, yağlı boya fırçası için dünyada başka bir alternatifin olmadığını iddia etmektedirler.

Unlu mamul üreticileri, mamullerin üzerlerine yağ ve yumurta sürmek için, plastik fırça yerine daha dayanıklı olan domuz kılından yapılan fırçaları tercih etmektedirler.

Yeryüzü ve madenleri, otlar, ağaçlar, çiçekler, sular ve meyveler temiz oldukları gibi, domuzdan başka bütün canlı hayvanların bedenleri de neces bulaşmadıkça, temizdirler⁸. Aynı şekilde kemik, boynuz, kıl ve diş emsali şeyler de temizdir. Bunların temiz kabul edilmesi kan ve ölüm onlara sirayet etmediğinden dolayıdır.⁹

İmam Muhammed (*Allah ona rahmet etsin*) fili, domuz gibi bütünüyle neces kabul ettiğinden, “diş ve kıl emsali uzuvlarını kullanmak veya alım-satımını yapmak caiz değildir” diyorsa da, İmam Ebu Hanife ve İmam Ebu Yusuf (*Allah onlara rahmet etsin*)’a göre; fil, diğer yırtıcı hayvanlar gibidir. Eti yenmez. Dişi ve yağları alınmış kemikleri temiz olduğu gibi, kılları da temizdir. Bu görüş sahih görülmüştür.¹⁰

Ezcümle; Eti yenen hayvanların ve domuz dışında eti yenmeyen hayvanların kılları temizdir.

Buna göre; bu kılların fırça olarak kullanılmasında, alım-satımının yapılmasında hiçbir mahzur yoktur.

Domuz kılıının kullanımına gelince; makalemizin ilk satırlarında da beyan ettiğimiz üzere, domuz bütünüyle necasettir. Dolayısıyla eti, kemiği, kılı ve sair bütün cüzleri necestir. Bunların yenilmesi, içilmesi veya kullanılması caiz değildir.¹¹ Ancak açlıktan ölmek üzere olan bir kişinin, başka bir şey bulamaması durumunda hayatını kurtaracak kadar bunlardan yararlanması caizdir.

El-Kâsanî’ Bedai’u’s-Sanâi adlı eserinde şöyle demektedir: Ebu Hanife (*Allah ona rahmet etsin*)’den yapılan rivayete göre domuz bütünüyle necasettir. Zira Allah Teâlâ hazretleri Kur’an’da, domuzu pislik olarak vasıflandırmıştır.¹²

قُلْ لَا أَجِدُ فِي مَا أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَى طَاعِمٍ يَطْعَمُهُ إِلَّا أَنْ يَكُونَ مَيْتَةً أَوْ دَمًا مَسْفُوحًا أَوْ لَحْمَ خَنزِيرٍ فَإِنَّهُ رِجْسٌ أَوْ فِسْقًا أَهْلَ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ فَمَنْ اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

“Deki: Bana vahyolunanda, leş veya akıtılmış kan yahut domuz eti –ki pisliğin kendisidir- yâ da günah işlenerek Allah’tan başkası adına kesilmiş bir hayvandan başka, yiyecek kimseye haram kılınmış bir şey bulamıyorum. Başkasına zarar vermemek ve sınırı aşmamak üzere kim (bunlardan) yemek zorunda kalırsa bilsin ki Rabbin bağışlayan ve esirgeyendir.”¹³

Bundan dolayı İmam Ebu Hanife (*Allah ona rahmet etsin*), domuzun kıl ve sair uzuvlarını kullanmanın haram olduğunu söylemektedir. Ancak bununla ayakkabı dikmek caizdir. Bu tamamen zaruret sebebiyledir.¹⁴

İmam Ebu Yusuf (*Allah ona rahmet etsin*)'tan gelen Nadiru'r-Rivaye'ye göre; ayakkabı dikiminde domuz kılı kullanmak mekruhtur.¹⁵

Alâuddin es-Semerkindî (ö.538), Tuhfetu'l-Fukaha isimli eserinde şöyle demiştir: Ashabımızdan Nadiru'r-Rivaye olarak gelen görüşe göre, domuz kılına kan sirayet etmediği için temizdir.¹⁶ Ancak Bedai'u's-Sanâi'de beyan edildiği gibi sahih olan bunların neces olduğudur. Zira neces olmalarını gerektiren, onlara kanın sirayet etmesi veya ıslak olmaları değil, bilakis bizzat kendilerinin neces olmasıdır.¹⁷

Son dönemin seçkin Âlimlerinden Merhum, Ömer Nasuhi bilmen Efendi, Büyük İslam İlmihali adlı eserinde, ayakkabı dikimi ve boya fırçaları için domuz kılının kullanılabilceğini şöyle ifade etmiştir:

“Domuzun kılları badana yapmak, ayakkabı dikmek hususunda bir zaruret sebebiyle kullanılabilir. Bununla yapılan bir badana veya dikilen bir ayakkabı pis sayılmaz. Aynı şekilde, bir su kovası, domuz kıllarından yapılmış bir fırça ile boyanmış ve bu boya kuruyarak suyundan eser kalmamış olunca, temiz sayılır. Artık bu kova ile kuyudan su çıkarılabilir. Hatta bu kıldan az bir miktarı, içine düştüğü suyu da bozamaz. Bu, İmam Muhammed (*Allah ona rahmet etsin*)'e göredir. Tercih edilen de budur.

İmam Ebu Yusuf (*Allah ona rahmet etsin*)>a göre bu kıllar, içine düştüğü suyu bozar. Çünkü bu kılların kullanılması bir zaruret sebebiyle caiz görülmüştür. Su içine düşmesi ise bu zaruret dışındadır. Bunların fırça olarak kullanılması da hoş görülmemektedir.

Bunların yerine başka kullanılacak şey bulunduğu takdirde, kullanılmamaları şüphe yok ki daha iyi olur. Şunu da ilâve edelim ki, bir şeyin temiz sayılması, her halükârda yenilip içilmesinin helâl olmasını gerektirmez. Nice zehirli sular veya sarhoşluk veren otlar, madenler vardır ki, temiz oldukları halde bunların yenilmeleri ve içilmeleri haram bulunmaktadır.¹⁸”

Netice: Unlu mamullerde, domuz kılından yapılmış fırçaları kullanmak kesinlikle caiz değildir.

Domuz kılının, zarurete binaen bazı işlerde kullanılmasının caiz olduğunu ifade eden rivayetler vardır. Günümüzde ayakkabı dikiminde domuz kılından başka şey veya makine kullanmak mümkün olduğu için domuz kılı kullanmak caiz görülemez.

Domuz kılının alınıp-satılmasının caiz olmadığına dair rivayetler arasında görüş ayrılığı bulunmadığından bunların ticaretini yapmak kesinlikle caiz değildir.

Kaynaklar

- 1 El-Asl, İ.Muhammed
- 2 Bakara 173
- 3 El-Buhârî
- 4 Muhitu'l-Burhanî
- 5 El-Bahru'r-Râik
- 6 Bedai'u's-Sanâi
- 7 bn Âbidîn
- 8 B. İslam İlmahâl Ö. Nasuhi Bilmen
- 9 Et-Tecnis ve'l-Mezid
- 10 İbn Âbidîn , El-Bahru'r-Raik
- 11 El-Asl, İ.Muhammed
- 12 Bedai'u's-Sanâi
- 13 En'am 145
- 14 Tuhfetu'l-fukaha
- 15 Bedai'u's-Sanâi
- 16 Tuhfetu'l-fukaha
- 17 Bedai'u's-Sanâi
- 18 B. İslam İlmahali Ö. Nasuhi Bilmen

صلی اللہ علیہ وسلم محمد ﷺ

Hadîs-i Şerîfler

Ebu Hüreyre (Radiyallahu anh)'dan rivayet edildiği üzere, Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu:

“Kimin üzerinde kardeşine karşı ırz veya başka bir şey sebebiyle hak varsa, dinar ve dirhem bulunmadığı (hesaplaşmanın olacağı) gün gelmezden önce daha burada iken helâlleşsin. Aksi takdirde o gün, sâlih bir ameli varsa, o zulmü nisbetinde kendinden alınır. Eğer hasenâtı yoksa, arkadaşının günahından alınır kendisine yüklenir.”

(Buharî, Mezâlim 10, Rikak: 48; Tirmizî, Kıyâmet: 2, (2421)

Ebu Sa'id (Radiyallahu anh)'dan rivayet edildiği üzere, “Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu:

“Mü'min, sonu Cennet oluncaya kadar hayır işitmekten asla doymayacak.”

(Tirmizî, İlim 19, (2687).

Ebu Derda (Radiyallahu anh) anlatıyor; “Resûlullah ﷺ'in şöyle dediğini işittim:

“Kim bir ilim öğrenmek için bir yola sülûk ederse Allah onu cennete giden yollardan birine dahil etmiş demektir. Melekler, ilim tâlibinden memnun olarak kanatlarını (üzerlerine) koyarlar. Semâvât ve yerde olanlar ve hatta denizdeki balıklar alim için istiğfar ederler.

Âlimin, âbid üzerindeki üstünlüğü dolunaylı gecede kamerin diğer yıldızlara üstünlüğü gibidir. Âlimler peygamberlerin varisleridir. Peygamberler, ne dinar ne dirhem miras bırakırlar ama ilim miras bırakırlar. Kim de ilim elde ederse, bol bir nasip elde etmiştir.”

(Ebu Davud, İlm 1, (3641); Tirmizî, İlm 19, (2683); Ibnu Mace, Mukaddime 17, (223).

Ebu Zerr (Radiyallahu anh) anlatıyor: “Resûlullah ﷺ:

- Üç kişi var ki; Kıyâmet Günü'nde Allah onlarla ne konuşur, ne nazar eder, ne de günahlardan arındırır. Onlar için elim bir azap vardır! buyurdu ve bunu üç kere de tekrar etti. Ben:

- Ey Allah'ın Resûlü! Öyleyse onlar büyük zarara ve hüsrana uğramışlardır. Kimdir bunlar? Diye sordum. Şöyle buyurdular:

- Elbisesini kibirle yerlerde sürüyen, yaptığı iyiliği başa kakan ve yalan yere yemin ederek ticaret malını iyi bir fiyata satmaya çalışan kimseler!”

(Müslim, İman 171, (106); Ebu Davud, Libas 28, (4087, 4088); Tirmizî, Buyu' 5, (1211); Nesai, Buyu' 5, (7, 245

Abdullah ibni Mes'ud (Radiyallahu anh) anlatıyor: “Resûlullah ﷺ'e: ‘Hangi günah daha büyük?’ diye sordum. Şu cevabı verdi:

- Seni yaratmış olduğu halde Allah'a ortak koşmandır!

- Sonra hangisi gelir? dedim.

- Seninle beraber yiyecek korkusuyla çocuğunu öldürmendir! dedi.

Ben tekrar, sonra ne gelir? dedim.

- Komşunun helâllığı ile zina etmen! Dedi.

Resûlullah ﷺ'in bu sözlerine te'yiden şu âyet nâzil oldu:

“Onlar ki, Allah ile beraber başka bir ilaha tapmazlar, Allah'ın haram kıldığı cana haksız yere kıymazlar, zina etmezler. Bunları yapan günahı(nın cezasını) bulur.”

(Furkan 68). (Buharî, Tefsir, Furkân 2, Edeb: 20; Müslim, İman 141, (86); Ebu Davud, Talâk 50, (2310);

Enes b. Mâlik (Radiyallahu anh)'dan rivâyet edildiğine göre Rasûlullah ﷺ şöyle buyurmuştur:

“Ademoğlunun iki vadi dolusu altını olsa üçüncü vadinin de kendisinin olmasını ister. Ne var ki insanoglundun ağzını ancak toprak doldurur. Yine de Allah tevbe edenin tevbesini kabul eder.”

(Müslim, Zekat: 39; Dârimî, Rikak: 62)

Güldeste

Mustafa Özşimşekler

MÜNÂZARA MI, CEDEL Mİ?

Öyle bir zamana geldik ki, özellikle dini konularda herkes konuşuyor, eleştiriyor ve kıyasıya tartışıyor. Hiçbir dönemde olmadığı kadar sözler çoğaldı, sesler yükseldi. Televizyonlarda, sosyal medyada, hatta çarşı ve pazarda her yanımız konuşan, tartışan ve her şeyi bildiğini zanneden insanlarla doldu.

Velhasıl biliyor görünmek günümüzün geçer akçesi... Bilmiyorum diyen, bilmediğini kabul eden yok gibi... Hani bir söz var: “Cehâlet ne güzel şey, her şeyi biliyorsun” işte o misal. Zaten her şeyi bildiğini iddia etmek de ancak cahillerin işidir.

Maalesef günümüzde âlim-câhil birbirine karıştı. Etrafımız, usûl ve edep bilmez ama sorsan din alimi geçinenlerle doldu. “Cedel/tartışma hastalığı” herkesi istila etti. “Söz gümüş ise sükût altındır” atasözü gereğince konuşanın az dinleyenin çok olduğu günlerden, ağzı olanın konuştuğu, cedelleşip tartıştığı günlere geldik. Zaten insanın yaratılış itibarıyla tartışmayı sevdiği Kur’an-ı kerim’de de zikredilmiş ve:

“İnsan tartışmaya çok düşkündür” (Kehf: 54) buyrulurak, bu gerçeğe işaret edilmiştir.

Cedel ile Münâzara arasındaki fark

Günümüzde münâzara adına değişik platformlarda yapılan tartışmalar, İslam’a uygun bir şekilde değil, büyük ölçüde Aristo mantığıyla yapılmaktadır ki, buna münâzara değil **cedel/diyalektik** demek daha uygundur.

Çünkü **Cedel**; hakkı ve hakikati ortaya koymak için değil, muhatabını cevapsız bırakıp galip gelmek için yapılan bir tartışmadır. Ayıp ve kusurların ortaya döküldüğü, hatta zaman zaman karşılıklı itham ve iftiralara kadar vardığı bir söz düellosudur cedel... Taraflar ilmi delillerle değil felsefeyle, mantık ve kelime oyunları yaparak birbirini susturmaya ve kendi fikrini benimsetmeye çalışırlar. Bu da, muhatabını ikna etmek bir yana, dostların dostluğunu azaltıp düşmanın ise düşmanlığını artırmaktan başka bir işe yaramaz.

Dolayısıyla cedelleşerek kimseyi ikna etmek veya bir şeyler öğretmek mümkün değildir.

Münâzara ise; ilim elde etme yollarından biridir, gayesi hakkın izhâr edilmesi ve doğrunun ortaya çıkmasıdır. Muhataplar, ortaya koydukları görüşlerini laf ebeliği yaparak değil, **“Kur’an, Sünnet, İcma ve Kıyas”**tan deliller getirerek savunurlar.

Münâzara’da maksat, muhatabını cevapsız bırakıp mağlup etmek olmadığı için **“hakikat”** ister kendi tarafında, isterse karşı tarafta olsun hiç önemli değildir. Selef-i sâlihın de dini konulardaki mübhem meseleleri daha iyi anlamak ve öğrenmek için oturumlar tertip ederek ilmi münazaralar yapmışlardır. Ama bu münazaralarda öylesine hasbî davranmışlardır ki, nefislerine pay vermemek için **“doğru”**nun muhatabının tarafında olmasını istemişlerdir. Nitekim İmâm-ı Şafiî (*Rahmetullahi aleyh*) münâzara âdâbı hakkında şöyle buyurmuştur:

“Ben biriyle münâzara ettiğimde hep şöyle demişimdir: Allah’ım, hakkı onun kalbinde göster ve dilinden söylet. Şayet hak benimle beraber ise o bana tabi olsun, hak onunla beraber ise ben ona tabi olayım!”

Taşköprülüzâde ise:

“Muhataplar gerçeği aramakta kaybını arayan kimse gibi olmalıdır.” Demiştir.

Rivâyet edilir ki:

İmâm-ı Âzam (*Rahmetullahi aleyh*) oğlu Hammd’a bundan sakınmasını tembih edince, Hammad dedi ki:

- Babacığım! Bana yasakladığın şeyi senin yaptığını görüyorum.

Bunun üzerine İmâm-ı Âzam Ebû Hanîfe şöyle buyurdu:

- Evlâdım! Bizler münâzara yaparken arkadaşımızın ayağı hak yoldan kayar endişesiyle, her birimizin başı üstünde uçmasından korktuğumuz bir kuş varmış gibi davranır ve ona göre dikkatli konuşurduk. Halbuki sizler münâzara ederken, her biriniz arkadaşınızın adeta ayağının kaymasını istiyor (gibi konuşuyor)sunuz. Halbuki bu, arkadaşının kâfir olmasını istemek gibidir. Kim arkadaşının kâfir olmasını isterse, arkadaşı kâfir olmadan kendisi kâfir olur!..

İşte büyüklerin bu konudaki tavrı böyledir. Dolayısıyla münâzara yapanların, bu büyüklerin ortaya koyduğu ölçüye uymaları ve ona göre tavır takınmaları lazımdır.

“Cedel”den kaçınmak

Şöyle bir düşünelim... Günümüzde cereyan eden bir takım tartışmalar, özellikle medyada, toplum önünde veya sosyal medyada yapılan cedel ve münâkaşalar, dinin öğrenilip insanların İslâm’a ısınmasına ve amel etmesine mi, yoksa nefret ve düşmanlığın artarak insanların kutuplaşmasına mı sebep oluyor?..

Eğer “İslamın öğrenilip yaşanmasına vesile oluyor” diyebiliyorsak, o zaman mesele yoktur. Ancak üzümlere görüyoruz ki, bu tür tartışmalar daha ziyade fitneye, nefret ve düşmanlığın artmasına yol açıyor. Aynı zamanda Müslümanların guruplaşıp birbirine karşı tavır almalarına sebep olurken, din düşmanlarının ekmeğine de yağ sürüyor. Dolayısıyla müslümanlar arasına kin ve düşmanlık sokan cedel ve tartışmalar caiz değildir.

Efendimiz (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*) şöyle buyurmuştur:

“Bir kavim hidâyetten sonra sapıtı ise bu, mutlaka cedel (münâkaşa ve tartışmalar) sebebiyle olmuştur.” (İbni Mace, mukaddime 7)

Selefi sâlihinden bazı zatlar **“cedel”**i zemmetmek için:

“Sakin ha, şu cedel denen şeyle uğraşmayın! Bu, selef büyüklerinde yoktur. Onların dâr-ı ukbâya irtihallerinden sonra zuhûr etmiş zamâne fantezsidir. Müslümanı fıkıhtan uzaklaştırır, boş şeylerle meşgul ederek ömrün zayi olmasına sebep olur. Ruhlarda vahşet ve düşmanlık uyardırmaktan başka bir işe yaramayan cedel, aynı zamanda kıyâmetin de alâmetlerindedir.” Demişlerdir.

Ma’ruf-u Kerhî (Rahmetullahi aleyh) ise şöyle demiştir:

“Allah-u teala bir kuluna hayrı dilemişse onun için amel kapısını açar ve cedel kapısını kapatır. Eğer şerri dilemişse, onun için amel kapısını kapatır ve cedel kapısını açar.”

İsâ (Aleyhisselam) kavmini irşad ederken, bazı ahmaklar alaycı bir tavır takınarak sorular sordular, O’da bu kimselere cevap verdi. Fakat onlar anlamazlıktan gelerek tartışmak için sorularına devam ettiler. Bunun üzerine İsâ (Aleyhisselam) da bu kimselerden yüz çevirip yoluna devam etti. Tabi havâriileri bu durumu merak edip sordular:

- Ey Allah’ın Nebisi! Sen ölmüş bedenleri dahi Allah’ın izniyle dirilttiğin gibi, ölmüş kalpleri de sözlerinle hidayete ulaştırıyorsun. Bunara neden cevap vermedin?

İsâ (Aleyhisselam) cevaben dedi ki:

- Evet öyledir. Ancak bu kimseler ahmaklardır. Ahmakların ıslahı mümkün değildir.

İmânî konularda alay etmek ve dalga geçmek kişinin ahmaklığına delâlet ettiği ve bu kimselerin soru sormadaki maksatları da öğrenmek olmadığı için, İsâ (Aleyhisselam) sözü fazla uzatmamış ve iş tartışmaya varmadan, onlardan yüz çevirip yoluna devam etmiştir. Kur’an-ı kerim bu meseleyle alakalı olarak şöyle buyuruyor:

“Onlar: ‘Bizim ilahlarımız mı daha hayırlı, yoksa O mu?’ dediler. Bunu Sana (gerçeği öğrenmek için değil) sırf tartışmak için söylediler. Şüphesiz onlar tartışmacı ve düşman bir topluluktur.” (Zuhruf: 58)

Allah-u Teala bu âyet-i kerimede; maksatları gerçeği öğrenmek değil de tartışmak olan kimselere cevap dahi vermeye değmediğini ve bu tür kimselerle mücadeleye girilmemesi gerektiğini bizlere işaret buyurmuştur.

Zira bunların dertleri doğruyu öğrenmek veya hakkın ortaya çıkması değil, muhatabıyla tartışmaya girerek bir şekilde susturmaya çalışmaktır. Bunlar cedelleşmeyi adeta meslek haline getirmişlerdir. Kendi görüşlerini Kur’an ve Sünnetin önüne geçirmeye çalışan bu kimseler, cedel toplantılarının da müdavimleridir. Dolayısıyla bu tür kimselerle tartışmak fayda yerine zarar vermekle birlikte, zaman israfından başka bir şey değildir.

Münazara mı, münakaşa mı?

Hatırlarsanız geçtiğimiz günlerde bir televizyon kanalında **Caner Taslaman** ve **Ebubekir Sifil Hocaefendi** arasında bir tartışma programı yapılmıştı. Tartışma konusu şuydu; **“Hadisler İslam’da hüküm çıkarmak için referans kaynağı mıdır, değil midir?”**

Konu **“Hadis”**le alakalıydı ama münâzırlardan biri olan Caner Taslaman **fel-sefeciydi**. Yani işi felsefe yapmak olan ve **“Hadis Usûlü”** konusunda ilmi olmayan biriyle böyle bir konuda münâzara yapmak aslında başından yanlıştı. Çünkü bir kimse, şayet ilmi olmayan bir konuda tartışma yapmayı kabul ediyorsa, belli ki bu kişi demagojiyle, felsefe yaparak, âmiyâne tabirle tribünlere oynayarak şovmenlik yapacak ve bir şekilde muhatabına üstün gelmeye çalışacaktı...

Ve gerçekten öyle de oldu...

Adam ilmî deliller getireceğine, getire getire **“deve idrarı”** getirdi. Dini bir tartışmanın ortasında, bir müslümana yakışan edep ve vakarı bir kenara bırakıp masaya bir şişe deve idrarı koyarak ahlâkî seviyeyi yerle bir etti.

İşin enteresan tarafı da; şu kadar yıldır bu memlekette yaşıyorum bu güne kadar bu topraklarda bir tane bile deve görmedim diyebilirim, ama adam hadis konusunda ilmî deliller hazırlayacağına, üşenmemiş uğraşmış-didinmiş nereden bulduysa deve idrarını bulmuş ve şişeleyip getirmiş. Doğrusu pes... Artık şişeyi de devenin altına kim tuttuysa... Öyle ya, bu meret su gibi, gazoz gibi marketlerde satılmadığına göre...

İşin ironi tarafı bir yana, dini bir konu tartışılırken bir profesörün ekranlarda böylesine çirkin bir tavır sergilemesini bırak, şayet bu konuda konuşması gerekse bile, bunu telaffuz etmesi dahi hoş bir şey değilken; hem de canlı yayında masaya deve idrarı koymak Müslüman ahlâkına yakışan bir tavır değildir! Böylesine çirkin bir hareketin, İslam’a ne faydası olur zarardan başka?..

Neticede, güya din adına yapılan bu münâzara, münâkaşaya dönüştü ve malesef din düşmanlarını sevindirip onların ekmeğine yağ sürdü.

Dolayısıyla İslam’a faydadan çok zarar getiren bu tür tartışmalardan kesinlikle uzak durmak lazımdır. Şayet münâzara ve münâkaşalar müslümanlar arasına kin ve düşmanlık sokuyorsa, o zaman bunun terkedilmesi zaten vâcib olur. Nitekim Allah-u teala:

“Allah’a ve peygambere itaat edin ve aranızda çekişmeyin sonra gücünüz ve kuvvetiniz gider. Sabredin, Allah sabredenlerle beraberdir” (Enfal, 8:46) buyurmaktadır.

Bu âyet-i kerime müslümanların İslama teslim olmalarını ve aralarında çekişmeye ve mücadeleye girmemelerini emretmektedir.

Evvelce karşıt görüşte olanlarla tartışmayı severdim ve çok tartışmalarım da olmuştur. Türkiye’de seksenli, doksanlı yıllarda türeyen ve **“Darü’l-harpçi”** veya **“Cumacı”** denilen “cumasız” guruplarla karşılaştığımda saatlerce tartışırdık. Fakat bu mücadele hiçbir netice vermezdi. Çünkü onlar doğruyu öğrenmek için değil nizâ etmek, münakaşa etmek için gelirlerdi. Sen, Kur’an ve Sünnetten deliller getirerek ortaya koyup anlatırken, adamlar dinlemiyorlardı bile, zira o anda cevap hazırlamakla meşguldüler. “Muhatabımızı nasıl susturup galip geliriz?” bunun hesabını yapıyorlardı. Hal böyle olunca konuşmalar Allah için değil nefsâni oluyor ve böyle bir tartışmanın da zaten faydası olmuyordu.

Dolayısıyla cedelleşmenin, tartışmanın kimseye faydası yoktur.

O halde bizler tartışmaya girmeden, münâkaşa etmeden muhatabımıza doğru bildiğimizi anlatalım, âyet ve hadisten deliller getirelim. Şayet muhatabımız susmaz ve itiraz etmeye devam ederse, işi uzatmayıp susalım. Zira böyle kimselere verilecek en güzel cevap sükûttur. Çünkü âyet ve hadis dinlemeyen adam, senin-benim lafımı hiç dinlemez...

Şunu unutmayalım ki, biz cedel/tartışma yapmakla değil, tebliğ yapmakla yükümlüyüz. Biz hakîkati anlatırız, dileyen kabul eder dileyen inkâr eder. Nitekim Rabbimiz şöyle buyurmuştur:

“De ki: Hak, Rabbinizdendir. Öyle ise dileyen iman etsin, dileyen inkâr etsin.” (Kehf: 29)

“Onlarla en güzel şekilde mücadele et!”

Selef-i sâlihın, fayda vermeyecek olan tartışmaları zemmetmiş ve yapılmasını yasaklamışlardır. Ancak birileri çıkıp İslâm Dini adına yanlış şeyler söylüyorsa, Hak olan şeyleri bâtil veya bâtil olan şeyleri Hak olarak gösteriyorsa; o zaman bu tahribatı tamir etmek, hata edeni hatasından vazgeçirmek ve bu sapıkların peşinden gidenleri de batıl yoldan döndürüp Hak’ka davet etmek maksadıyla, Kur’an-ı kerim ve Hadis-i şeriflerden deliller getirerek münâzara yapılır. Tabi bu münâzarayı da, sıradan kimseler değil, bu konuda ilim tahsil etmiş olan âlimler yapmalıdır. Nitekim İmâm-ı Gazâlî (Rahmetullahi aleyh):

“Münâzarayı, kendisinden istifâde edilmesi umulan âlimlerle yapmalıdır.” Buyurmuştur.

İşte bunun, zemmedilen ve yasaklanan cedel ile alakası yoktur. Çünkü hakkın tahkiki ve bâtilin iptali için olan ilmî mücadeleyi Allah-u teala emretmiş ve Nahl Sûresi’nde şöyle buyurmuştur:

“Rabbinin yoluna hikmet ve güzel öğütle çağır! Ve onlarla en güzel şekilde mücadele et!..” (Nahl 125)

Bir diğer ayeti kerimede ise:

“De ki: (eğer bu iddianızda) doğrucu kimseler iseniz, delilinizi getirin!” (Bakara 111) buyurmuştur.

Dolayısıyla muhatabına karşı üstünlük sağlamaya çalışmaksızın, hakkı izhar edip bâtili iptal etmek niyetiyle yapılan ilmî mücadele, Rabbimizin emridir. Hakîkatin ortaya çıkması için, şartlarına riayet etmek suretiyle ilmî münâzarada bulunmak bir nevi ibâdettir. Hatta dinsizlerin veya Ehl-i Sünnet’ten ayrılan sapık fırkaların bozuk iddialarını çürütemek için, aklî ve naklî delilleri öğrenmek **“farz-ı kifâye”**dir.

Geçmiş ulemâ ilmi münâzaralarda bulunmuşlardır, tabi onların kastı kimseyle çekişmek ve tartışmak olmamıştır. Aksine etkili söz söylemenin yollarını kullanarak, bâtili savunanların hatalarını kesin deliller getirerek çürütmeyi ve yanlış iddiaların tesirini ortadan kaldırmayı hedeflemişlerdir.

Mesela İmâm-ı Âzam Ebu Hanîfe (Rahmetullahi aleyh)’in yaptığı münâzaralar meşhurdur. Pek çok defa Basra’ya münâzaralara katılmak üzere gittiği variddir. Tabi O da, iştirak ettiği münâzaralarda şartlar ne olursa olsun İslami ölçülerin dışına çıkmamış, muhatabını rencide etmeden hakkın ortaya çıkması için gayret göstermiştir.

Birçok münâzara meclisine katılan ve o müthiş zekâsıyla bâtil görüşleri birer birer çürüten İmâm-ı Âzam’dan bir misal zikredip makâlemizi hitâma erdirelim.

İmâm-ı Âzam'ın ikna kabiliyeti

Kûfe'de yaşayan bir adam vardı, bulunduğu muhitin eşrafındandı. Fakat Hz. Osman (*Radiyallahü anh*)'a karşı bir düşmanlığı vardı. Öyle ki, O'nun (haşa) “yahudi” olduğunu söyleyecek kadar ileri gitmişti.

Onu bu itikadından döndürebilmek için her ne kadar ilim adamları, hocalar kendisine gidip bu meseleyi anlatmaya, izah etmeye çalıştılsa da, bir türlü onu ikna etmeye muvaffak olamadılar. Ve İmâm-ı Âzam'ı bu meseleden haberdar ederek, bu adamı ancak kendisinin ikna edebileceğini söylediler.

Bunun üzerine İmâm-ı Âzam, i'tikâdi bozuk olan bu adamın hidâyetine vesile olup bozuk iddiasından dönmesi için ona gitmeye karar verdi. Ve haber gönderip hayırlı bir iş için ona misafir olacağını bildirdi. Tabi adam bu habere çok sevindi. Çünkü evlilik yaşına gelmiş bir kızı vardı ve İmâm-ı Âzam gibi büyük bir âlimin bu meselede aracı olması bir iftihar vesilesiydi.

Nihayet o gün gelince İmâm-ı Âzam ona misafir oldu. Yenildi, içildi, konuşuldu ve konu asıl meseleye geldi. Adam, İmâm-ı Âzam'ın aracılık yaptığı bir gence kızını vermeye dünden razıydı, lakin bu delikanlı acaba kimdi, neyin nesiydi? Bunu da usûlüyle sordu:

- Bu delikanlı nasıl biridir, kimlerdendir, huyu suyu nasıldır?

- **Çok dindardır. Allah'tan hakkıyla korkar. Öylesine hayâ ve edep sahibidir ki, bu konuda melekler dahi ona yetişemez. Aynı zamanda Hafız-ı Kur'an'dır, son derece de zengin ve çok da cömerttir.**

- Ey İmam! Öyle şeyler söylediniz ki, bu saydığınız özelliklerden bir tanesi bile kızımı o gence vermeme vallahi yeter.

- **Yalnız gencin kimlerden olduğunu daha söylemedim.**

- Kimlerdendir?

- **Bu delikanlı bir Yahudi'dir!..**

Adam bu cevabı duyunca birden rengi attı ve dedi ki:

- Nasıl olur, benim kızımı bir Yahudi'ye mi vermeme istiyorsun?!

- **Kızını ona vermez misin?**

- Kesinlikle vermem!

Bunun üzerine İmâm-ı Âzam, Hz. Osman (*Radiyallahü anh*) hakkında “yahudi” diye iftira eden adama, şu müthiş cevabı verdi:

- **Sen bir kızını Yahudi'ye vermiyorsun da, Peygamber Efendimiz (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*)'in, iki kızını birden Yahudi'ye verdiğini nasıl iddia edebiliyorsun?!**

İmâm-ı Âzam'ın bu sözü üzerine adamın aklı başına geldi ve çok büyük bir hata yaptığının farkına vardı. Evvelce söylediği o cahilâne sözler için çok mahcup oldu. Peygamber Efendimiz (*Sallallahü Aleyhi ve Sellem*)'in iki kızıyla da nikâhlanma şerefine nail olup “Zinnûreyn” (iki nur sahibi) lakabını alan Hz. Osman (*Radiyallahü anh*) hakkında yapmış olduğu çirkin iftiralarından ötürü derhal tövbe etti. Artık bundan böyle aleyhinde tek bir söz söylemediği gibi, Hz. Osman (*Radiyallahü anh*)'dan her yerde övgüyle söz etti.

Fî emânillah!..

Bir Sahâbîyi Tanıyalım

HAFSA BİNTİ ÖMER (Radiyallâhü Anhâ) 3. BÖLÜM

Hz. Hafsa (Radiyallahü anhâ) annemiz, babası Hz. Ömer (Radiyallahü anh)'a mizacı itibariyle çok benzerdi. Yaratılış icâbı babası gibi biraz celâlli idi, sert tabiatlıydı. Hz. Âişe (Radiyallahü anhâ) annemiz onu şöyle tavsif ediyor:

“Hafsa tam manasıyla babasının kızıdır. Kuvvetli bir iradesi vardır. Özü sözü birdir.”

Bir gün Rasûlullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) Hafsa annemizin yanında Hudeybiye’de biat eden ashabını anarak:

“İnşaallah, Hudeybiye’de biat eden as-hâbım Cehenneme girmez.” buyurdu. Bunun üzerine Hz. Hafsa annemiz:

“İçinizden oraya (Cehennem’e) uğramayacak kimse yoktur. Bu, Rabbin için kesinleşmiş bir hükümdür. (Meryem/ 71) âyetini okuyarak, durumu açıklamasını isteyince, Efendimiz (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) cevaben şu ayet-i kerimeyi okudu:

“Sonra, biz Allah’tan sakınanları kurtarız; zalimleri de diz üstü çökmüş olarak orada bırakırız.” (Meryem: 72)

Hz. Ömer, Resûlullah’ı incitmemesi ve On’a karşı dikkatli davranması için kızı Hz. Hafsa’ya sık sık nasihat eder ve derdi ki:

“Kızım! Sakın Rasûlullah’a karşılık verip mırıldanma ve ondan bir kısım taleplerde bulunma. Bir şey gerekirse bana söyle. Bazı arkadaşlarının Rasûlullah’a senden daha sevgili ve daha gönül alıcı olması seni aldatıp yanlış davranışa sevketmesin. Sizden kim böyle yaparsa büyük zarar eder, hüsrana uğrar...”

Hz. Hafsa (Radiyallahü anhâ), Peygamber Efendimize son derece sadakat ve muhabbetle bağlıydı. Kendisine hediye edilen şeylerden Efendimiz’e ikram eder ve Onu daima nefsine tercih ederdi. Bir defasında kendisine bir tulum bal hediye etmişlerdi. Efendimiz odasına uğradığında ondan şerbet yapar ve ikram ederdi.

Hz. Hafsa (Radiyallahü anhâ) annemiz ibadette düşküdü. Çok namaz kılar, çokça nâfile oruç tutardı. Onun hayatı da diğer annelerimiz gibi yokluk içinde geçti. Yatak olarak kullandığı bir şiltesi vardı. Yazın onu altına sererdi. Kışın da bir tarafını altına serip, bir tarafını da üzerine örterdi. Çoğu zaman yemek için ekmek bulamazdı, buna rağmen şikâyet etmezdi.

“Bal şerbeti” meselesine binâen Efendimiz bir ara hanımlarından ayrılarak uzlete çekilmişti. Ashab-ı kiram arasında bu durum, “Rasûlullah hanımlarını boşadı” diye yayıldığında, Cebrail (Aleyhisselam) Peygamber Efendimiz’e gelip:

“Hafsa, çok oruç tutan ve çok namaz kılan bir hanımdır ve Cennette de Senin eşindir.” (Nesâî, Talak, 76) demesi üzerine onu boşamaktan vazgeçtiği rivayet edilmektedir.

Mushafın asıl nüshası ondaydı

Hiz. Ebû Bekir (Radyallahü anh) devrinde, Zeyd b. Sabit (Radyallahü anh)'ın başkanlığındaki çalışmayla Kur'ân âyetleri bir araya toplanarak Mushaf haline getirilmişti. Bu tek nüsha Hiz. Ebû Bekir'in nezdinde bulunuyordu.

Hiz. Ebûbekir'in vefatından sonra bu mushaf Hiz. Ömer'e verildi ve O'nda durmaya başladı. O'da yaralanıp şehid olacağı zaman bu mushafı kızı, aynı zamanda müminlerin annesi olan Hiz. Hafsa annemize teslim etti. O da itina ile muhafaza etti.

Hiz. Osman (Radyallahü anh) mushaf nüshalarını çoğaltacağı zaman bu asıl nüshayı getirtmiş, çoğaltma işi bitince de Hiz. Hafsa'ya tekrar geri vermişti. (Buhari, Fezailül-Kuran 3)

Hiz. Hafsa, gerek Hiz. Ebu Bekir ve gerekse babası Hiz. Ömer zamanında kendisine verilen hisse ve tahsisatla geçinmiştir. “Hakem Olayı” ortaya çıkınca, kardeşi Abdullah b. Ömer (Radyallahü anhüma)'yı halifeliğe namzet olması için teşvik etmesi dışında, siyasi işlerle hiç meşgul olmamıştır. Vaktini ibadet ve hadis öğretmekle geçirmiştir.

Rivâyet ettiği hadisler

Hiz. Hafsa annemiz, gerek Peygamber Efendimizden, gerekse babası Hiz. Ömer'den altmış kadar hadis rivayet etmiştir. Bunların dört tanesi hem **Buhârî** hem de **Müslim** de, altı tanesi sadece Müslim de bulunmakta, rivayetlerden kırk dört tanesi de Ahmed b. Hanbel'in **Müsned**'inde yer almaktadır. Kardeşi **Abdullah b. Ömer** ve yeğeni tabiîn hafızlarının büyüklerinden olan **Hamza bin Abdullah** da ondan Hadis rivayet etmişlerdir.

Bu rivayetlerden bir kaç tanesini zikrederim:

“Rasûlullah (Sallallahü Aleyhi ve Sellem) yatağına girdiğinde sağ elini başının altına koyar şöyle duâ ederdi:

‘**Yâ Rabbi! Kullarını dirilttiğin gün beni azabından korusun.**’ bunu üç defa tekrar ederdi.”

“Peygamber Efendimiz sağ eliyle yer, sağ eliyle içer, abdeste, giyinmeye, almaya ve vermeye sağdan başlardı. Bundan başka işlere soldan başlardı.”

Hiz. Hafsa (Radyallahü anha) anlatıyor:

“Rasûlullah Efendimiz bir gün istirahat ediyordu. Bu sırada Ebu Bekir (Radyallahü anh) içeri girmek için izin istedi. Ona izin verildi ve içeri girdi. Rasûlullah hâlini hiç değiştirmede. Sonra babam Ömer (Radyallahü anh) izin alıp içeri girdi. Yine hâlini değiştirmede. Uzanmış vaziyette iken onlarla sohbet ettiler. Daha sonra, Osman (Radyallahü anh) kapıya gelip içeri girmek için izin istedi. Peygamber Efendimiz toparlanıp oturdular ve Hiz. Osman'ı bu şekilde kabul ettiler.

Hepsi gittikten sonra sordum: Ebu Bekir (Radyallahü anh) ve babam Ömer (Radyallahü anh) içeri girdiklerinde halinizi değiştirmediniz. Fakat Osman (Radyallahü anh) içeri girince, oturdunuz. Bunun sebebi nedir?

Resûlullah buyurdu ki:

“**Meleklerin hayâ ettikleri bir kimse-den, ben nasıl hayâ etmem.**”

Hafız olduğu da rivayet edilen Hafsa annemiz hicretin 45. yılında, altmış yaşında iken

Medine'de vefat etti. Cenaze namazını Medine valisi Mervan b. Hakem kıldırdı ve Baki' mezarlığına müminlerin annelerinin yanına Abdullah bin Ömer, Asım bin Ömer, Salim bin Abdullah, Hamza bin Abdullah'ın (Radyallahü anhüm) eliyle, ebedî istirahatgâhına tevdi edildi.

Allah Ondan razı olsun!..

kıssadan hisseler

BAĞDAT HALKI TÖVBEYLE KURTULDU

Emevîler döneminde Irak Valisi olan “zâlim” lakabıyla meşhur **Haccac b.Yusuf** bir ara Bağdat’a saldırıp orayı yerle bir etmeye karar verdi.

Tabi Haccâc-ı Zalim’in bu kararı Bağdat halkı tarafından duyulunca, herkes müthiş bir korkuya kapıldı. Çünkü bu adam gerçekten çok zalim, cabbar ve kan dökücü biriydi. Emevilerin muhaliflerine çok sert ve acımasızca davranmış, aralarında **Enes b. Malik** (*Radıyallahu Anh*) gibi kıymetli bir sahabenin de bulunduğu pek çok kimseye zulmetmiş, hatta meşhur muhaddis ve müfessir **Said bin Cübeyr** dahil olmak üzere binlerce kişiyi gözünü kırpmadan öldürmüştü.

Herkesi kendisine yeminle biat ettiren Haccâc-ı Zalim, yeminlerinden dönenlere de mürted muamelesi yapan ve pire için yorgan yakan biriydi. İşte bu zalim Haccac Bağdat’a saldırmaya niyet etmişti. Bağdat halkı korkmasında ne yapsındı.

Halk panik içinde o devrin büyüklerinden Hasan-ı Basrî (*Rahmetüllahi aleyh*)’ e gittiler. Hasan-ı Basrî, yedisi Bedir Gazisi mücahitlerinden olmak üzere yüz otuz sahabe ile görüşmüş ilmiyle âmil olan büyük âlim idi. Ona gidip durumu haber verdiler:

Ey büyük imam, duyduk ki; Haccac-ı zalim üzerimize geliyormuş. Eğer ona karşı savaşılabilecek olsak, bizi ezip yerle bir eder. Şayet kaçacak olsak, mutlaka bizi bir şekilde yakalar ve eziyetler eder. Bu durumda bizler çaresiz kaldık, ne yapalım ne edelim bilemiyoruz.

Bunun üzerine Hasan-ı Basrî hazretleri dedi ki:

Tüm halk, genç-yaşlı, kadın-erkek yediden yetmişe yüksek bir tepede toplanın. Kuzuları meleştirin, bebeleri ağlatın. Ve Mevla teala’nın rahmetini celb ederek tüm günahlardan ada-

makıllı tövbe istiğfar edin ve hepiniz birbirinizle güzelce helalleşin. Olur ki, Mevla teala halimize merhamet edip bu belayı başımızdan def eder!..

Bunun üzerine Bağdat halkı Hasan-ı Basri hazretleri ne dediyse yaptılar. Hepsini bir araya gelip toplandılar, hıçkırıklarla ağladılar. Birbirleriyle helalleşip tövbe istiğfar ettiler ve günahlarının affı için Allah-u teala’ya yalvardılar.

Bu sırada Haccâc-ı Zâlim ordusuyla yola çıkmış ve Bağdat’a yaklaşmıştı. Ama hikmeti ilahi, ne zaman ordusuyla Bağdat’a girecek olsa müthiş bir rüzgar, dehşetli bir kasırga çıkıyordu. Öyle ki, neredeyse atları dahi uçuracaktı. Haccâc-ı Zâlim atını mahmuzluyordu ama at Bağdat şehrine doğru bir adım bile atamıyor, şaha kalkıyor ve neredeyse devrilecek hale geliyordu. Şayet atı başka yöne çevirecek olsa, at o tarafa doğru dört nala gidiyor, fakat Bağdat’a doğru gitmek isteyince, rüzgarın şiddetinden atlar olduğu yere çakılıp kalıyordu.

Ve bir türlü şehre girmek mümkün olmadı...

Haccâc-ı Zâlim yanındaki âkil insanları toplayıp istişare etti, bunun sebebini sorup görüşlerini aldı. Ve netice olarak şu karara vardılar. Belli ki, Bağdat halkı topluca tövbe diyordu ve bu durumda Bağdat’a girmeye imkan yoktu. Nitekim Allah-u Teala şöyle buyurmuştu:

“Ve onlar istiğfarda buldukları müddetçe, Allah onlara azap edecek değildir” (*Enfâl: 33*)

Haccâc-ı Zâlim, ordusuna dönerek dedi ki:

- Ey askerlerim, haydi geri dönüyoruz! Bağdat halkı tövbeye durmuş, oraya girmenin imkanı yok!..

DR. İHSAN ŞENOCAK

EHLİ SÜNNET NEDİR, NE DEĞİLDİR?

Hayatın İslâm'a Göre Tayin Edilmesi Bağlamında Ehl-i Sünnet

İslâm coğrafyası yaklaşık iki asırdır akîdede, ilimde, fikirde sürekli yeni sorunlar üreten bir kriz ikliminde kalmaya mecbur edilmiştir. Siyasî, ictimâî ve iktisadî buhranlara da kaynaklık eden bu iklim, İslâm ümmetini metin ve şerh kitaplarını tarihî vesikalar niyetine okuyup tercüme eden gelenekçilerle, Batı'nın buyurgan aklının etkisinde Kadîm'i reddeden modernistler arasında çare aramaya mahkûm etmiştir. İki zıt kutbun "reddiye" zarfında yürüttükleri "karşılıklı itham savaşları", krizi her geçen gün daha da derinleştirmektedir.

İslâm ümmeti, tarihî süreç içerisinde günümüzdekine benzer krizler yaşamış fakat bunlar ulemânın ilmî birikimimizi ve tarihî tecrübemizi dikkate alarak yaptığı inşa faaliyetleriyle kısa zamanda aşılmıştır. Farklı medeniyetlerle "tedahül" neticesinde ortaya

çıkan zihniyet kirliliğini, vahiy ortamında önce izale sonra ise asla uygun bir surette imar etmek olarak cereyan eden inşa, kriz dönemlerinde Ebû Hanife, İmam Gazzâlî, İmam Rabbânî, Halid Bağdâdî (rahimehumullah) gibi büyük ruhlu âlimlerin delaletiyle "Ne, niçin, nasıl anlaşılırsa murad-ı ilahiyeye muvafık olur?" sorularına cevap üretmiştir. Tabiûn kuşağından günümüze kadar farklı dönemlerde ve coğrafyalarda yaşayan münşî âlimlerin ortak özelliği krizi, vahiy ortamında kalarak yönetip-çözmeleridir. Bu durumun kavramsal ve kurumsal karşılığı olan "Ehl-i Sünnet", tarihin bu en derin krizini aşabilmenin de yegâne yoludur.

Ehl-i Sünnet'in yeniden inşası üzerinde isti'mali fikirde bulunabilmek için önce onun ne olduğunu, Müslümanların neden kendilerini "Sünnî" ya da "Ehl-i Sünnet" kavramlarıyla tanımladıklarını, Ehl-i Sünnet'in hangi alanlarda temsil imkânı bulduğunu, sosyal bir olgunun ürünü mü, yoksa İslâm'ın yekûn ifadesi mi olduğunu anlamak gerekir.¹

Bazı çağdaş araştırmacılar, Ehl-i Sünnet'in siyasi ve ictimâî gelişmelerin ürünü olduğunu, "bu durumu" algılayacak donanımdan uzak olan ulemânın ise onu İslâm'ın yekün ifadesi olarak görme yanlışlığına düştüğünü savunmaktadır.²

Oryantalizm ise, İslâm coğrafyasındaki büyük çoğunluğun Ehl-i Sünnet aidiyetini, İslâm öncesi Arapların kültürleriyle münasebeti çerçevesinde tanımlamış ve bu çerçevede Sünneti, kendi varlık alanından koparıp -Kur'an-ı Kerîm'in hakikati anlayamamanın gerekçesi olarak zikrettiği- atalar geleneğiyle ilişkilendirmiştir. Nitekim Montgomery Watt, göçebe Arapların hayatta karşılaştıkları zorlukları atalarının izinden giderek aşma anlamında kullandıklarını "sünnet" kelimesinin, İslâm toplumunda Hz. Peygamber'in Sünnetini takip etme şeklinde tezahür ettiğini söylemiştir.³

Bu kurgu, bazı müslümanları da etkilemiş ve İslâmî nasslarda karşılığı "istikâmet" olarak yer alan "Sünnete ittibâ" tam aksi bir içerikte yorumlanmıştır. Bu noktada muasır bir araştırmacı şunları söylemektedir: "Arapların yaşantıları ve kültürlerinde önceden var olan, geçmişten gelenlere bağlılık anlamındaki sünnet telakkisi, dogmatik zihniyetin temsilcisi olan ulemâ tarafından Kitap, Sünnet, Sahâbe ve Tabiûn'a ittibâ şeklinde anlaşılmıştır."⁴

Ehl-i Sünnet'i dogmaların mecmuası olarak gören modernistler, son iki asırda yaşanan tüm krizlerin faturasını ona kesmiştir. Bu yüzden İslâm Ümmetine önerdikleri gelecek tasavvurunun özünde Ehl-i Sünnet'ten kopuş vardır. Nitekim Hasan Hanefî'nin bu çerçevede kaleme aldığı eserlerin bir kısmının adı şu şekildedir: "mine'l-Akîde ila's-Sevra" (Akideden Devrime); "mine'n-Nassı ila'l-Vâki'" (Nastan Gerçeğe); mine'l-Fenâ ile'l-Bekâ (Yokoluştan Varoluşa); mine'n-Nakl-i ile'l-İbdâ' (Nakilcilikten Yaraticılığa).

Buna göre, akîdeyi, nassı, yokoluşu ve nakilciliği Ehl-i Sünnet; devrimi, gerçeği, varoluşu ve yaratıcılığı modernizm temsil etmektedir.

Merkez meselesini Ehl-i Sünnet'in teşkil edeceği bu yazıda, önce mevzunun kavramsal tahlili yapılacak, ardından çağdaş bir müşkil olarak modernitenin mustagriblerin İslâm algısına etkisi incelenecektir. Son olarak da akîdeden amelî boyuta kadar hayatın her şubesinde "Ehl-i Sünnet'in topyekün inşası nasıl olmalıdır?" sorusuna cevap aranacaktır.

Tarihî Süreç

Ehl-i Sünnet'in⁵ kavram olarak ortaya çıkması ile alakalı esasta iki farklı görüş vardır. İslâm ulemâsının benimsediği birinci görüşe göre kavram, Allah Rasûlü'ne ﷺ aittir.

Ehl-i Sünnet'in sosyo-politik ortamın ürünü olduğunu iddia eden oryantalistlere ve onlarla fikir birlikteliği içerisinde olan müslüman araştırmacılara göre ise, "sunî" kelimesi ilk olarak hicri dördüncü asırda ya da daha sonraki bir zamanda kullanılmıştır.⁶

Konu ile alakalı rivayet ve değerlendirmeler birinci görüşü teyit etmektedir. Zira Allah Rasûlü "Fırka-i Naciye (kurtulan fırka)"den bahsettiği bir hadisinde, kendisine yöneltilen soru üzerine kurtulanların, "cemaat",⁷ bir başka hadisinde ise, "kendisi ve ashâbının benimsediği yolda"⁸ sebat gösterenler olduğunu ifade etmiştir.⁹ Buna göre "kurtulan", zarurat-ı diniyye kapsamında değerlendirilen esasları kabul ederek Sahâbe ve sevâd-ı azamın yolu üzerinde olandır.¹⁰

Sahâbe de kavramı aynı çerçevede kullanmıştır. Nitekim İbn Abbas ; "Nice yüzlerin ağardığı, nice yüzlerin de karardığı kıyamet gününü düşün."¹¹ mealindeki ayeti tefsîr ederken, yüzleri ağaranların, "Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat" olacağını belirtmiştir.¹²

Tabiûndan el-Hasanu'l-Basrî (v.110), Ey-yûb es-Sahtiyânî (v.131), etbau't-tabîînden de Süfyân es-Sevrî (v.161)¹³ başta olmak üzere pek çok âlim Ehl-i Sünnet kavramını aynı anlam çerçevesinde kullanmıştır.

Yukarıdaki ifadeler Ehl-i Sünnet'in Eş'arî ya da Maturîdî tarafından kurulan bir mezheb olduğu yönündeki iddiaları da reddetmektedir.

Müctehid İmamların da “münşi” olmadıkları sadece mevcudu tedvin ve beyan ettikleri gerçeğini ifade noktasında İbn Teymiyye şunları söylemektedir: “Ehl-i Sünnet, Ebû Hanife, Malik, Şafî ve Ahmed b. Hanbel yaratılmadan çok önce var olan mezhebin adıdır.”¹⁴

Dış unsurların etkisiyle Hz. Osman devrinden itibaren kendini gösteren “fitne”, kısa zamanda Haricilik, Şîa ve Mutezile gibi isimlerle kurumsal bir hüviyet kazanınca¹⁵ büyük kopuşun ardından geride, ümmet yapısı içerisinde kalan bütünü kayıtlarla ifade etme ihtiyacı ortaya çıktı.

Sünnetin bid'atin, cemaatin de bölünmenin karşıtı olması, Ehl-i Sünnet'in İslâm'ın rükünlerini koruyan, ana bünyesine dahil olmayan unsurları da dışarıda bırakan bir kavram olarak iştihar (şöhret bulması) etmesine zemin hazırladı. Yani Sünnet ve cemaat kavramları İslâm'ın ne olduğunu beyan etmenin yanında, İslâm içerisinde farklı temayüllerle temayüz eden Harici, Şîa, Rafizî ve Kaderî gibi siyasî ve akidevî kopuş ve oluşların da hangi hususlarda inhiraf içerisinde olduklarını tespit etti.

İlerleyen yıllarda fitne ve bid'at, akidevî ve ictimâî anlamda bir karışıklığı ve karışıklığı anlatırken; Sünnet Allah Rasûlü gibi inanıp yaşamayı, cemaat ise ayrılmadan bütün içerisinde kalmayı ifade etti. Sünnet ve cemaatin; bid'at ve fitneyle tam bir zıddiyet içerisinde olması tarih boyu devam etti ve hâdise literatüre “Ehl-i Sünnet” ve “Ehl-i Bid'at” mezhepler olarak geçti.

Modernist Müslümanlar tarafından öteki-leştirme olarak algılanıp eleştirilen bu tasnif, insanların hangi ölçüleri esas almaları durumunda müstakim olabileceklerini, nerede, niçin yer almaları gerektiğini belirlemelerine katkı sağladı.

Yukarıdaki ifadelerin bir hülasası olarak Ehl-i Sünnet'i, Kur'an-ı Kerîm ve Sünnet bütünlüğü içerisinde şekillenen, Sahâbe tarafından da yaşanarak temessül eden “müesses İslâm” olarak tarif etmek mümkündür.

Nitekim Müctehid imamların kelim ve fıkıh meclislerindeki inşaî beyanlarından Ehl-i Sünnet'in İslâm içinde bir bölünme olmadığı, bilakis hayatı Kur'an ve Sünnet'e göre tayin etmek olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum, Ehl-i Sünnet'in vaz-ı cedide karşı devam-ı hal için yapılan keşf-i kadîm olduğu yönündeki tezi desteklemektedir.

Bu anlamda “Ehl-i Sünnet”, fırkalar mahşerine dönen İslâm coğrafyasında hangi esaslar dahilinde Müslümanca var olabileceğinin adresi olmuştur. Bu yüzden o, İslâm içerisinde yeni bir oluşumun adı değil, İslâm'a nisbet edilen inanış sistemleri içerisinde ya da “alternatif İslâmlar” arasında Allah'ın indirdiği dinin kendisidir. Bu durumda Ehl-i Sünnet'i sosyo-politik şartların ürünü olarak göstermek, mevcudu gerçeğe aykırı bir şekilde tanımlamak olur.

Akideden Ameli Hayata

Ehl-i Sünnet

Allah Rasûlü'nün ﷺ dini tebliğ ettiği ilk dönemdeki İslâm algısı etrafında oluşturulan akidevî riskler, Ehl-i Sünnet kavramının iştihar döneminde de benzer yoğunlukta olmuştur. Müşrik kültür havzalarında üretilen ideolojilerin ihtiva ettiği tehlikeler müstakim Âlimlerin Allah Rasûlü'nün ve Ashâbının¹⁶ Sahîh tevhit tasavvurunu esas alarak geliştirdikleri risk analizi yöntemleriyle tasfiye edilmiştir.

«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ هُوَ رَبِّي وَرَبُّ الْعَالَمِينَ.»

“Allâh’tan başka hiçbir ilâh yoktur. O benim ve tüm âlemlerin Rabbi’dir.”

Hattatı: Râkım Efendi (Fakat bu bilinen meşhur Mustafa Râkım Efendi -1171/1241-1758/1826- değildir. Daha sonra gelen Ahmed Râkım Efendi olabilir.)

Hat Çeşidi: Celî Sülüs Müsennâ Levha. Târihi: 1228/1813

Not: Levhanın en altında pafta içerisinde “Eser-i Ali Kemal 1323” ibbresi bulunmaktadır ki, bu yazının sonradan Ali Kemal isimli birisi tarafından boya ile yazıldığını ifâde etmektedir. Yâni yazı kalıbından bu târihte yapılmıştır.

Bu yüzden Ehl-i Sünnet kavramı ilk olarak akide alanında iştihar etmiş, zamanla Hanefîlik, Malikîlik, Şafilik, Hanbelîlik gibi amelî mezhepleri de içine alarak, “fırâk-ı dâlle/sapık hareketler’e” karşı “vahyedilen İslâm”ın müesses hali olmuştur.

Bu müesses hal neticesinde Kur’an’ı murad-ı ilahiye göre anlama faailiyeti tefsîr, Sünnet’i muhafaza ve rivayet etmek hadis, tafsîlî delillerden amelî şer’î hükümleri bulup çıkarmak fıkıh, iman mahiyetine dair kabuller ve düşünceler de kelim başlıkları altında teşekkül etmiştir. Zamanla ilim merkezleri kurumsal kimlik kazandı ve İslâmî disiplinler kökleşti. Ulemâ halkla nass, devletle nass, harici siyasetle nass arasında nasstan hareketle çözüm ve çareler üretti. Ehl-i Sünnet ilmi disiplinlerle, fıkha, tefsîre, kelama, fikre, sanata, mimariye, şiire ve nesire dönüştürerek hayatın her şubesinde muşahhas bir hal aldı.

Ehl-i Sünnet, belli bir zümrenin adı olmaktan ziyade İslâm’ın yekün ifadesi olduğuna, bunun da fıkıh, tefsîr, kelim, hadis, edebiyat, mimari gibi temel İslâmî disiplinlerde ve ictimâî hayatta farklı temsil alanları oluşturduğuna göre akidede ya da tefsîrde “Ehl-i Sünnet’e göre...” “diye başlayan bir ifade “İslâm’a göre...” şeklinde başlayan bir ibareyle ayniyet arz etmektedir. Zira bu şekilde başlayan her hüküm Kur’an ve Sünnet’ten neşet eden, Sahâbe tarafından uygulanma imkânı bulan bir rûknün arzıdır. Ehl-i Sünnet’e göre diye başlayan ifadeler aslında “münzel dine göre...” şeklinde anlaşılmalıdır. Bu durumu yanıltıcı bir beyan olarak görmek ya bir algı yanılması ya da şuur kaybıdır.

Ehl-i Sünnet’in İttifak Noktaları

Ehl-i Sünnet’e mensup Müctehidlerin, aslında aynı olmakla beraber ictimâî hususlarda farklı mütalaalara sahip olmalarını onun standart bir öğretisinin olmadığına

gerekçe yapmak ya iradî bir yönlendirmeden ya da adem-i vukufiyetten kaynaklanmaktadır.

Ehl-i Sünnet ulemâsının Kur’an ve Sünnet çerçevesinde belirlediği esaslar, neyin “tekfir” mevzuu olacağı ya da olmayacağını beyan ederek ümmet arasındaki “temel ihtilaf alanlarını” ortadan kaldırmıştır. Abdulkâhir el-Bağdâdî, kimin “Sünnî” adedeceğini belirtme sadedinde bu esasları şu şekilde hülâsa etmektedir: “Âlemin hadis olduğunu, onu yaratanın birliğini, kadîm oluşunu, sıfatlarını, adaletini, hikmetini, hiçbir şeye benzemediğini kabul eden; Allah Rasûlü’nün ﷺ nübüvvetine, onun evrensel olduğuna, şeriatının ebediliğine, getirdiği her esasın hakikat olduğuna, Kur’an-ı Kerîm’in şer’î hükümlere kaynaklık ettiğine, Kabe’nin namaz için kible olduğuna inanan ve bu inanca -kişiyi küfre sürükleyecek- bidat karıştırmayan mümine Sünnî denir.”

Ehl-i Sünnet – Sünnet İlişkisi

Şîa, Mutezile, Havaric gibi Ehl-i Sünnet dışı mezheplerin Sünnet’e tabi olma noktasında Ehl-i Sünnet’ten farklı olmadıklarını, dolayısıyla Sünnet’e bağlılık iddiasının Ehl-i Sünnet’le sınırlandırılmasının doğru olmadığını söylemek pek çok yanıltıcı bilgiler ihtiva etmektedir. Zira söz konusu fırkalardan günümüzde en etkin olanı Şîa, hadisleri Sahâbe üzerinden reddetmiş, pek çok Sahâbiyi de tekfir ederek onların rivayetlerine itibar etmemiştir. Aynı durum Mutezile’yi teşkil eden isimler için de söz konusudur. Nitekim direkt olarak hadisleri reddedemeyen Mutezile en fazla hadis rivayet eden Sahâbileri yalancılıkla itham etmiştir.

Ehl-i Sünnet’in Allah Rasûlü’nün ﷺ Sünnetini takip eden büyük çoğunluk olduğu gerçeğini yanıltıcı bulan kimi araştırmacılar arasında bazı hadisçilerin de yer alması düşündürücüdür.

Modern Müşkil

Ortaya çıkan ya da çıkacak olan sorunları Kur'an ve Sünnet'i esas alarak çözen, böylece de "Sahîh İslâm'ın" sürekliliğini temin eden Ehl-i Sünnet, ana bünyeyi muhafaza ederek sürekli bir var oluşu hedefler, hayatı, Kur'an ve Sünnet'e göre tayin eder. Bu yüzden İslâm'ın ne olduğunu ya da ne olmadığını anlayabilmek için ulemânın İslâm kelimesine düştüğü "Sünnet" ve "Cemaat" kayıtları her dönemde olduğu gibi günümüzde de hayati bir önemi haizdir.

Ehl-i Sünnet, dış unsurları tasfiye etmeyi, inşanın hareket noktası olarak kabul eder. Bu yüzden onun önerdiği var oluşla modernitenin benimsediği sentez esasta birbirinden farklıdır. Birincisi İslâm ümmetinin medenî birikimi ve tarihî tecrübesi içerisinde inşaı/var oluşu önerirken, ikincisi tedahül tavsii eder.

İnşa ve tedahül Hz. Ali döneminden itibaren devam eden iki esas amelîyedir. Dolayısıyla mevzunun vuzuha kavuşması için inşa gibi, "fırak-ı dalle"nin amelîyesi olan tedahülün de günümüzde neye karşılık geldiğini ve bu karşılığın nasıl oluştuğunu bilmek gerekir.

Kökleri itibariyle Batı'ya ait olan ya da Batı'da kurgulanıp İslâm coğrafyasına uyarlanan modernizm, tedahülün muasır versiyonudur.

Batı'ya ait bir kurgunun İslâm'a uyarlanması, mevcut krizleri çözüp inşaî ruhu uyandırma yerine ilmî ve fikrî enkazlara yeni harabeler eklemiştir.

Batı, kurgusunu İslâm coğrafyasına uyarlarlarken İslâm'ı iman, ahlak ve ibadet esaslarından mürekkep bir din olarak tanımlamış; Müslümanların siyasî, iktisadî ve ictimâî hususlardaki eserlerini ilgili alanların müzelerinde ya da kütüphanelerinde sergilenecek tarihî unsurlar olarak göstermiştir.

Batılılar, Mısır gibi İslâm ülkelerinde uyguladıkları eğitim sistemi vasıtasıyla -büyük çoğunluk tarafından- İslâm'ın sadece belli ibadet, zikir ve ahlak nazariyelerinden ibaret bir din, Kur'an-ı Kerîm'in de teberük için okunan bir kitap olarak algılanmasını başarmışlardır.

Nitekim modern dönem İslâm tasavvurlarından dinin hukuk, siyaset, edebiyat, sanat gibi siyasî ve sinaî boyutları hafzedilmiştir. Böylece iktisat, siyaset, eğitim nazariyelerinin yegane mimarlarının Batılılar olduğu, bu yüzden müslüman Âlimlerin onları taklit etmekten başka çareleri olmadığı hissi uyandırılmıştır. Okullarda İslâm'ın ana mevzuları yerine -müsteşriklerin uydurduğu iftiralara dayalı- şüpheler esas konular olarak okutulmuştur.

Dünyaya, medeniyeti Romalıların, insan haklarını Fransız devrimcilerin, demokrasiyi de İngiliz halkının hediye ettiği, buna mukabil, İslâm'ın "kadın'ı erkeğin yarısı gören, ona yalnızca ev ortamında bir yaşam vaat eden, zekât ve öşürle insanların bir kısmının gelirini diğerlerine dağıtan, hırsızın elini kesen" bir sistem önerdiği, bununla da günümüz dünya sistemleri içerisinde yer almasının imkânsız olduğu telkin edilmiştir. İslâm Medeniyeti'ni kendi varlık ortamında öğrenme imkânı bulamayan modernist müslümanlar Batı'nın toplumsal kölelik sistemini sürekli kılabilmek için, kendi sistemini mutlak doğru kabul ederek geliştirdiği mücadele tarzını ıslahat reçetesi olarak benimsemiştir.

Sonuçta göremeyen, düşünemeyen, doğruları ancak Batı'nın değer yargıları üzerinden belirleyen, İslâm adına sadece tartışılan ya da Batılıların eleştiri için gündemde tuttuğu konuları bilen bir nesil oluşmuştur.

İslâm medeniyetine karşı güven krizi yaşayan bazı müslüman araştırmacılar da Batı'nın kıstaslarını esas alarak İslâm'ı okuma iştiağı oluşmuştur.

Bu çerçevede yakın tarihte, Batı düşüncesini eskinin tam aksi istikâmette kurgulayan Descartes (ö.1650), Spinoza (ö.1677), Kant (ö.1804) ve Hegel (ö.1831) gibi hür olduğunu zannettikleri isimler aramışlardır. Batı'nın her yaptığını doğru kabul etmekten ya da bir şeyin doğru olabilmesi için Batı ile ayniyet arz etmesi gerektiği inancından kaynaklanan bu arayış, müslüman modernisti meselenin esas problemini görmekten mahrum bırakmıştır.

Bu yüzden modernist, Mustafa Sabri Efendi, İmam Kevserî, Yusuf ed-Dicvî gibi Âlimleri varlık alanlarının tam aksi istikâmetinde yani kriz üretme merkezinde görür ve onlardan istifade edemez. Onun nazarında Keşmirî'nin söyledikleri lisans düzeyindeki bir oryantalistin ifadeleri kadar önem arz etmez. Bu yüzden Arap olmayan ilahiyatçılar Batı dillerini öğrenebilmek için yoğun gayret sarf etmektedirler.

Batı intelijansiyası, düşünceyi kilisenin baskısından kurtarabilmek için farklı modeller inşa etmek zorundaydı.

Zira mevcut dini yapı, ıslah kabul etmediğinden sorunları ancak onu reddederek azaltmış olacaktı. Fakat İslâm Sahîh bir din olduğundan tarihî süreçte yaşanan krizler yeniden ona dönmek suretiyle aşılabilmştir.

Nitekim Ehl-i Sünnet'e mensup büyük münşiler kriz ortamlarında, -yaşadıkları zamanı da dikkate alarak- Kur'an ve Sünnet'i yeniden okumuşlardır. Bu yüzden hale çare arayan Hegel eskiyi reddeder, Şeyhü'l-İslâm Mustafa Sabri Efendi ise kadîm'i yeniden okur. Hadisenin bu boyutundan mahrum bir araştırmacı, Hegel'in kayıtlı olduğu düşünce kulübünde Şeyhü'l-İslâm'ı bulamayınca o ve emsalinin tefekkürünü inkâr eder. Bizdeki redd-i kadîmî'n özünde bu nev'i bir aramadan kaynaklanan yanılğı vardır.

Müstakim ilim adamları mutlak doğruların yalnız Kur'an'a ve Sünnet'e ait olduğuna inandıklarından entelektüel birikimlerini de onları anlamaya adanmışlar ve neticede bağımsız düşünürler olmaktan ziyade vahiy ortamında vahye bağlı mütefekkirler olmayı tercih etmişlerdir. Bu tercihi imanlarının bir gereği olarak yapmışlardır. Bu yüzden onları esasta birbirinden farklı şeyler söyleyenler olarak düşünmek var oluşlarına aykırıdır.

Batı düşüncesini İslâm coğrafyası şartlarında tercüme edip yeniden üretme ödevini üstlenen modernistler bu ameliyeleriyle şunu da telkin etmektedirler: Her şeyin en doğrusu Batı'ya aittir. Dolayısıyla ona entegre olmak tercih edilecek tek yoldur.

Modernistlerin telkini neticesinde mustagribler arasında üç ayrı algı oluşmuştur. Birinci bütünüyle dini reddetmiştir. İkincisi İslâm'ı, Batı'nın tayin ettiği anlama disiplini çerçevesinde iman, ibadet ve ahlaktan müteşekkil bir din olarak algılamış,aklı esas alarak dini yenilenmeyi savunmuştur. Dini devletten ya da devleti dinden ayırmıştır. Üçüncüsü ise İslâm'ı bir bütün olarak kabul etmiş fakat Batı'nın tenkitine maruz kalan recm, el kesme cezası, başörtüsü gibi hususları farklı yöntemlerle reddetme yoluna gitmiştir.

Ehl-i Sünnet, dış unsurların tedahülü ile yaşanan ayrışma karşısında hayatı İslâm'a göre tayin etme ödevini modernite karşısında da yaptı. Fakat oryantalist propagandanın etkisiyle varlık alanı, ya sınırlandı ya da yokluğa mahkûm edildi. Ana başlıkta üç, alt başlıklarda ise pek çok fırkaya ayrılan modern dönemdeki parçalanma Hz. Ali sonrası başlayan kırılmayla benzerlik arz etmektedir. Bu durumda, vahiy ortamında kalarak akideden amelî alana kadar hayatı İslâm'a göre yeniden tayin etme zorunluluğu hâsıl olmuştur.

Yeniden İnşa

Bugün bütün İslâm ülkelerinde, eğitim sistemleri, yönetim biçimleri, siyasî oluşumlar, iktisadî kurumlar, sanatsal aktiviteler, giyim tarzları, tüketim kriterleri esasta Batı'ya aittir. Ehl-i Sünnet, hayatın her şubesinde müessir olma refleksine ve kriz dönemlerinde yeniden İslâm'a dönüşün tecrübesine sahip olması hasebiyle bugün yeniden okunmalıdır. Bunun ilk adımı "tevhid" in muhtevasını tahlil etmek olmalıdır.

Ehl-i Sünnet varlığını iki rükün üzerine bina eder: "Lailahe illelah Muhammed Rasûlüllah." Müslüman birinciyle bütün ilahları reddeder, ulûhiyeti, rubûbiyeti, iradeyi, hâkimiyeti sadece Allah Teâlâ'ya tahsis eder.

Bu şekilde iman eden bir müminin hayatında vahiyden korunmuş bölgeler olmaz. O, akidede, amelde, ahlakta, siyasî duruşta, yaşayışta topyekun müslümandır ve İslâm, hayatının her şubesinde müessirdir. İkinciyle ise islamın hayata tatbik ve tayininin nasıl olacağını ilan ve izhar eder.

Ehl-i Sünnet amelden mücerret bir iman nazariyesi değildir. Bu yüzden müslüman kimliğinin oluşması sürecinde akideyi ibadet ve fiilî var oluş takip eder. Yani o, ne tek başına akidevî bir nazireye ne de sadece ibadetler mecmuasıdır. Eğer bir mümin akidede ve ibadette müslümanca davranıyor, siyasî ve ictimâî hak ve sorumluluklarında ihtiyarî olarak modern zihniyeti benimsiyorsa fiilî olarak İslâm'ın varlığına dahil olmamış kabul edilir. Bu nev'î insanlar modern toplum içerisinde varlıklarını sürdüren nazariyât müslümanlarıdır.

Hayatları gibi duygularını da modern toplumun iniş ve çıkışlarına göre belirlerler. Mesela faizi bir realite olarak gören ve bu doğrultuda ticari işlemler yapan müslümanın sevincine ve hüznüne faizdeki iniş ve çıkışlar tesir eder.

Dolayısıyla nazariyât müslümanı, kapitalist ya da sosyalist sistemi savunacak, onun için sevinecek ve üzülecektir. Entelektüel birikimini, tecrübesini hep onun daha iyi olması için harcayacaktır. Böyle bir inanış, parçacı olduğu gibi İslâm toplum yapısının oluşmasını da geciktirecektir.

Allah Rasûlü'nün İslâm'ın cahilliyye kültürü ile sentezini reddetmesi gibi, Ehl-i Sünnet de modern zihniyetle tedahüle karşı çıkar.

Ehl-i Sünnet vatanda, ırkta, renkte ve dilde birlikteliğe karşı, akide ve amelde vahdeti önerir. Her toplumu, farklı renk, ırk, dil ve kültürleri içerisinde Müslüman olarak yenden var eder. Ona, adı ümmet olan yeni bir kimlik verir. Kesrette vahdeti gerçekleştirir.

Ehl-i Sünnet, insanı, şehvet gibi hayvanlarla ortak olan hususiyeti yerine iman ve ahlak gibi sadece ona has olan özellikleriyle yüceltir. Ehl-i Sünnet'in modern değerlerle iç içe olmayı reddetmesi, onların varlığını dikkate almaması şeklinde anlaşılmalıdır.

Bugün bir medresede sanayi devrimi öncesi zamanlarda yazılan "muhalled" eserleri, dünyadaki değişimi görmeden okumak, Ehl-i Sünnet'in değil onu temsil makamında olduğunu zanneden insanların zafiyetidir.

Aslında bu durum dolaylı olarak modernizme hizmet etmektedir. Zira böyle bir din modern zamanda yaşayan bir insan için müesses bir nizam olmaktan ziyade tarihî değere sahip bir mefhum olarak algılanacaktır.

İki asırdır pek çok yerde medreselerin ibare okuma ve tercüme etme merkezleri olarak faaliyet göstermesi aslında modernizmin planlayıcılarının da hedeflediği bir durumdur. İman, ibadet ve ahlak konularını ihtiva eden "ilmihal" literatürünün imamların da "başvuru kitabı" haline dönüştürülmesi bu planın bir parçasıdır.

Bununla İslâm'ın, kul ile Allah arasında bir alana hapsedildiği dolayısıyla siyasî, ictimâî ve iktisadî boyutlarının olmadığı ezberletilmektedir.

Gerçekte ise Ehl-i Sünnet, fıkıh disipliniyle vahiy kıstasını esas alır ve fertten cemiyete, evden devlete bütün bir hayatın sorunlarını çözmeye talip olur. Bunu da her dönemde metin, şerh, haşiye, talik başlıkları altında eser telif eden fakihlerle pratik çözümlere dönüştürür.

İctihad Sahâbilerden günümüze kadar vahyi idrak edip hayata tatbik etme ameliyesi olarak bu şekilde tahakkuk etmiştir. Leknevî, Keşmîrî, Kandehlevî, Mustafa Sabri Efendi, Kevserî (rahimehumullah) gibi ulu hocaların telakkileri de bu minvaldedir.

Yani ders halkalarını ve telif edilecek eserleri, Nusûs-u İslâmiyyeyi ve mütûn-u mübâreke'yi müesses kaideler çerçevesinde anlayacak ve bugüne aktaracak bir yapıda yeniden inşa etmek kaçınılmazdır.

Bunun başarılmasıyla redd-i kadîm ve Gelenekçilik, târihî birer vâkıa haline dönüşecek ve Ehl-i Sünnet müessir olacaktır

Sonuç olarak, Ehl-i Sünnet, akideyle başlayan, tefekkür ve amelle bir bütüne dönüşen bir var oluştur. Akidede, fıkihta, düşüncede, sanatta, edebiyatta, siyasette, iktisatta... hasılı cemiyetin her şubesinde İslâm'ın hayatı tayin etmesidir.

Bu tayin ediş ne ideoloji, ne yeni bir mezhep, ne de meşreptir. Sadece İslâm'ı her zaman ve mekânda hayatı yönetebilecek şekilde yeniden okumaktır.

Bu anlamda Ehl-i Sünnet, Keşmirî ve Kevserî'de ilim, Necip Fazıl'da fikir, Ali Haydar Efendi'de zühd, II. Abdulhamîd'te siyaset, İmam Şamil'de cihad, Hasan el Bennâ'da aksiyon olarak tezahür eder.

Dipnotlar

[1] Bu sorular farklı kültür havzalarında neş-u nemâ bulan zihniyetler tarafından birbirine tam aksi içerikte anlaşılma riskine sahiptir.

[2] Mehmet Evkuran, Sünni Paradigmayı Anlamak, Ankara Okulu, Ankara, 2005, s.99.

[3] W. Montgomery Watt, Modern Dünyada İslâm Vahyi, (ter. Mehmet S. Aydın), Hülbe Yay., Ankara, 1982, s.56-57.

[4] Kısmi tasarruf yapılarak alınmıştır. Sönmez Kutlu, İslâm Düşüncesinde Tarihsel Din Söylemleri Olgusu, İslâmiyât Dergisi, IV, Ankara, 2001, sy.4, s.27-28.

[5] Bk. Ebû İshak İbrahim b. Musa eş-Şâtibî, el-İ'tisâm, Beyrût, 1997, II, s.509.

[6] W. Montgomery Watt ve Zeki Necib Mahmud'un değerlendirmeleri için bk. Watt, İslâm Düşüncesinin Teşekkül Devri, s.358; Dâru'n-Nedveti'l 'Alimiyye, el-Mavsûatü'l-Müeyyere fî'l-Edyân-i ve'l-Mezâhib, Riyad, 1424, II, s.979.

[7] İbn Mâce, Fiten, 17.

[8] Tirmzî, İman, 18.

[9] Eş-Şâtibî, a.g.e., II, s.458-538; Kevserî, a.g.e., s.5-7.

[10] Muhammed Zahid Kevserî, İftiraku'l-Ümmeti ala'l-Firak, (İsferâyinî'nin et-Tabsîr-u fi'd-Din adlı kitabının mukaddimesi), Kahire, ty., s.6.

[11] Âl-i İmran: 106.

[12] Abdullah Muhammed b. Ahmed el-Kurtubî, el-Câmî'u li Ahkâmî'l Kur'an, Beyrût, 2000, IV, s.107.

[13] Celalüddin es-Suyûtî, Miftâhu'l-Cenneti fî'l-İhticâci bi's-Sünne, Mısır, ty., s.46; Ebû'l-Ferec İbnu'l-Cevzî, Telbîsu İblîs, İskenderiyye, ty., s.9-10.

[14] İbn Teymiyye, Minhâcu's-Sünneti'n-Nebeviyye, Dâru'l-Hadîs, Kahire, 2004, II, s.266.

[15] Muhammed Abdurrahman el-Mubârekfûrî, Tuhfetü'l-Ehvezî, Kahire, 2001, VII, s.54; Kevserî, a.g.e., s.4.

[16] Bakara: 137.

ÜMİDİMİ KESMEM SENDEN

Yâ Rab! Hep bozsam tevbemi,
Ümidimi kesmem senden.
Günah doldursam heybemi,
Ümidimi kesmem senden.

Seviyorum Rabbim seni,
Günahım çok affet beni,
Sil hepsini eski yeni,
Ümidimi kesmem senden.

Evim barkım yıkılsa da,
Malım mülküm yakılsa da,
Peşime el takılsa da,
Ümidimi kesmem senden.

Ellerimi bağlasalar,
Gözlerimi dağlasalar,
Urganımı yağlasalar,
Ümidimi kesmem senden.

Nimetlerin gelmez dile,
Bozuk kitap almam ele,
Küfre girmem bile bile,
Ümidimi kesmem senden.

Gaflet ile geçse yaşım,
Belalara girse başım,
Zehir ile pişse aşım,
Ümidimi kesmem senden.

Boşa geçse, gençlik çağı,
İlacıma konsa ağı,
Aş deseler karlı dağı,
Ümidimi kesmem senden.

Hâlimden hiç sorulmasa,
Yaralarım sarılmasa,
Akan sular durulmasa,
Ümidimi kesmem senden.

Süleyman KUKU

**İMÂM-I RABBÂNÎ HAZRETLERİ'NİN OĞLU,
SİLSİLE-İ MEŞÂYİHİMİZİN 25.HALKASINDAKİ el-URVETÜ'L-
VÜSKÂ MUHAMMED MA'SÛM es-SERHENDÎ HAZRETLERİ'NİN
MEKÂTİB-İ ŞERÎFESİNDEN MÜNTEHABÂT
(KIYMETLİ MEKTUPLARINDAN SEÇMELER)**

1.CİLDİN 77. MEKTÛBU

*Şeyh Abdülhamîd Burhanpûriye.
Kemâl derecesine kavuşmanın alâmet-
leri vardır:*

Bismillahirrahmanirrahîm. Kıymetli kardeşim Şeyh Abdülhamîd hep âfiyette olmanız temennileri ile selâmımı bildiririm. Mülta'dan bu fakîre gönderdiğiniz mektûb geldi. Okuyunca çok memnûn olduk. Güzel hâller, yüksek makâm-lar yazılı idi. Eğer Hak sübhânehü kulu-bazı husûsi meziyetler ve yüksek makâmlar verirse, hayret etmemelidir. **"Muhakkak ki, Rabbim çok merhametlidir, müminleri çok sever."** [Hud-90] bunu bildirmektedir. Lâkin bu tür şeylerin doğruluğu, sünnet-i seniyyeye ittiba'a ve kötü bid'atlardan sakınmağa bağlıdır. Diğer şâhid de, hevâsının ahkâm-ı şer'iyyeye ve sünen-i mardıyyeye tâbi olmasıdır.

Hadîs-i şerîfte: **"Hevâsı [istekleri] benim getirdiğim islâm dinine tâbi olmayan tam mümin değildir."** buyuruldu. Allahu teâlâ kurb derecelerinde terakîler versin ve sünen-i nebeviyye üzere müstakîm eylesin.

Dostlardan hüsn-i hâtime için duâ bekleriz.

1.CİLDİN 78. MEKTÛBU

*Seyyid Mîr Muhammed Nu'mân
Hazretleri'nin oğlu Mîr Muhammed
İbrâhîm'e. Râbita yapmaya, şeyhte fânî
olmaya, sünnete uymaya, şeyh-i kâmilin
sohbetinde bulunmaya ve bu yolun
ilk adımı olan fenâ fillâha tergîb ve teş-
vîk etmektedir:*

Bismillahi hâmiden lillahil-azîm ve musalliyen alâ Resûlihil-kerîm. Muhterem, seyyid, nakîb kardeşim. Bizim tarîkatımızda kemâl mertebesine varmanın esası, tâlibin şeyh-i muktedâsına muhabbet râbitasına bağlıdır.

Sâdık talebe şeyhine olan muhabbeti yoluyla, onun bâtınından feyz ve bereketler alır ve bu mânevî alâka sebebiyle her an onun rengine, sıfatına bürünür. Fenâ fi'ş-şeyh, hakîkî fenânın, öncüsü ve habercisidir demişlerdir. Bahis konusu râbîta ve şeyhinde fânî olmaksızın zikir yalnız başına kavuşturucu değildir. Zikir her ne kadar kavuşturma sebeplerinden ise de, ekseriyâ muhabbet râbîtasına ve şeyhde fânî olma şartına hâizdir.

Evet, bu râbîta, yalnız başına, şeyhin sohbeti edeplerine riâyet ve onun teveccüh ve iltifâtı ile olursa, zikir yoluna başvurmadan da kavuşturucudur.

Bir başka târîkte, sülûkün esası verilen vazîfeleri ve zikirleri yapmaktır ve orada yapılacak işin en önemli kısmı riyâzet ve erbaîn [kırk gün çile]lerdir. Tarîkat pîrine buradaki kadar rucû ve bağlılık yoktur.

Eshab-ı Kîrâmın (aleyhimurrıdvân) yolu olan bizim bu tarîkatimizde ifâde [feyiz verme] ve istifâde in'ikâsîdir [kalpten kalbe aksetme yoluyla]. Âdâbına riâyetle şeyh-i muktedânın sohbeti kâfidir. Zikir ve ibâdet vazîfeleri de ona yardımcıdır. Hayrû'l-Beşer Efendimiz'in (sallallahü teâlâ aleyhi ve sellem) sohbeti, îman, teslîm ve inkıyad şartı ile, kemâlâtın husûlüne kâfi idi. Bunun için bu yolda kavuşmak diğer bütün yollardan yakın olmuştur ve şeyh-i kâmil-i mükemmilden feyiz ve bereket almada yaşlılar, küçükler, ihtiyârlar, diriler ve ölümler beraberdirler.

Nihayetin başlangıcına yerleştirilmiş olduğu bu yüksek yolda, riyâzet, sünnet-i seniyyeye ittiba ve bid'at-ı nâmerdiyyeden [çirkin, beğenilmeyen] ictinaptır.

Hazreti Hâce-i Ahrar (kuddise sirruh) buyurmuşlardır: "Eğer Hazreti Hâcegân silsilesi dervişlerinin itikadı nedir diye sorsalar, de ki, onların itikadı Ehl-i Sünnet ve Cemâat ve devâmlı ubûdiyyettir [kulluktur]. Kulluk ise, ibâdetsiz düşünülemez. O da Hak teâlâdan gayrısını hâtırına getirmeden devâmlı âgâhiden [rabbini zikreder hâlde olmaktan] ibârettir. Hattâ Allahu teâlânın vücûdu ile kendinden geçmektir. Bu çok büyük seâdete kavuşmak, zevkî muhabbetin zuhurundan olan muhabbetin zuhurundan ibâret olan cezbesiz ele geçmez. Cezbe yolunda hiç bir sebep, sülûkünü cezbe yoluyla yapmış şeyhin sohbetinde bulunmaktan kuvvetli değildir.

Eğer Allahu teâlâ mücerred ihsân ve inâyeti ile, âgâhî tesirli bir cezbe sahibinin sohbetine kavuşturur, kalbini zevkle Hak teâlâyâ bağlayıp, bu âgâhideki lezzeti duyarsa, kendi seâdetini bütün varlığı ile ona teslîmde, şekavetini ise, ondan yüz çevirip uzaklaşmada bilmeli ve görmelidir. Bütün zamanlarını onun edebini gözetmede geçirmelidir. Onun beğenmediği şeyleri yapmaktan kendini korumalı, rızâsı olmayan hiç bir şeyi yapmamalıdır. Aynı şekilde, onun sevdiğini sevmeli ve yapmalı, sevmediğini sevmemeli ve yapmamalıdır. Bunları kendine tabîat edinmelidir. O hâle gelmelidir ki, murâdî şeyhinin murâdı olmalı ve kendine âid olanlar kalbinden çıkmalıdır. İş buraya varınca, umulur ki, kalbin bu yeni hâli devâm eder." Ubeydullahı Ahrâr hazretlerinin sözleri bitti. Bu yolun büyükleri buyurmuşlardır:

Mısra:

"Sâye-i rehber bih est ez zikr-i Hak,
[Rehberin gölgesi zikr-i Hak'tan iyidir.]"

Rehberin gölgesi [mürşidinin hayâli] ile, râbîta yoluna işâret etmişlerdir. Zira râbîta, şeyhin sûretini, bu tarîkte yapıla gelen şekilde gözünün önüne getirmektedir. Yânî râbîta yolu başlangıçta olan tâlibe, zikrinden daha faydalıdır demektir; her ne kadar zikir hadd-i zâtında şerefli ve fazîletli ise de. Bunu şöyle açıklarız: Çâresiz mürid, süflî âleme [dünyâyâ] tutkun olduğundan, ulvî âlemlerle münâsebeti yoktur ki, O Hazret'ten vâsîtasız feyiz ve bereketler alabilsin. Bir aracı lâzımdır ki, iki taraflı olsun, ulvî âlemden alsın, süflî âlemlerde bulunanlara da'vet ve irşâd için sunsun. Birinci yolla gayb âleminden aldığı feyiz ve bereketleri, ikinci yolla süflî âlemlerde bulunanlara, istidadlarına göre versin. O hâlde olgun bir tâlibin şeyhiyle alâkası ne kadar olursa onun bâtınından o kadar çok feyiz alır. Beyt:

“Biri iki görme hastalığı olan göz,
Senin ma‘bûdun pîrin,
yok sana başka bir söz.”

Şeyhe olan muhabbet, hizmet ve zâhirî ve bâtınî edeblere riâyet çok kazançlara sebep olur. Edebi gözetmeyen hiç kimse Hakk'a kavuşmamıştır sözünü duymuşsunuz. Ona tâbî [teslîm] olmalıdır. İbâdet, âdet ve murâdlarında kendini şeyhine tâbî kılmalı, her işte kendini ona ısmarlamalı, ölü yıkayıcısının elindeki ölü gibi olmalıdır.

Bu işlerin en mühimi râbîta yoludur. Şeyhe münâsebeti en kuvvetli kılan, müridi mürşidine en iyi yaklaştıran vazîfedir. Yazılı olanları kolaylaştıran odur. Münâsebeti sağlayan odur. Râbîta nisbeti galib gelince, kendini şeyhinin aynı görür, onun elbise ve sıfatında kendini bulur ve nereye baksa, karşısında hep şeyhini görür. Beyt:

“Bütün bu güzellerden gözüme
sen gelirsin,

Ve hangisine baksam, ben derim ki,
o sensin...”

Azîzim, arzûnuzu belli ediyorsunuz. Bilmiş olun ki, Allahu teâlâ: **“Dikkat edin, Allah için olan hâlis dindir.”** bu-yuruyor. Hakkı isteyene muhakkak lâzımdır ki, Allahu teâlâyı talepte ve muhabbette [istemekte ve sevmekte] bir yönlü ve bir yüzlü olmalıdır.

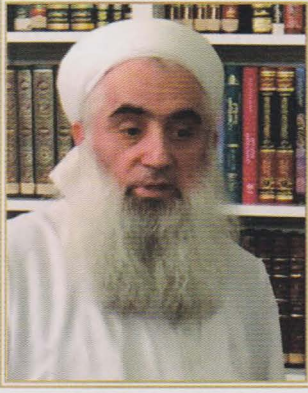
Çünkü bu büyük iş ortak kâbul etmez. Kesrete [çokluğa] ne kadar asılır ve kesret sebeplerini ne kadar kendinde bulundurursa - isteme, bilme veya sevme şeklinde olsun - hakîkî vahdetten uzak ve ayrı olacak, bu çokluk alâmetlerini ne kadar aradan kaldırırsa, - teveccüh, iltifat ve talep sebebiyle olsun, yahud görme ve bilme şeklinde olsun - Vahdete o kadar yakın olacaktır.

Sâlik bunları aradan kaldırma hâlinde olduğu müddetçe yoldadır. İş düşürmeden düşmeye, mâsivâyı sevmek, görmek ve bilmekten kurtulmaya geçince, hakîkâta kavuşur. Bu makâmda kalb mâsivâdan o kadar kesilir, mâsivâyı o kadar unuttur ki, senelerce ona mâsivâyı hatırlatmağa uğraşsan hatırlayamaz. Bu mertebe velâyet [evliyalık] kemâllerinin birinci mertebesidir ve diğer kemâller için şarttır. Bu hâle, kalbin fenâsı derler. Gayret edin de, bu kemâle kavuşun, o zaman söz ondan sonrakilere gelir.

Mısrâ:

“Evde birisi varsa, bir seslenmek yeter.”

(Süleyman Kuku -A.Fârûk Meyân-, Mektûbât-ı Ma‘sûmiyye, 1/224-227)

HÜSEYİN AVNİ KANSIZOĞLU

ZAMANIMIZIN EDEPSİZ HAM HÂRİCİLERİNİN İDDİA ETTİKLERİ GİBİ HATM-İ HÂCEGÂN HAKİKATEN BİR BİDAT MIDIR? -2-

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ، بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ أَجْمَعِينَ

Bu yazının ilk bölümü geçen ay yayınlanmıştı.

Dördüncüsü: Hatm-i Hâcegân'da Zikirin Birisi Tarafından Yapılması Vardır.

Sünnette ve Selef'in amelinde bu dahi vardır. Nitekim,

(Bir): Hâkim Şeddâd İbnu Evs radiyallahu anhu'dan şöyle dediğini rivâyet etti:

Şübhe yok ki biz elbette Resûlüllah sallallahu aleyhi ve sellem'in yanındaydık; bir de baktık ki O şöyle buyurdu:

“Ellerinizi kaldırınız ve ‘lâ ilâhe illellâh’ deyiniz.”^[34]

(İki): Taberânî, es-Sağîr'de ve İbnu Merdûye Abdullah İbnu Abbâs radiyallâhu anhumâ'dan şöyle dediğini rivâyet ettiler:

“Nebî sallellâhu aleyhi ve sellem, Abdullâh İbnu Revâha'ya uğradı; arkadaşlarını zikrettiriyordu. Bunun üzerine Resûlüllah sallellâhu aleyhi ve sellem, ‘bakınız, siz, Allah celle celâlühû'nun nefsimi kendilerinin yanında hapsetmeyi bana emrettiği bir

topluluksunuz’ buyurdu ve sonra (واصبر نفسك) /kendini hapset’ âyetini okudu ve şöyle söyledi:

Şübheniz olmasın ki sizden ne sayıda kişi (zikre) oturursa, onlarla beraber o sayıda meleklerden meclis arkadaşları oturur. Allah celle celâlühû'yu tesbîh ederlerse onlarda tesbîh ederler, Allah celle celâlühû'ya hamd ederlerse onlar da O'na hamd ederler. Allah celle celâlühû'yu tekbîr ederlerse onlar da tekbîr ederler...”^[35]

Beşincisi: Hatm-i Hâcegânda Zikirde halka şeklinde oturmak vardır.

Hatm-i Hâcegân'ın halka şeklinde olması ise, Sünnet'te yer alan ilim ve zikir halkalarıyla alâkalı nice hadîsden alınmıştır.

Sadece birkaçı:

(Bir): İmâm Mâlik, Ahmed, Buhârî, Ebû Dâvûd ve Tirmizî, Ebû Vâkıd el-Leysi'den şöyle dediğini rivâyet ettiler:

“Biz Resûlüllâh sallemü aleyhi ve sellem ile beraberken bir de ne görelim ki, üç kişi uğradı. Onlardan biri, halkada bir aralık buldu ve oturdu.”^[36]

(İki): İmâm Ahmed, el-Müsned’de rivâyet etti:

“Cennet bahçelerine uğrarsanız, (orada) otlanın. ‘Cennet bahçeleri de nedir?’ dediler. O da ‘zikir halkalarıdır’ buyurdu.”^[37]

(Üç): Ebû Dâvûd ve Tirmizî rivâyet ettiler:

“Resûlüllah halkanın ortasına oturana la’net etmiştir.”^[38]

Demek ki, Sünnetsizler inkâr etse de veya sünnet câhilleri bilmeseler de ilim ve zikir halkaları Sünnet’le sâbittir...

Altuncısı: Hatm-i Hâcegânda, Farz-ı Muhâl ve En Çok

Sâlih Kimselerin Bu Şekilde Bir Zikir İcâd Edip Âdet Edinmeleri Vardır...

Âyetlerin ve hâdîslerin sustuğu noktaların mübâhlar dâiresi olduğunu hadîslerden öğreniyoruz:

“Allah celle celâlühû’nun, kitâb’ında helâl kıldığı helâl, haram kıldığı da haram, susup bir şey demediği de affedilmiştir. O halde Allah celle celâlühû’dan âfiyetini kabûl ediniz. Zîrâ hiç şübheniz olmasın ki Allah celle celâlühû hiçbir şeyi unutmuz değildir”^[39]

“Şübheniz olmasın ki, Allah celle celâlühû bir takım farzları farz etmiştir, onları zâyî’ etmeyiniz, bir tâkım (haram ve yasa) çizgileri çizmiştir, onları aşmayınız; bir takım şeyler hakkında da size merhameti yüzünden, bir unutmama olmaksızın sükût etmiş bir şey dememiştir ki, onları araştırmayınız.”^[40]

Mübâhlar dâiresinde de açılacak güzel bir çığır yine hadîslerle meşrû’dur:

“Kim İslâm’da güzel bir çığır açar da kendinden sonra onunla amel edilirse, onun ve kendinden sonra onunla amel edenlerin ecirinin bir misli) ona verilir.”^[41]

Yine bu dâirede müslümânların güzel gördükleri şeyler Allah celle celâlühû katında da güzeldir:

“Müslümânların güzel gördüğü Allah celle celâlühû katında da güzeldir”^[42]

Büyük Müctehid ve Muhaddis İbnu Dakîk el-‘Îd İmâm Nevevî’nin el-Erbaîn’ine yazdığı şerhde mübahların güzel ve iyi maksadlarla tâat hâline geldiğini, meselâ, meşrû ölçülerde yapılacak olan cinsi münâsebetin İslâmî niyyetlerle ibâdet olacağını söyler.^[43]

Evet, bütün bunlara rağmen zamanımızın hidâyetten nasîbi olmayan koyu câhil Hâricî sapıkları “Hatm-i Hâcegân”ın bid’at olduğunu zannediyor ve söylüyorlar. Oysa ne âyetlerde, ne de hadîslerde böyle bir zikrin yasaklığına dâir bir şey getiremiyorlar.

Bilhassa, beşikteyken şeyh olup, hâlâ beşikten kalkamayan ve hâliyle hakîki şeyhlik ile beşik şeyhliğini karıştırdığı için hakîkî şeyhliği inkâr eden zavallı Ferit Aydın bakınız bir sohbet videosunda öz olarak ne diyor:

Nakşîlikte, Hatm-i Hâcegân’da (belli sayıyı korumak maksadıyla) taşlar kullanılmaktadır. Hasan Sabbâh’ın, devleti yıkmak için örgütlediği eşkıyâ çetesi de, devlet güçlerinin baskını ânında halka olup taşlarla zikir yapıyor gibi oluyorlardı. Öyleyse Hatm-i Hâcegân Hasan Sabbah ve eşkıyâ çetesinden alınmadır. (Son)

Şuradaki kimin rızâsı için(!) yapıldığı besbelli olan muazzam ispiyonu görebilmek için zeki olmaya ihtiyâç yoktur; biraz akıllı olmak yeterlidir. Böyle bir geri zekâlıya sekiz yaşındaki bir çocuk bile şu suâlleri sorabilir:

Bir: Şu husûsta târîhî, değil herhangi bir delîl, basit ve zayıf bir ipucu ve karîne var mıdır, varsa nedir? Biz diyoruz ki, yoktur; çünkü böyle bir delîle çok muhtâc olmasına rağmen bunu kendisi de getirememiştir. Öyleyse delîlden doğmayan mücerred bir imkân ve ihtimâl akıllılarca mu'teber olamayacağından, şu iddia bir deli saçması veya sarhoş hezeyânından başka bir şey değildir. Eğer şunlara göre mücerred imkân ve ihtimâl delîl olmak için yeterli olabiliyor ise, kendileri, muhtemelen İslâm düşmanlarından biridir veya onların bir ajânıdır, Yâhud, livata mübtelâsı it uğursuz takımındandır. Çünkü bunlar da birer imkân ve ihtimâldir. Ama biz böyle demiyoruz. Çünkü biz hislerini, ihtimallerini ve aklını İslâmî delîllere kurbân etme anlayışında olan mü'minleriz.

Kaldı ki, şu usûlün Hasan Sabbah'dan değil de Selef'ten alınma olduğu hadîs kitaplarına âşına olanlarca bilinen bir şeydir.

Nitekim, İmâm Dârimî, Sünen'inde yaptığı bir rivâyette, Ebû Mûsâ'l-Eş'arî, mes-cidde ellerinde küçük taşlar bulunan insanlardan meydana gelen bir zikir halkası görmüştü. (Birisini), yüz defâ tekbîr getirin, diyor, yüz defa tekbir getiriyorlardı. Sonra yüz defa lâ ilâhe illellâh deyin diyor, onlar da yüz defâ lâ ilâhe illellâh, diyorlardı. Yüz kere sübhânellah deyin diyor, onlar da yüz defa sübhânellâh diyorlardı. Ebû Mûsâ el-Eş'arî bunu hayırlı bir iş, İbnu Mes'ûd da bid'at olarak gördüklerini söylüyorlardı.^[44]

Câhillere gürûhu İbnu Mes'ûd radiyellâhu anhu'nun bu rivâyetinini kendilerine bir delîl olduğunu zannedip dururken aleyhlerinde bir delîl olabileceğini de anlayacak fıkıhtan uzak olduklarını göstermektedirler.

Hâtîme

Yoksa, Kur'ân'ın Toplanması ve Mushaf Yapılması da Bir Bid'at mıydı?

Ve... Hatm-i Hâcegân Aleyhinde İddiâ Edilenler Hakkındaki Son Söz Nedir?

Yine Sahâbe radiyellâhu anhum'dan bir çokları Kur'ân'ı toplayıp Mushaflaştırma-yı da Resûlüllâh sallellâhu aleyhi ve sellem tarafından yapılmadığını ileri sürerek bid'at kabûl ediyorlardı.

Nitekim İmâm Buhârî rahimehullâh, Sahîh'inde, Zeyd İbnu Sâbit radiyellâhu anhu'dan şöyle rivâyet etti: (Müseylemetü'l-Kezzâb'ın öldürüldüğü Benî Hanîfe kabîlesiyle harb edildiği, Yemen'de bir yer olan) Yemâme ahâlisiyle muhârebe edildiği senede Ebû Bekr bana haber gönderdi (ve beni yanına çağırdı.) Gittiğim zaman bir de ne göreyim! Ömer b. Hattâb radiyellâhu anhu O'nun yanında duruyor.

Ebû Bekr şöyle dedi: Ömer bana geldi ve dedi ki, Yemâme gününde Kur'ân okuyucular (hâfızlar)da ölüm şiddetli ve çok oldu. Ve ben gerçekten değişik yerlerde Kur'ân okuyanların öldürülmelerinin çoğalmasından ve böylece Kur'ân'dan büyük bir kısmın zâyi' olmasından endîşe ediyor ve korkuyorum; Kur'ân'ın toplanmasını emretmeni (münâsib ve lüzûmlu) görüyorum. Ömer'e Resûlüllâh sallellâhu aleyhi ve sellem'in yapmadığını nasıl yapacaksın? dedim. Ömer, bu -vallâhi- hayırdır, dedi. Ömer bana sürekli mürâcaat etti ve nihâyet Allah celle celâlühû bu hususta gönlümü genişletti; ve ben de bu husûsta Ömer'in kanâatine sâhib oldum.

Zeyd, Ebû Bekr bana, sen ithâm etmeyeceğimiz akıllı bir delikanlısın; Resûlüllâh sallellâhu aleyhi ve sellem'e vahiy yazıyordun. Kur'ânı araştırıp topla, dedi. (Zeyd), Resûlüllâh sallellâhu aleyhi ve sellem'in yapmadığını nasıl yapacaksınız? dedim, dedi... (Ebû Bekir) o -vallâhi- hayırdır dedi ve devâmlı bana mürâcaat etti.

Nihâyet Allah celle celâlühû kalbimi Ebû Bekr ve Ömer'in kalbini genişlettiğine (Kur'ânı toplamanın hayırlı bir iş olduğuna) genişletti...^[45]

Görüldüğü gibi, sonunda Kur'ân toplandı ve bu toplama işi bid'at olarak görülmedi. İyi de yapıldı.

Taşlarla toplu zikretmeyi bir Sahâbî güzel ve hayır, diğeri de bid'at ve şer görmüştür.

İki: Kimi âlimlerden Sahâbî kavlini hüccet görmediği rivâyet edilse de İslâm âlimlerinin cumhûru onu delîl görüp bağlayıcı kabûl ederler. Hanefîler de onlardandır. Hatta bazı rivâyetlerde, bunu, İslâm âlimlerinin sadece cumhûru değil, hepsi kabûl eder. Yalnız, bir Sahâbî kavline ters düşen başka bir Sahâbî kavli varsa, tercîhe gidilir; birisi alınır.^[46]

Üç: Sûfiyye de burada Sahâbe'den birçoklarının fiilini ve Resûlullah sallellâhu aleyhi ve sellem efendimizin takrîrlerini esâs alarak, başka bir Sahâbînin sözünü almamıştır. Başka birçok delîlden istifâdeyle Abdullah İbnu Mes'ûd'un değil de, Ebû Musâ radiyallâhu anhu'nun ilk kanâatini seçmişlerdir. Evet, Abdullah İbnu Mes'ûd'un Sünnet'i muhafazadaki hassâsiyeti her türlü takdîrin üstündeydi; lâkin öte yanda Resûlullah sallellâhu aleyhi ve sellem'in takrîrleri ve Sahâbe rıdvanullâhi teâlâ aleyhim'den taşlarla tesbîh edenler de vardı. Nitekim bu taşlarla ve tesbîhlerle zikretmek husûsunda İmâm Celâleddîn es-Süyûtî'nin yazdığı müstakil bir risâleyi yukarıda Türkçeye çevirmiştik.

Tekrâr olarak diyoruz ki, İmâm Süyûtî'nin yukarıya aldığımız risâlesinde yer âlan rivâyetlerde Sahâbe rıdvanullâhi teâlâ aleyhim'in tatbîkâtı vardır. Bu rivâyetler göz önünde bulundurularak, Sûfiyye tarafından, topluca ve tek başına taşlarla zikretmenin bid'at olduğu değil de, hayır olduğu yanı tercîh edilmiştir.

Şu halde taşlarla zikir Resûlullah sallellâhu aleyhi ve sellem'in takrîrlerinden ve Sahâbe rıdvanullâhi teâlâ aleyhim'in amelinden alınma bir Sünnettir; müfterî kez-zâbların dediği gibi, Hasan Sabbâh'dan alınma değildir. Biz, da'vâmıza dâir delîl getirdik, şu iddia sâhiblerinde eğer zerre kadar şeref ve haysiyet varsa, onlar da kendi da'vâları için delîl getirsinler. Ama bunlar delîl olsun... Küflü akılları onlara kalsın. Bekliyoruz...

Dört: Hem, canları istemediğinde ve hevâlarına uymayan bir çok yerde, hadîsleri, hatta âyetleri bir tarafa fırlatacak kadar alçalabilenler ne zamandan beri Sahâbe rıdvanullâhi teâlâ aleyhim'in aralarında ihtilâflı olan bir kavlini delîl görüyor, hatta, onunla mü'münlere müşriklik sıfatını yakıştırabiliyorlar?!... Câhilliğin ve terbiyesizliğin âlemi yok...

Beş: Şu mübtezel iddiâlarındaki delîl veya karîne mücerred/salt kısmî benzerlikler ise, İbnu Sebe, Kuzmân ve Abdullah İbnu Ubeyy İbni Selûl ve benzeri gizli kâfirler olan münâfıkların kendilerini mü'minlerden gizlemek için namaz kılmaları, oruç tutmaları, zekât vermeleri ve bazen cihâd etmeleri, İslâm'a ve Müslümânlara göre birer farz olan şu ibâdetlere gölge düşürür mü? Bir akıllı mü'mine göre elbette düşürmez, değil mi? Öyleyse, mü'minlerin yaptığı güzel bir işi, kâfirlerin kötü maksadlarla yapması, güzel olmaktan çıkarmaz. Elverir ki yapılan şey dîne uysun veya en azından ters düşmesin. Şu halde, böylesi bir delîl getirme usûlü -afv buyurunuz-yellenip karın şişini indirmek haysiyetinde bile değildir. Çünkü, yellenmekte tabîi ve fitrî de olsa bir fayda vardır; amma şu ölçüsüz sözlerde hiç de iyi bir neticesi olmayan karın şişkinliğinden başka bir şey yoktur.

Altı: Böylesi bir karakucak veya karakuşu bir delîl getirme 'yöntem'i hangi 'bilimsel' esaslara dayanmaktadır?

Hiçbir ölçü denilebilecek ölçüye dayanmamaktadır. Böylesi bir delîllendirme ‘yöntemi’, ilmîlikte bulunmadığı gibi bilimsellikte bile yoktur. Varsa, gösterilsin. Heyhât...

Hâsılı, mes’eleyi tam manasıyla delîllendirdiğimizi iddiâ etmiyoruz; aksine getirdiğimiz delîl ve mesnedler hakîkate var olanların çok küçük bir kısmından ibârettir. Ancak yine de manzara ortadadır. Ya sizin delîlleriniz, ey kartondan miğferleri, mukavvadan kılıçları ve kalkanlarıyla hakka ve hakîkate saldıran şapşal Don Kişotlar?!... Sizin delîlleriniz nelerdir?.. Ma’nâsını anlamaktan, içindeki incelikleri kavramaktan ve nereye konulacağını bilmekten âciz olduğunuz mes’eyleyle alâkasız bir mevkûf rivâyet ile geri zekâllılığın mahsûlü olan ve sâhibini maskara edecek yakıştırmalar mı? Sizin gibi cehâlet ve sapıklık sarhoşu zavallıların din nâmına ve lehine konuşmaları, din düşmanlığından yana konuşmalarından dine daha zararlı ve yıkıcıdır. Sarhoş kusmuklarıyla her yanı batırılıyorsunuz. İbâdet tembelliği ile besidanaları gibi yatıp duruyorsunuz; Allah celle celâlühû’yu zikretmek size ağır geliyor; bari susunuz da, İslâm’ı ve Müslümanları rahat bırakınız; onların Allah celle celâlühû’ya giden yolunda yol kesici olmayınız, mel’ûnluk yapmayınız.

Unutmayınız ki, efendiler efendisi Efendimiz sallem aleyhi ve sellem, ‘kim, (bilinen ma’nâdaki yollarında kazâ-i hâcet görmek gibi eziyyet yapmanın yanında bilhassa Allah celle celâlühû’ya giden) yollarında Müslümanlara eziyyet ederse, o müslümanların la’neti, onlara eziyyet edene vâcib olur’^[47] buyurmaktadır.

و صلى الله تعالى عليه و على آله و سلم
تسليما والحمد لله رب العالمين

DİPNOTLAR:

[34] Hâkim, el-Müstedrek (1/501) Zehebî, râvîlerinden birinin kimilerince zayıf kimilerince de güvenilir ve sağlam bulunduğunu söyledi (Telhîs, aynı yer). Buna göre hadîs “hasen”dir

[35] Taberânî, es-Sağîr (er-Ravdu’d-Dânî:2/227)

[36] [Mâlik, Muvatta (Selâm:4), Ahmed (5/219), Buhârî, (İlim:8, Salât:84), Ebû Dâvûd (Edeb:14), Tirmizî (Edeb:12, İstîzân:29), el-Mu’cemu’l-Müfehres:1/503

[37] (Ahmed: 3/150), el-Mu’cem:1/5

[38] Ahmed, el-Müsned (23269, 23299), Ebû Dâvûd (4826), Tirmizî (2758), (benzer bir lafızla.) Tirmizî, “bu Hasen-Sahîhdir” dedi, Hâkim (4/281)

[39] Hâkim, el-Müstedrek ve sahîh olduğunu söyledi; Zehebî de Telhîsu’l-Müstedrek’de O’nu tasdîk etti. (2/375) Bezzâr. Heysemî, “isnâdı hasendir; râvîleri güvenilir ve sağlam bulunmuştur” dedi (Mecmau’z-Zevâid:1/232, İlmiye, 1422)

Allah celle celâlühû, Kitâbında kıldığı helâlleri ve haramları bazen üstü örtülü olarak yapar ki, bunları da Resûlü sallem aleyhi ve sellem Sünnetiyle açıklamış olur.

[40] Dârekutnî, [Nevevî, el-Erbeîn, 30. hadîs, Nevevî, Sem’ânî, Irâkî ve İbnu Hacer hasen, İbnu Salâh da sahîh olduğunu söylemişlerdir. (el-Fütühâtü’r-Rebbâniyye, 7/365’den naklen, el-Vâfi:224) Taberânî, el Kebîr (22/221, 222) Heysemî, “râvîleri, sahîh’in râvîleridir” demiştir. (Mecmau’z-Zevâid:1/232)

[41] Ahmed (4/357), Müslim (1017), Tirmizî (2675), Nesâî (5/75), İbnu Mâce (203), İbnu Hibbân (3308)

[42] Ahmed, el-Müsned, mevkûf olarak (3600), Heysemî “bunu Ahmed, Bezzâr ve Taberânî, el-Kebîr’de rivâyet etmiştir ki, râvîleri güvenilir ve sağlam bulunmuşlardır” demiştir. (Mecmau’z-Zevâid,1/241, H:832, İlmiye)

[43] İbnu Dakîk el-‘İd, Şerhu’l-Erbaîn (218, Dârü’s-Selâm baskısı,1425)

[44] Dârimî, es-Sünen(1/79, H:204)’den kısaltarak.

[45] Buhârî, Sahîh, Kur’ân’ın toplanması bâbı, 2/745, Pakistân baskısı

[46] Geniş bilgi için Menâr ve şerhlerine, meselâ, Fetahu’l-Ğeffâr(347-348)’a ve İblâ Mukaddimesi Kavâid fi Ulûmi’l-Hadîs(85-86-87)’e bakılsın.

[47] Taberânî, el-Kebîr (3/179, H:3050), Münzirî et-Terğîb ve’t-Terhîb(42, H:246, Dâru’l-Kitâbi’l-Arabî, 2004)’de ve Heysemî, Mecmau’z-Zevâid(1/280, H:1001, İlmiyye baskısı)’de, Süyûtî de el-Câmiu’s-Sağîr(2/139)’de isnâdının hasen olduğunu söylemişlerdir. Münâvî Feyz’in de (6/23) Veliyyuddîn el İrâkî’nin bunun zayıf olduğuna meylettğini ve senesinde bulunan İmrân el-Kattân’ın hakkında ihtilâf edildiğini, Şuayb İbnu Bessâm’ın Münker rivâyetleri bulunan sadûk bir râvî olduğunu söylediğini nakletti ise de, Ahmed el-Ğumârî bu hadîsin o münkerlerden olmadığını, şâhidlerinin olduğunu, Ebû Nuaym’in Târîhu Asbehân’da “kim müslümânlara, yolunda eziyyet ederse, onların la’neti ona isâbet eder” şeklinde rivâyetinin bulunduğunu ifâde etmektedir. (El-Müdâvî:6/31)

ZİKİRLER, DUÂLAR VE FAZİLETLİ AMELLER

CEMÂZİYELEVVEL AYININ NAMAZLARI

Cemâziyelevvel ayının yirmi birinci gecesi (6 Şubat Salı gününü 7 Şubat Çarşamba gününe bağlayan gece) ekserî evliyâullâha mânevî mi'râc nasîb olduğu için, o gecenin ihyâsı îcâb eder (ki o gecenin ihyâsı niyetiyle iki rekât dahî kılınsa en azından Âmene'r-Rasûlü bile okunsa ihyâdan sayılır).

Cemâziyelevvel ayının yirmi yedinci gecesi (12 Şubat Pazartesi gününü 13 Şubat Salı gününe bağlayan gece) iki selâmla sekiz rekât kılınır, her rekâtta Fâtiha'dan sonra Duhâ (Vedduhâ) Sûresi bir kere okunur.

Sonra ay bitene kadar: «سُبُّوحٌ قُدُّوسٌ» “Sübbûhun Kuddûsün” zikrine devâm edilerek o ay ihyâ edilir ki, bu amellerin yüceliğinden bu ayın azameti de anlaşılmiş olur. (Muhammed ibnü Hatîriddîn, el-Cevâhiru'l-hams, sh:54)

CEMÂZİYELÂHİR AYININ NAMAZLARI

Cemâziyelâhir ayının ilk gecesi (16 Şubat Cumâ gününü 17 Şubat Cumartesi gününe bağlayan gece) kolaya gelen sûrelerle iki rekât namaz kılınır, namaz bitirildikten sonra çokça istiğfarda bulunulur. (Muhammed ibnü Hatîriddîn, el-Cevâhiru'l-hams, sh:54)

Cemâziyelâhir ayının onuncu gecesi (25 Şubat Pazar gününü 26 Şubat Pazartesi gününe bağlayan gece) altı selâmla on iki rekât kılınır, her rekâtta Fâtiha'dan sonra bir kere Kureyş Sûresi okunur. Bu namazın ardından Yûsuf Sûresi okuyanı **Allâhu Te'âlâ** o sene geçim darlığından korur ve âhir zamânın sıkıntılarından muhâfaza buyurur. (Muhammed ibnü Hatîriddîn, el-Cevâhiru'l-hams, sh:54)

CİNLERDEN KORUNMAK İÇİN BİR DUÂ

Şeyhu'l-muhaddisîn **Ebu'n-Nadr Hâşim ibni Kâsım el-Leysî** (H.134-207) şöyle anlatmıştır: “Ben evimde cinler görüyordum, onlar tarafından bana: ‘Yâ **Eba'n-Nadr!** Bizim civârımızdan ayrıl.’ deniliyordu, bu bana çok zor gelince Kûfe'de bulunan **İbni İdrîs, el-Muhâribî** ve **Ebü Üsâme** (Rahimehümillâh) gibi zatlara bir mektup yazarak bana çâre bulmalarını istedim.

İmâm-ı Muhâribî (Radiyallâhu Anh) bana: ‘Şüphesiz Medîne'de bir kuyu vardı ki ne zaman ona bir kova sarkıtsalar cinler onların ipini keserdi. Derken bir kâfile o kuyunun ahâlisine misâfir geldiğinde kendisi onlara bu durumdan şikâyetlenince onlar bir kova su istediler, sonra aşağıdaki kelâmı söyleyerek (sığınma duâsını ve peşine Sâffât Sûresi'nin ilk on âyetini okuyarak) suya üflediler ve o suyu kuyuya döktüler. İşte tam o sırada bir ateş çıkarak kuyunun başında söndü.’ diye cevap yazdı.

Ben bu rivâyeti duyunca küçük bir bakır kaba su doldurup bu sığınma duâsını onun üzerine okudum, sonra o suyu evin dört tarafına serpiştirdim. İşte tam o anda bana: ‘Yâ **Eba'n-Nadr!** Bizi yaktın, biz senin civarından ayrılıyor.’ diye bağurdılar.” (İbnü 'Âbidîn, 'Ukûdü'l-leâlî, sh:503-505)

Duânın Okunuşu ve Mânâsı

«بِسْمِ اللَّهِ! اِحْتَسَبْنَا بِاللَّهِ الَّذِي لَيْسَ مِنْهُ شَيْءٌ مُّتَمَنِّعٌ وَبِعِزَّةِ اللَّهِ الَّتِي لَا تُرَامُ وَلَا تُضَامُ، وَبِسُلْطَانِ اللَّهِ الْمَنِيعِ نَحْتَجِبُ وَبِأَسْمَائِهِ الْحُسْنَى كُلِّهَا عَائِدِينَ مِنَ الْآبَالِسَةِ وَمِنْ شَرِّهِمْ وَمِنْ شَرِّ شَيْطَانِ الْإِنْسِ وَالْجِنِّ وَمِنْ شَرِّ كُلِّ مُعْلِنٍ أَوْ مُسِرٍّ، وَمِنْ شَرِّ مَا يَخْرُجُ بِاللَّيْلِ وَيَكْمُنُ بِالنَّهَارِ، وَيَخْرُجُ بِالنَّهَارِ وَيَكْمُنُ بِاللَّيْلِ، وَمِنْ شَرِّ مَا ذَرَأَ وَبَرَأَ، وَمِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ وَمَا يَخْلُقُ، وَمِنْ شَرِّ إِبْلِيسَ وَجُنُودِهِ، وَمِنْ شَرِّ كُلِّ ذَابَّةٍ أَنْتَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا إِنَّ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ، أَعُوذُ بِمَا اسْتَعَاذَ بِهِ مُوسَى وَعِيسَى وَإِبْرَاهِيمُ الَّذِي وَفَى مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ وَذَرَأَ وَبَرَأَ، وَمِنْ شَرِّ إِبْلِيسَ وَجُنُودِهِ، وَمِنْ شَرِّ مَا يُتَّقَى.»

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ، بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿وَالصَّاقَاتِ صَفًّا ﴿١﴾ فَالزَّاجِرَاتِ زَجْرًا ﴿٢﴾ فَالتَّالِيَاتِ ذِكْرًا ﴿٣﴾ إِنَّ إِلَهَكُمْ لَوَاحِدٌ ﴿٤﴾ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَرَبُّ الْمَشَارِقِ ﴿٥﴾ إِنَّا زَيْنًا السَّمَاءِ الدُّنْيَا بِزِينَةِ الْكَوَاكِبِ ﴿٦﴾ وَحِفْظًا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ مَارِدٍ ﴿٧﴾ لَا يَسْمَعُونَ إِلَى الْمَلَأِ الْأَعْلَى وَيُقَذَّفُونَ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ ﴿٨﴾ دُحُورًا وَلَهُمْ عَذَابٌ وَاصِبٌ ﴿٩﴾ إِلَّا مَنْ خَطِفَ الْخَطْفَةَ فَاتَّبَعَهُ شَهَابٌ ثَاقِبٌ﴾

“Allâh’ın adıyla! Hiçbir şeyin kendisinden korunamayacağı Allâh’ın Zâtı’yla ve (zarar dokundurmakla) kastedilemeyen ve noksanlığa uğratılmayan o Allâh’ın izzetiyle yetindik. Allâh’ın korunmuş saltanatıyla örtünüyoruz.

İblislerden ve şerlerinden, insan ve cin şeytanlarının şerlerinden, kendini açık eden veya gizleyen her şeyin şerrinden, gece çıkıp gündüz gizlenen, gündüz çıkıp gece gizlenen her şeyin şerrinden, türetip yaydığı ve emsalsiz halkettiği şeylerin şerrinden, yarattığı ve yaratacağı her şeyin şerrinden, İblîs ve ordularının şerrinden ve perçeminden yakalamış olduğun her debelenen canlının şerrinden Allâh-u Te‘âlâ’nın esmâ-i hüsnâsının tümüne sığınıcılar olarak (Allâh’ı kendimize kefil yaptık).

Şüphesiz ki **Rabbim** (kullara yaptığı şeyler hakkında çok hikmetli ve) dosdoğru bir yol üzeredir. (Allâh-u Te‘âlâ’nın) halkettiği, çoğaltıp yaydığı ve emsalsiz yarattığı her şeyin şerrinden, İblîs’in ve ordularının şerrinden ve sakınılan her şeyin şerrinden, **Mûsâ’nın**, **İsâ’nın** ve (emirleri) hakkıyla yerine getiren **İbrâhîm’in** sığındığı Zât’a sığınyorum.”

“O tam bir saf yaparak (ayaklarını) safa dizen(melek)lere, ardi sıra tam bir engellemeye (cinleri insanlardan) men eden (melekler)lere de, peşisıra (âyetleri ve) zik(i)r(ler)i ardarda tilâvet eden(melekler)lere de yemin olsun ki şüphesiz sizin İlâhınız elbette birdir; göklerin, yerin ve ikisi arasındakilerin de Rabbi’dir, doğuların da Rabbi’dir.

Muhakkak Biz o (size) en yakın olan göğü muhteşem bir ziynetle; o (parlak) yıldızlarla iyice süsledik. Bir de, her isyankâr şeytandan tam bir koruma olsun diye (o yıldızları yarattık).

(Artık) o(şeyta)nlar o en üstün (melek) cemâat(lerin)e kulak verip işitemezler ve (göğe doğru yükselmek istediklerinde, onun) her taraf(ın)dan atıl(an ateş parçalarıyla taşlan)ırlar ki (göklere çıkmak istedikleri her sefer) büyük bir kovulmayla (karşılaşırlar). Devamlı ve şiddetli bir azap da özellikle onlar içindir. Ancak (gaybî haberlerden) ânî bir kapışla süratlice çalmış olan biri müstesnâ ki, onu da hemen (yıldızdan kopan) parlak bir ateş parçası izle(yip helâk et)miştir.” (es-Sâffât Sûresi:1-10)

ÂDEM BABAMIZA VE HAVVA ANNEMİZE SALÂT İÇEREN SALÂT-I TERAHUMİYYE

Hâfız Ebû Mûsâ el-Medînî (Rahimehullâh) seleften bir zâtn: “Bir kere ben **Âdem** (Aleyhisselâm)ı rüyamda gördüm, evlatlarının kendisine çok az salevât okuduklarından şikâyet ediyordu.” dediğini senediyle nakletmiştir. (Yûsuf en-Nebhânî, Se’âdetü’l-dâreyn, sh:89)

Bedir ehlinde olan **Ebû Üseyd** (Radiyallâhu Anh) şöyle anlatmıştır:

قَالَ أَبُو أُسَيْدٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: «بَيْنَمَا أَنَا جَالِسٌ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذْ جَاءَهُ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ! هَلْ بَقِيَ عَلَيَّ مِنْ بَرِّ أَبِيِّ شَيْءٌ بَعْدَ مَوْتِهِمَا أَبْرُهُمَا بِهِ؟ قَالَ: نَعَمْ، خِصَالٌ أَرْبَعَةٌ: الصَّلَاةُ عَلَيْهِمَا، وَالِاسْتِغْفَارُ لَهُمَا، وَإِنْفَاذُ عَهْدِهِمَا، وَإِكْرَامُ صَدِيقَيْهِمَا، وَصَلَّةُ الرَّحِمِ الَّتِي لَا رَحِمَ لَكَ إِلَّا مِنْ قَبْلِهِمَا، فَهُوَ الَّذِي بَقِيَ عَلَيْكَ مِنْ بَرِّهِمَا بَعْدَ مَوْتِهِمَا.»

“Bir kere ben **Rasûlüllâh** ﷺ’in yanında oturuyorken ensardan bir adam kendisine gelecek: ‘Yâ **Rasûlellâh**! Annem-babam vefât ettikten sonra benim üzerimde onlara kendisiyle iyilikte bulunmam gereken bir hak kaldı mı?’ dediğinde **Rasûlüllâh** ﷺ:

‘Evet, dört haslet vardır ki (onlar da); kendilerine duâ edip onlar için istiğfâr etmek, vasiyetlerini yerine getirmek, dostlarına ikramda bulunmak ve ancak onlar cihetinden seninle rahmi (akrabâlığı) bulunan kişilere sıla-i rahim yapmaktır. İşte vefatlarından sonra onlara yapabileceğin iyilik olarak üzerinde kalan vazîfe ancak budur.’ buyurdu.” (Ahmed ibnû Hanbel, el-Müsned, rakam:16059, 25/457; Ebû Dâvûd, es-Sünen, rakam:5142, 4/336; el-Hâkim, el-Müstedrek, rakam:7260, 4/171; et-Taberânî, el-Mu’cemü’l-evsat, rakam:7976, 8/65; el-Beyhakî, Şu‘a-bü’l-îmân, rakam:7514, 10/293; İbnü Şâhîn, et-Terğîb, rakam:301, sh:94)

Bu hadîs-i şerîfin delâleti vechile; ilk babamız ve annemiz olan **Âdem** ve **Havvâ** (Aleyhimesselem)a salât-ü selâm okumamız onların bizim üzerimizde bulunan haklarından. Ayrıca **Ebû Hureyre** (Radiyallâhu Anh)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** ﷺ:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «صَلُّوا عَلَيَّ أَنْبِيَاءَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ، فَإِنَّ اللَّهَ بَعَثَهُمْ كَمَا بَعَثَنِي.»

“Allâh’ın nebîlerine ve rasûllerine salât okuyun, zîrâ şüphesiz Allâh-u Te’âlâ beni peygamber olarak gönderdiği gibi onları da (nebî olarak) gönderdi.” (el-Beyhakî, Şu‘a-bü’l-îmân, rakam:130, 1/277; el-Bezzâr, el-Müsned, rakam:9412, 16/241) buyurarak kendisiyle birlikte diğer nebîlere de salât-ü selâm okunmasını emretmiştir.

Biz de bu vesîleyle sizlere “**Delâilü’l-hayrât**”ta zikredilen, **Efendimiz** ﷺ’e salâtta sonra **Âdem** ve **Havvâ** (Aleyhimesselem)a ve onlardan doğan tüm nebîlere, sıddıklara, şehitlere ve sâlihlerle, ayrıca tüm melâike-i kirâma salevât ihtivâ eden bir salevât-ı şerîfeyi yazmayı münâsip gördük.

Ayrıca bu salevât-ı şerîfede hem kendimizin, hem de bizi doğuran anne-babamızın ve tüm inananların günahları için mağfiret talebi ihtivâ eden bir istiğfâr mezkûr olup sonunda da cennet hazînelerinden olan doksan dokuz derde deva “Lâ Havle-i Şerîf” zikredilmiştir ki müminlerin günahları için istiğfâr etmenin fazîleti hakkında **Ümmü Seleme** (Radiyallâhu Anhâ)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** ﷺ şöyle buyurmuştur:

عَنْ أُمِّ سَلَمَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهَا: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ قَالَ كُلَّ يَوْمٍ: اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ، أَلْحَقَ بِهِ مِنْ كُلِّ مُؤْمِنٍ حَسَنَةٌ.»

“Kim her gün:

«اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ.»

‘Ey Allâh! Beni ve inanan bütün erkek ve kadınları bağışla.’ derse, (duâ ettiği) **her müminden** (dolayı inananlar sayısınca) **kendisine bir sevap yazılır.**” (et-Taberânî, el-Mu‘cemu’l-kebîr, rakam:877, 23/370)

Yine böylece **Enes ibni Mâlik** (Radiyallâhu Anh)dan rivâyet edilen bir hadîs-i şerîfte **Rasûlüllâh** ﷺ şöyle buyurmuştur:

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «مَنْ اسْتَغْفَرَ لِلْمُؤْمِنِينَ رَدَّ اللَّهُ عَلَيْهِ مِنْ آدَمَ فَمَا دُونَهُ.»

“Her kim müminler için mağfiret talebinde bulunursa, **Allâh-u Te‘âlâ Âdem** (Aley-hisselâm)dan **îtibâren ondan sonraki herkes adına kendisine istiğfâr îadesi yapar.**” (İbnü Bişrân, el-Emâlî, rakam:244, sh:116; el-‘Irâkî, el-Muğnî, sh:382; Muhammed el-Fâsî, Metâli‘u’l-meserrât, sh:303)

Salât-ı Terahumiyye’nin Okunuşu

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَأَعْطِهِ الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ وَالذَّرَجَةَ الرَّفِيعَةَ وَابْعَثْهُ الْمَقَامَ الْمَحْمُودَ الَّذِي وَعَدْتَهُ مَعَ إِخْوَانِهِ النَّبِيِّينَ. صَلَّى اللَّهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ نَبِيِّ الرَّحْمَةِ وَسَيِّدِ الْأُمَّةِ وَعَلَى آيِنَا آدَمَ وَأُمَّنَا حَوَاءَ وَمَنْ وَلَدَا مِنَ النَّبِيِّينَ وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ، وَصَلِّ عَلَى مَلَائِكَتِكَ أَجْمَعِينَ مِنْ أَهْلِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِينَ وَعَلَيْنَا مَعَهُمْ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ! اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَلِوَالِدَيَّ وَارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا وَلِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ، وَتَابِعْ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ بِالْخَيْرَاتِ، [رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ]، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.»

“Ey Allâh! Efendimiz Muhammed’e ve Efendimiz Muhammed’in Ehl-i Beyti’ne salât eyle, Sen ona peygamber kardeşleriyle birlikte vesîle (aracılık ve şefâat hakkı), fazîlet ve yüksek derece ver ve Sen onu kendisine vaad ettiğin Makâm-ı Mahmûd’a ulaştır. **Allâh-u Te‘âlâ** ümmetin Efendisi ve rahmet nebîsi olan **Muhammed Efendimiz’e**, babamız **Âdem’e**, annemiz **Havvâ’ya** ve onların doğurdıkları tüm nebîlere, sıddıklara, şehitlere ve sâlihlerle salât eylesin. Ey acıyanların en merhametlisi! Göklerin ve yerlerin ahâlisinden olan cümle meleklerine ve onlarla birlikte bize de salât eyle.

Ey **Allâh!** Benim ve anne-babamın günahlarını bağışla, onlar beni küçükken büyütükleri gibi Sen de onlara rahmet eyle, îmanlı erkek ve kadınların Müslüman erkek ve kadınların dirilerinin ve ölülerinin cümlesinin de (günahlarını mağfiret eyle).

Ayrıca Sen (Allâh için birbirini sevmeye, ziyaret etmeye, merhamet edip ilgilenme ve hayır duâda bulunma gibi) bizimle onlar arasında (gidip gelen) hayırlı amelleri birbiri ardınca nasîb eyle. Ey **Rabbim!** Bağışla, merhamet eyle, acıyanların hayırlısı ancak Sensin.

Günahlardan dönüş ve ibâdete kuvvet ancak O çok yüce ve pek büyük olan **Allâh**'ın yardımınıdır.” (el-Cezûlî, Delâilü'l-hayrât, rakam:203-204, sh:86-87; Muhammed el-Fâsî, Metâli'u'l-meserrât, sh:302-304)

HAYIRLI VE SIHHATLİ ŞEKİLDE UZUN ÖMÜR SÂHİBİ OLMAK İÇİN OKUNACAK VEYA YAZILIP ÜZERİNDE TAŞINACAK BİR DUÂ

Yûsuf-u Nebhânî (Kuddise Sirruhû)nun nakline göre; aşağıda zikredilecek duânın okunması, yazılarak eve asılması ve üstte taşınması kişiyi hattâ âilesini salgın hastalıklardan kurtararak uzun ömürle yaşamasına vesîle olur.

«اللَّهُمَّ إِنَّ الصَّادِقَ الْمَصْدُوقَ -صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَسَلَامُكَ- قَدْ قَالَ: إِنَّكَ قُلْتَ: مَا تَرَدَّدْتُ فِي شَيْءٍ أَنَا فَاعِلُهُ كَتَرَدُّدِي فِي قَبْضِ رُوحِ عَبْدِي الْمُؤْمِنِ، يَكْرَهُ الْمَوْتَ وَأَكْرَهُ مَسَاءَتَهُ؛ فَصَلِّ اللَّهُمَّ عَلَي سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ لِأَوْلِيَائِكَ الْفَرَجَ وَالْعَافِيَةَ وَلَا تَسُوْنِي فِي نَفْسِي وَلَا فِي أَحَدٍ مِمَّنْ أَحْبَبَنِي وَبَارِكْ لِي فِي عُمْرِي وَزِدْ فِي حَيَاتِي فَأَنْتَ الَّذِي تَهَبُ عَيْشَ الْأَبَدِ لِأَهْلِ الْآخِرَةِ فَهَبْ لِي عُمْرًا طَوِيلًا مُزِينًا بِعَافِيَتِكَ، فَإِنَّكَ وَلِيُّ ذَلِكَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَالْقَادِرُ عَلَيْهِ، (وَصَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَي سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ).»

“Ey **Allâh!** -Salâtlarının ve selâmlarının kendisi üzerine olduğu- Sâdık ve Masdûk'un (doğru konuşan ve kendisine doğru bildirilen Rasûlüllâh ﷺ) beyânına göre Sen:

‘Yapacağım hiçbir işte mümin kulunun canını alırken isteksiz olduğum kadar tereddüt etmedim. Çünkü o ölmek istemez, Ben de onu üzmem istemem.’ buyurdun. (el-Buhârî, es-Sahîh, rakam:6502, 8/105)

Ey **Allâh!** **Efendimiz Muhammed**'e ve **Efendimiz Muhammed**'in âline salât eyle. Dostlarına âcilen kurtuluş ve âfiyet bahşeyle. Şahsım ve beni seven her hangi biri hakkında bana bir kötülük gösterme, ömrümü bereketlendir, hayâtımı ziyâde eyle. Sen âhiret ehline sonsuz hayat bağışlayansın, öyleyse bana da âfiyetinle süslenmiş uzun bir ömür hibe eyle. Dünyâda da, âhirette de bunlara gücü yeten ve kullarına sâhip çıkan ancak Sensin.”

(Allâh-u Te‘âlâ Efendimiz Muhammed'e ve âl-i ashâbına salât-ü selâm eylesin.) (Yûsuf en-Nebhânî, Se‘âdetü'd-dâreyn, sh:574)

Not: Bu duâ dergimizle birlikte hediye olarak verilmektedir.

«اللَّهُمَّ إِنَّ الصَّادِقَ الْمَصْدُوقَ - صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَسَلَامُكَ - قَدْ قَالَ: إِنَّكَ قُلْتَ: مَا تَرَدَّدْتُ فِي شَيْءٍ أَنَا فَاعِلُهُ كَتَرَدُّدِي فِي قَبْضِ رُوحِ عَبْدِي الْمُؤْمِنِ، يَكْرَهُ الْمَوْتَ وَأَكْرَهُ مَسَاءَتَهُ؛ فَصَلِّ اللَّهُمَّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ لِأَوْلِيَائِكَ الْفَرَجَ وَالْعَافِيَةَ وَلَا تَسُوْنِي فِي نَفْسِي وَلَا فِي أَحَدٍ مِمَّنْ أَحَبَّنِي وَبَارِكْ لِي فِي عُمْرِي وَزِدْ فِي حَيَاتِي فَأَنْتَ الَّذِي تَهَبُ عَيْشَ الْأَبَدِ لِأَهْلِ الْآخِرَةِ فَهَبْ لِي عُمْرًا طَوِيلًا مُزِينًا بِعَافِيَتِكَ، فَإِنَّكَ وَلِيُّ ذَلِكَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَالْقَادِرُ عَلَيْهِ، (وَصَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ).»

«اللَّهُمَّ إِنَّ الصَّادِقَ الْمَصْدُوقَ - صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَسَلَامُكَ - قَدْ قَالَ: إِنَّكَ قُلْتَ: مَا تَرَدَّدْتُ فِي شَيْءٍ أَنَا فَاعِلُهُ كَتَرَدُّدِي فِي قَبْضِ رُوحِ عَبْدِي الْمُؤْمِنِ، يَكْرَهُ الْمَوْتَ وَأَكْرَهُ مَسَاءَتَهُ؛ فَصَلِّ اللَّهُمَّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ لِأَوْلِيَائِكَ الْفَرَجَ وَالْعَافِيَةَ وَلَا تَسُوْنِي فِي نَفْسِي وَلَا فِي أَحَدٍ مِمَّنْ أَحَبَّنِي وَبَارِكْ لِي فِي عُمْرِي وَزِدْ فِي حَيَاتِي فَأَنْتَ الَّذِي تَهَبُ عَيْشَ الْأَبَدِ لِأَهْلِ الْآخِرَةِ فَهَبْ لِي عُمْرًا طَوِيلًا مُزِينًا بِعَافِيَتِكَ، فَإِنَّكَ وَلِيُّ ذَلِكَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَالْقَادِرُ عَلَيْهِ، (وَصَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ).»

«اللَّهُمَّ إِنَّ الصَّادِقَ الْمَصْدُوقَ - صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَسَلَامُكَ - قَدْ قَالَ: إِنَّكَ قُلْتَ: مَا تَرَدَّدْتُ فِي شَيْءٍ أَنَا فَاعِلُهُ كَتَرَدُّدِي فِي قَبْضِ رُوحِ عَبْدِي الْمُؤْمِنِ، يَكْرَهُ الْمَوْتَ وَأَكْرَهُ مَسَاءَتَهُ؛ فَصَلِّ اللَّهُمَّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ لِأَوْلِيَائِكَ الْفَرَجَ وَالْعَافِيَةَ وَلَا تَسُوْنِي فِي نَفْسِي وَلَا فِي أَحَدٍ مِمَّنْ أَحَبَّنِي وَبَارِكْ لِي فِي عُمْرِي وَزِدْ فِي حَيَاتِي فَأَنْتَ الَّذِي تَهَبُ عَيْشَ الْأَبَدِ لِأَهْلِ الْآخِرَةِ فَهَبْ لِي عُمْرًا طَوِيلًا مُزِينًا بِعَافِيَتِكَ، فَإِنَّكَ وَلِيُّ ذَلِكَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَالْقَادِرُ عَلَيْهِ، (وَصَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ).»

«اللَّهُمَّ إِنَّ الصَّادِقَ الْمَصْدُوقَ -صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ- قَدْ قَالَ: إِنَّكَ قُلْتَ:
مَا تَرَدَّدْتُ فِي شَيْءٍ أَنَا فَاعِلُهُ كَتَرَدُّدِي فِي قَبْضِ رُوحِ عَبْدِي الْمُؤْمِنِ، يَكْرَهُ
الْمَوْتَ وَأَكْرَهُ مَسَاءَتَهُ؛ فَصَلِّ اللَّهُمَّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ
وَعَجِّلْ لِأَوْلِيَائِكَ الْفَرَجَ وَالْعَافِيَةَ وَلَا تَسُوْنِي فِي نَفْسِي وَلَا فِي أَحَدٍ مِمَّنْ أَحْبَبَنِي
وَبَارِكْ لِي فِي عُمْرِي وَزِدْ فِي حَيَاتِي فَأَنْتَ الَّذِي تَهَبُ عَيْشَ الْأَبَدِ لِأَهْلِ الْآخِرَةِ
فَهَبْ لِي عُمْرًا طَوِيلًا مُزَيَّنًا بِعَافِيَتِكَ، فَإِنَّكَ وَلِيُّ ذَلِكَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَالْقَادِرُ
عَلَيْهِ، (وَصَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ).»

«اللَّهُمَّ إِنَّ الصَّادِقَ الْمَصْدُوقَ -صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ- قَدْ قَالَ: إِنَّكَ قُلْتَ:
مَا تَرَدَّدْتُ فِي شَيْءٍ أَنَا فَاعِلُهُ كَتَرَدُّدِي فِي قَبْضِ رُوحِ عَبْدِي الْمُؤْمِنِ، يَكْرَهُ
الْمَوْتَ وَأَكْرَهُ مَسَاءَتَهُ؛ فَصَلِّ اللَّهُمَّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ
وَعَجِّلْ لِأَوْلِيَائِكَ الْفَرَجَ وَالْعَافِيَةَ وَلَا تَسُوْنِي فِي نَفْسِي وَلَا فِي أَحَدٍ مِمَّنْ أَحْبَبَنِي
وَبَارِكْ لِي فِي عُمْرِي وَزِدْ فِي حَيَاتِي فَأَنْتَ الَّذِي تَهَبُ عَيْشَ الْأَبَدِ لِأَهْلِ الْآخِرَةِ
فَهَبْ لِي عُمْرًا طَوِيلًا مُزَيَّنًا بِعَافِيَتِكَ، فَإِنَّكَ وَلِيُّ ذَلِكَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَالْقَادِرُ
عَلَيْهِ، (وَصَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ).»

«اللَّهُمَّ إِنَّ الصَّادِقَ الْمَصْدُوقَ -صَلَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ- قَدْ قَالَ: إِنَّكَ قُلْتَ:
مَا تَرَدَّدْتُ فِي شَيْءٍ أَنَا فَاعِلُهُ كَتَرَدُّدِي فِي قَبْضِ رُوحِ عَبْدِي الْمُؤْمِنِ، يَكْرَهُ
الْمَوْتَ وَأَكْرَهُ مَسَاءَتَهُ؛ فَصَلِّ اللَّهُمَّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ
وَعَجِّلْ لِأَوْلِيَائِكَ الْفَرَجَ وَالْعَافِيَةَ وَلَا تَسُوْنِي فِي نَفْسِي وَلَا فِي أَحَدٍ مِمَّنْ أَحْبَبَنِي
وَبَارِكْ لِي فِي عُمْرِي وَزِدْ فِي حَيَاتِي فَأَنْتَ الَّذِي تَهَبُ عَيْشَ الْأَبَدِ لِأَهْلِ الْآخِرَةِ
فَهَبْ لِي عُمْرًا طَوِيلًا مُزَيَّنًا بِعَافِيَتِكَ، فَإِنَّكَ وَلِيُّ ذَلِكَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَالْقَادِرُ
عَلَيْهِ، (وَصَلَّى اللَّهُ تَعَالَى عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَصَحْبِهِ وَسَلَّمَ).»